TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ŞANLIURFA VE KAHRAMANMARAŞ'TA OKULLARDA MEYDANA GELEN OLAYLAR İLE ÇOCUKLARIN DİJİTAL ORTAMLARDA KARŞILAŞTIKLARI RİSKLER VE OLUMSUZ ETKİLERİN TÜM YÖNLERİYLE ELE ALINARAK ARAŞTIRILMASI, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ GELİŞTİRİLMESİ VE BENZER OLAYLARIN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10/4004, 4005, 4006, 4007, 4008, 4009)

TUTANAK DERGİSİ

17'nci Toplantı
6 Ağustos 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, Komisyonun bugünkü gündemine, bugüne kadar yaptığı çalışmalara ve katkı sunan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyon üyelerinin Komisyonun çalışmalarıyla ilgili değerlendirmelerine ve Komisyon raporunda yer verilebilecek hususlara dair önerilerine ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ŞANLIURFA VE KAHRAMANMARAŞ'TA OKULLARDA MEYDANA GELEN OLAYLAR İLE ÇOCUKLARIN DİJİTAL ORTAMLARDA KARŞILAŞTIKLARI RİSKLER VE OLUMSUZ ETKİLERİN TÜM YÖNLERİYLE ELE ALINARAK ARAŞTIRILMASI, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ GELİŞTİRİLMESİ VE BENZER OLAYLARIN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/4004, 4005, 4006, 4007, 4008, 4009)

-----0-----
17'nci Toplantı
6 Ağustos 2026 Perşembe
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okullarda Meydana Gelen Olaylar ile Çocukların Dijital Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Olumsuz Etkilerin Tüm Yönleriyle Ele Alınarak Araştırılması, Çözüm Önerileri Geliştirilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.08'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt, Komisyonun bugünkü gündemine, bugüne kadar yaptığı çalışmalara ve katkı sunan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon üyelerinin Komisyonun çalışmalarıyla ilgili değerlendirmelerine ve Komisyon raporunda yer verilebilecek hususlara dair önerilerine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 18.52'de toplantıya son verildi.

6 Ağustos 2026 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.08
BAŞKAN: Yusuf BEYAZIT (Tokat)
BAŞKAN VEKİLİ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)
SÖZCÜ: İsa Mesih ŞAHİN (İstanbul)
KÂTİP: İbrahim ÖZYAVUZ (Şanlıurfa)
----- 0 -----

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, uzmanlarımız, raportörlerimiz, basınımızın kıymetli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okullarda Meydana Gelen Olaylar ile Çocukların Dijital Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Olumsuz Etkilerin Tüm Yönleriyle Ele Alınarak Araştırılması, Çözüm Önerileri Geliştirilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 17'nci Toplantısı için bir aradayız.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantımızı açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, Komisyonun bugünkü gündemine, bugüne kadar yaptığı çalışmalara ve katkı sunan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Bu toplantımızda, siz kıymetli üye milletvekili arkadaşlarımızın Komisyonumuzun çalışmaları ve konumuza ilişkin olarak hazırlayacağı rapor hakkındaki görüşlerini ve önerilerini alacağız.

Değerli Komisyon üyelerimiz, öncelikle, Komisyonumuzun çalışmalarına sunduğunuz değerli katkılar, yapıcı değerlendirmeler ve çözüm odaklı yaklaşımlarınız için her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Komisyonumuz kurulduğu günden bu yana Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta yaşanan elim okul olaylarını tüm yönleriyle incelemek, benzer hadiselerin tekrar yaşanmaması için gerekli tedbirleri belirlemek ve çocuklarımızı dijital çağın risklerine karşı koruyacak kalıcı politika önerileri geliştirmek amacıyla yoğun bir çalışma yürütmüştür. Yaşanılan menfur olayları, mevcut durumu, karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini çok yönlü ve bütüncül biçimde ele aldık. Yapılan sunumlar, paylaşımlar ve bilgilendirme aracılığıyla Komisyonumuzun çalışmaları için sağlam ve sonuç odaklı bir bilgi zemini oluşturduğumuzu düşünüyorum.

Bu süreçte, ilgili bakanlıkları, akademisyenleri, uzmanları, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerini, sendika ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerini, dijital ve sosyal platform temsilcilerini, dizi ve film yapımcılarını, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa bölge milletvekillerimizi, öğrencilerimizi, öğretmenlerimizi, velilerimizi dinledik. Yerinde incelemeler gerçekleşirdik, sahadan gelen görüş ve talepleri dikkatlice değerlendirdik. Özellikle, okul güvenliğinin güçlendirilmesi, kurumlar arası koordinasyonun artırılması, koruyucu ve önleyici tedbirlerin geliştirilmesi, güvenlik uygulamalarının etkinliğinin değerlendirilmesi, rehberlik ve psikososyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesiyle çocuklarımızın güvenli eğitim ortamlarında yetişmesini sağlayacak politika önerileri üzerinde kapsamlı değerlendirmelerde bulunduk.

Komisyon çalışmalarımızın sonucunda, olayları değerlendiren bir metin değil, geleceğe yön veren, uygulanabilir, çözüm odaklı ve kamu politikalarına ışık tutan güçlü bir yol haritası olmasını hedefliyoruz. Farklı görüşlerimiz olsa da değerlendirmelerimizin ortak hedefi aynıdır: Kamu kurum ve kuruluşlarımızın görev ve sorumluluklarını güçlendiren, kurumlar arası iş birliğini geliştiren, okul güvenliğini daha etkin hâle getiren ve benzer olayların tekrar yaşanmamasına katkı sunacak uygulanabilir öneriler içeren bir sonuca ulaşmak istiyoruz. Bu nedenle, bugün Komisyonumuzun kıymetli üyelerinin görüş ve önerileri bizler için ayrı bir önem taşımaktadır. Uygun gördüğünüz tespitleri, çözüm önerilerini, mevzuat değişikliği ihtiyaçlarını, idari tedbirleri, eğitim politikalarına ilişkin değerlendirmelerinizi ve gerekli gördüğünüz önerilerinizi paylaşmanızı özellikle istirham ediyorum.

İnanıyorum ki ortak aklın, istişarenin ve farklı bakış açılarının katkısıyla yaptığımız çalışmalar yalnızca bugünün sorunlarına değil geleceğin ihtiyaçlarına da cevap verecek nitelikte olacaktır. En büyük sorumluluğumuz, çocuklarımızın kendilerini okulda güven içinde hissettikleri, ailelerin evlatlarını huzurla okula emanet edebildiği, dijital dünyanın imkânlarından faydalanırken risklerinin etkin şekilde korundukları bir geleceğin inşasına katkı sunmak olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle, bugüne kadar Komisyon çalışmalarına katkı sunan herkese teşekkür ediyor, şimdi, sözü, raporumuzun şekillenmesine katkı sağlayacak değerli görüş ve önerilerinizi paylaşmanız için Kıymetli Komisyon üyemiz olan milletvekillerimize bırakıyorum.

Bugün sadece milletvekillerimizin değerlendirmesine dönük olarak bir çalışma yapılacaktır. Daha sonrasında ise uzmanlarımızla bir araya geleceğiz. Yine, sizlerin öneri ve teklifleri olursa sonraki toplantılarımızı da buna dönük olarak değerlendireceğiz.

Katkıları için şimdiden tekrar tekrar teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum, kolaylıklar diliyorum.

Görsel basın çıkabilir arkadaşlar.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyon üyelerinin Komisyonun çalışmalarıyla ilgili değerlendirmelerine ve Komisyon raporunda yer verilebilecek hususlara dair önerilerine ilişkin görüşme

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben buradaki müracaat sırasına göre sizlere söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, kıymetli basın mensupları, kıymetli kamu görevlisi arkadaşlar; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Evet, bugüne kadar bize sunum yapan herkese teşekkür ediyorum. Hakikaten kendi adıma çok yararlandım.

Tabii, burada biz sadece okullarda meydana gelen şiddet olaylarını konuşmuyoruz yani sadece ona odaklanmamak lazım çünkü burada biz Türkiye'nin bir geleceğini konuşuyoruz, bugün burada çocuklarımızın geleceğini konuşuyoruz, eğitim hakkını konuşuyoruz çocuklarımızın ve Anayasa'nın devlete yüklediği sorumlulukları konuşuyoruz. Okulda yaşanan her şiddet olayı yalnızca bir disiplin sorunu değil, bir okul kavgası sorunu da değil, bir güvenlik problemi de değil, bir adli vaka da değil; okul şiddeti hukuk, eğitim, psikoloji, sosyoloji, kriminoloji, çocuk gelişimi ve kamu yönetiminin birlikte ele alınması gereken çok yönlü bir toplumsal meseledir. Bugüne kadar bizimle burada paylaşılan bilimsel eserler ve hocalarımızın anlatımlarından görüldüğü üzere okul şiddeti sadece ve sadece tek bir neden değil, tek bir nedene bağlanamıyor, tek bir kaynağa bağlayamıyoruz. Şiddetin tek bir faili yoktur, şiddetin tek bir mağduru da yoktur, şiddetin bir tek çözümü de yoktur çünkü okulda gördüğümüz şiddet aslında toplumun aynasıdır. Okul, toplumdan bağımsız değildir, aileden de bağımsız değildir, çevreden de bağımsız değildir, çevre devletten de bağımsız değildir. Dolayısıyla okulda meydana gelen her şiddet olayı aslında toplumun tamamına verilmiş olan bir alarmdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa'mızın 42'nci maddesi eğitim hakkını güvence altına almaktadır ancak eğitim hakkı sadece ve sadece okula kayıt yaptırma hakkı değildir; güvenli okul hakkıdır, şiddetten uzak eğitim hakkıdır, korkmadan öğrenebilme hakkıdır, psikolojik güvenlik hakkıdır, çocuğun kendisini değerli hissedebildiği eğitim ortamını oluşturma yükümlülüğüdür. Bu nedenle, okul güvenliği yalnızca Millî Eğitim Bakanlığının görevi de değildir. Bu, aynı zamanda Adalet Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının, Gençlik ve Spor Bakanlığının, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının, öğretmenlerin, anne-babaların, kısacası hepimizin ortak sorumluluğudur.

Değerli arkadaşlar, bugüne kadar bize burada sunum yapan üniversiteler oldu, bakanlıklar oldu ama burada şu tespitler yapıldı aşağı yukarı: Şiddet doğuştan gelen bir kader değildir, şiddet büyük ölçüde öğrenilen bir davranıştır. İnsan, saldırganlığı çoğu zaman yaşayarak öğrenmektedir, görerek öğrenmektedir, taklit ederek öğrenmektedir, normalleştirerek öğrenmektedir. İşte, tam bu noktada sosyal öğrenme kuramı karşımıza çıkar, çocuklar yalnızca kendilerine söyleneni değil kendilerine gösterilerini de öğrenmektedir. Eğer çocuk evinde şiddet görüyorsa, evinde hakaret duyuyorsa, küfür dinliyorsa, öfkenin bağırarak çözüldüğünü görüyorsa, gücü şiddetle ilişkilendiriyorsa ilerleyen yıllarda bunu olağan bir davranış biçimi olarak da benimseyebilmektedir. Dolayısıyla çocuk şiddeti doğurmaz, şiddet çocuğu şekillendirir.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; bugüne kadar yine bizlerle paylaşılan bilgilerde okul şiddetin ilk ve en önemli belirleyicisi olarak gösterilmektedir çünkü çocuk hayata aileden başlar, ilk öğretmeni annesidir, ilk öğretmeni babasıdır, ilk rol modeli ailesidir, ilk hukuk anlayışını aileden öğrenir, ilk adalet duygusunu aileden öğrenir, ilk merhameti de aileden öğrenir, ilk sevgiyi aileden öğrenir, ilk cezayı aileden öğrenir, ilk duygusunu yine aileden öğrenir, ilk öfkeyi de aileden öğrenir. Dolayısıyla çocuk için aile yalnızca yaşadığı yer değil aile karakterin inşa edildiği de bir ilkokuldur. Eğer bu ilkokul sevgi üzerine kurulmuşsa çocuk sevgiyi de öğrenmektedir, eğer bu ilkokul korku üzerine kurulmuşsa çocuk korkuyu da öğrenmektedir, eğer bu ilkokul şiddet üzerine kurulmuşsa çocuk şiddeti de öğrenmektedir. İşte, biz de bu bilimsel çalışmaların sonucunda şunu söyleyebiliriz değerli arkadaşlar: Şiddet yalnızca tokat değildir, şiddet yalnızca yumruk değildir, şiddet sadece silah değildir, hakaret değildir, şiddet sadece aşağılama değildir, dışlama değildir; alay etme de bir şiddettir, siber zorbalık da bir şiddettir, tehdit de bir şiddettir, psikolojik baskı da şiddettir, ekonomik baskı da şiddettir, çocuğu sürekli değersiz hissettirmek de şiddettir. İşte bu nedenle, "okul şiddeti" dediğimiz mesele yalnızca fiziksel saldırılarla sınırlı değildir. Çocuğun ruhunu yaralayan her davranış okul şiddetinin kapsamı içinde değerlendirilmelidir ve bilimsel araştırmalar da şunu gösteriyor: Okulda saldırgan davranış gösteren çocukların önemli bir bölümünde aile içi şiddet, ihmal, duygusal yoksunluk, parçalanmış aile yapısı, alkol, madde bağımlılığı, aile ortamı, ekonomik yoksulluk, ebeveyn ilgisizliği, iletişim eksikliği, çocukların travmaları var. Buradan şu sonucu çıkarmamalıyız: "Her şiddet gören çocuk ilerde şiddet uygular." Böyle bir genelleme de bilimsel değildir ancak şu söylenebilir: "Bu koşullar, şiddet davranışları açısından önemli bir risk faktörünü oluşturabilir." Devletin görevi de tam da bu noktada başlar. Devletin görevi, çocuğu suç işledikten sonra cezalandırmak değil suça sürüklenmesini önlemektir. Çocuk suç işlemez demiyorum, elbette çocuk da yanlış yapabilir ancak çocuk suç işliyorsa sadece çocuğa bakmak yeterli değildir; çocuğun yaşadığı aileye de bakacağız, mahallesine de bakacağız, okuluna da bakacağız, arkadaş çevresine de bakacağız, ekonomik koşullarına da bakacağız, devletin sunduğu sosyal devlet mekanizmalarına da bakacağız çünkü hiçbir çocuk dünyaya şiddet uygulamak için gelmez. Şiddet, çoğu zaman yaşanarak, görülerek, öğrenilerek gelişen bir davranış biçimidir. Bugün dünyanın gelişmiş ülkelerinde ceza kadar önleme politikaları da konuşuluyor çünkü modern ceza hukuku, sadece cezalandırmayı değil, suçun ortaya çıkmasını engellemeyi de devletin görevi olarak kabul etmiştir. Biz de artık olay gerçekleştikten sonra konuşan değil, olay yaşanmadan önce tedbir alan bir anlayışı benimsemek zorundayız.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar; okul yalnızca ders anlatılan bina değildir, okul bir yaşam alanıdır, okul bir kültürdür, okul bir aidiyet duygusudur, bir çocuğun ikinci evidir. Eğer okul güven vermiyorsa çocuk öğrenemez, eğer okul korku üretiyorsa başarı da düşer, eğer okulda adalet duygusu zedelenmişse şiddet kaçınılmaz hâle gelir. Bu nedenle, okul güvenliği yalnızca kapıya güvenlik görevlisi koyarak da sağlanamaz. Okul güvenliği adaletle sağlanır, sevgiyle sağlanır, iletişimle sağlanır, rehberlikle sağlanır, psikolojik destekle sağlanır, öğretmenin öğrencisine güven vermesiyle sağlanır. Kendisini okulun bir parçası olarak hisseden öğrencilerde saldırgan davranışlar daha düşük görülmektedir. Buna karşılık, kendisini dışlanmış hisseden, "başarısız" damgası yiyen, sürekli aşağılanan, akran zorbalığına maruz kalan, öğretmeniyle sağlıklı ilişki kuramayan öğrencilerin riski de artmaktadır. O hâlde, bizim görevimiz sadece ders anlatan öğretmen yetiştirmek değildir; çocuğu anlayan öğretmen yetiştirmektir,

empati kurabilen öğretmen yetiştirmektir, krizi yönetebilen öğretmen yetiştirmektir. Biz bunu İstanbul'daki olayda net gördük yani krizi yöneten öğretmen ile yönetemeyen öğretmenler arasındaki farkı çünkü bazen bir öğretmenin söylediği tek bir cümle çocuğun hayatını değiştirebilir, bazen de kırıcı bir söz bir çocuğun bütün eğitim hayatını karartabilir.

Değerli arkadaşlar, bugün artık şiddetin şekli de değişmiştir. Eskiden okul bahçesinde yaşanan kavga konuşulurdu, bugün cep telefonunda yaşanan zorbalıklar da konuşuluyor artık, sosyal medyada yapılan aşağılamalar da konuşuluyor, sahte hesaplarla yürütülen linç kampanyaları da konuşuluyor, yapay zekâyla üretilen sahte görüntüler de konuşuluyor, dijital ortamda yayılan tehditler de konuşuluyor. Dolayısıyla, okul saldırılarıyla mücadele ederken -yalnızca okul duvarlarıyla olmuyor, o çevreyi korumakla olmuyor- dijital dünyaya da bakmak zorundayız. Bu nedenle, Millî Eğitim Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, üniversiteler ortak çalışma yürütmek zorundadır. Dijital vatandaşlık eğitimi artık bir tercih değil bir zorunluluktur.

Değerli arkadaşlar, burada dikkat çeken bir başka husus da akran etkisidir. Ergenlik döneminde çocuk ailesinden çok arkadaş grubunun etkisinin altına girebilmektedir. Eğer arkadaş grubu başarıyı teşvik ediyorsa çocuk gelişir ancak şiddeti normalleştiriyorsa çocuk yanlış davranışlara model olabilir, onları yanlış model olarak da alabilir. Bu nedenle, okul yönetimlerinin yalnızca bireysel öğrenciye değil sınıf iklimine ve grup dinamiklerine de odaklanması gerekir yani sınıf ayırımı yapılırken bugüne kadar... İçimizde öğretmen arkadaşlarımız var, bu iklimi bizler de yaşıyoruz veli olarak, ne kadar dikkatlidirler bilmiyorum, onu da sizin takdirlerinize bırakıyorum.

Bir başka önemli konu da ekonomik ve sosyal eşitsizliktir. Yoksulluk tek başına suç üretmez ancak yoksulluk umutsuzluğu, dışlanmayı okul terkini, çocuk işçiliğini, madde kullanımını ve sosyal kırılganlığı da artırabilir. Dolayısıyla çocuklara yönelik sosyal politikalar aynı zamanda suç önleme politikalarıdır. Bir çocuğa burs vermek yalnızca ekonomik destek değildir, suçu da önlemektir. Bir çocuğa ücretsiz spor imkânı sağlamak yalnızca sosyal faaliyet değildir, şiddeti de önlemektir. Bir çocuğu sanatla buluşturmak yalnızca kültürel etkinlik değildir, hayata da bağlamaktır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin temel ilkesi çocuğun üstün yararıdır. Bu ilke bize şunu söyler: Her kamu politikasından önce çocuk düşünülmelidir, her eğitim politikasından önce çocuk düşünülmelidir, her güvenlik politikasından önce çocuk düşünülmelidir. Çocuk sadece korunacak bir birey değildir, hak sahibi olan bir bireydir. Onun güvenli eğitim hakkı vardır, şiddetten uzak büyüme hakkı vardır, psikolojik bütünlüğünün korunmasını isteme hakkı vardır. Bu hakları güvence altına almak ise devletin anayasal ve uluslararası yükümlülüğüdür.

Bugün burada yalnızca sorunları konuşmak için biz bir araya gelmedik, bunun için bu Komisyon kurulmadı ancak bu Komisyon, tabii, bu sorunlarla birlikte çözümleri de konuşmak için bir araya geldi; bugüne kadar yapılan tüm çalışmalar, faaliyetler de buna yönelikti. Çözüm; okullara daha fazla rehber öğretmen görevlendirmektir, her okulda psikolojik danışman sayısını artırmaktır, risk altındaki çocukları erken teşhis etmektir, öğretmenlere düzenli kriz yönetimi eğitimini vermektir, velilere aile içi iletişim eğitimlerini sağlamaktır, akran zorbalığına karşı sıfır tolerans politikasını geliştirmektir; sporu, sanatı ve kültürel faaliyetleri eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası hâline getirmektir ve en önemlisi, çocuklarımızı dinlemeyi öğrenmektir çünkü dinlenmeyen çocuk zamanla içine kapanır, anlaşılmadığını hisseden çocuk ise yalnızlaşabilir, işte bu yalnızlık bazen şiddetin sessiz başlangıcı da olabilir.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; şunu da açıkça ifade etmek isterim ki bir okulda meydana gelen her saldırı yalnızca o okulun sorunu değildir. O saldırı eğitim sisteminin de ailenin de toplumun da kamu yönetiminin de sosyal politikaların da ve devletin çocuklara sunduğu koruma mekanizmalarının da birlikte değerlendirilmesini gerektiren ciddi bir uyarıdır. Bir çocuk okulda arkadaşına bıçak çekiyorsa, silahla giriyorsa biz sadece o çocuğa, o bıçağa veyahut o silaha bakamayız. O çocuğun yaşadığı hayata bakacağız, o çocuğun gördüğü şiddete bakacağız, o çocuğun yaşadığı yoksulluğa bakacağız, o çocuğun okuluyla kurduğu ilişkiye bakacağız, o çocuğun psikolojik durumuna bakacağız çünkü sonuç hiçbir zaman tek başına ortaya çıkmaz, her sonucun arkasında uzun yıllar ihmal edilmiş olan sebepler ve nedenler vardır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bugün dünyada gelişmiş eğitim sistemleri artık şu gerçeği kabul ediyor: Bir çocuğu okuldan uzaklaştırmak bazen problemi çözmez -bu da konuşuldu- çünkü bazen okuldan uzaklaştırmak tam tersine çocuğu daha büyük risklerin içine bırakabilir. Elbette disiplin uygulanacaktır ancak disiplin tek başına çözüm değildir, ceza tek başına çözüm değildir. Asıl mesele çocuğu yeniden topluma kazandırabilmektir, asıl mesele çocuğun tekrar güven duymasını sağlamaktır, asıl mesele şiddetin tekrar etmesini önlemektir. İşte, çağdaş hukuk da bunu söylemektedir, çağdaş eğitim de bunu söylemektedir, çağdaş psikoloji de bunu söylemektedir.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; çocuklarımız yalnızca matematik öğrenmek için okula gitmiyor; hayatı öğrenmek için de okula gidiyor, adaleti öğrenmek için de gidiyor, birlikte yaşamayı öğrenmek için de okula gidiyor, farklılıklara saygı öğrenmek için de gidiyor, empatiyi öğrenmek için de gidiyor, hoşgörüyü öğrenmek için de gidiyor. Eğer okul bunları öğretemiyorsa yalnızca bilgi veren kurum olur oysa eğitim insan yetiştirme sanatıdır. Diploma vermek değil, karakter inşa etmektir, vicdan yetiştirmektir, sorumluluk duygusunu kazandırmaktır. Şiddetin en büyük panzehri adalet duygusudur, şiddetin en büyük panzehri sevgidir, şiddetin en büyük panzehri güçlü sosyal devlettir çünkü kendisini değerli hisseden çocuk başkasını değersizleştirme ihtiyacını duymaz. Kendisini güvende hisseden çocuk başkasına korku vermeye çalışmaz. Kendisini dinlenmiş hisseden çocuk şiddetle sesini duyurmaya çalışmaz. İşte bu nedenle, okul saldırılarıyla mücadelede en önemli yatırım beton değil çocuğa yapılan yatırımdır.

Buradan Millî Eğitim Bakanlığına çağrıda bulunuyoruz: Artık eğitim politikaları yalnızca sınav başarısı üzerinden değerlendirilemez. Bir okulun başarısı kaç öğrencisine üniversiteyi kazandırdığı değil, kaç öğrencisinin mutlu olduğu, kaç öğrencisinin kendisini güvende hissettiği, kaç öğrencisinin okula severek geldiği, kaç öğrencisinin şiddetten uzak büyüdüğüyle ölçülmelidir çünkü eğitim yalnızca akademik başarı değildir, insani gelişmedir aynı zamanda.

Aynı şekilde, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına da önemli görevler düşmektedir. Risk altındaki aileler erken tespit edilmelidir, aile danışmanlığı yaygınlaştırılmalıdır, anne ve babalara çocuk gelişimi konusunda sürekli eğitim verilmelidir. Şiddet yalnızca ailelere bırakılmamalıdır çünkü aile güçlenmeden okul da güçlenemez, okul güçlenmeden toplum güçlenemez.

Sağlık Bakanlığı açısından çocuk ve ergen ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Bugün, birçok okulda psikolojik destek ihtiyacı bulunan çocuklar aylarca randevu beklemektedirler; bu kabul edilemez. Koruyucu ruh sağlığı hizmetleri eğitim sisteminin ayrılmaz parçası hâline getirilmelidir.

Şiddeti yalnızca güvenlik meselesi olarak görmek de doğru değildir; şiddet, aynı zamanda bir eğitim politikası meselesidir, bir sosyal politika meselesidir, bir çocuk hakları meselesidir, insan hakları meselesidir, hukuk devleti meselesidir, bir demokrasi meselesidir çünkü hukuk devletinin görevi yalnızca suçluyu cezalandırmak değildir; suçun ortaya çıkmasını da önlemektir, insan onurunu korumaktır, çocukların geleceğini güvence altına almaktır.

Anayasa'mızın 2'nci maddesi, Türkiye Cumhuriyeti devletini sosyal bir hukuk devleti olarak tanımlamıştır. Sosyal devlet, çocukları kaderine terk etmeyen devlettir. Hukuk devleti, çocukları korkuyla değil hukukla koruyan devlettir. Demokratik devlet, çocuklarının sesini duyan devlettir. Güçlü devlet, okullarında çocukların kendilerini güvende hissettiği devlettir.

Bugün burada hazırlanacak olan rapor sadece bir Komisyon raporu olmamalıdır, Türkiye'nin çocuk politikasına yön veren tarihî bir belge olmalıdır. Bu rapor; çocukların sesini taşımalıdır, öğretmenlerin tecrübelerini yansıtmalıdır, velilerin kaygılarını içermelidir, bilim insanlarının araştırmalarına dayanmalıdır, uluslararası çocuk hakları standartlarını esas almalıdır ve en önemlisi, gelecek nesillerin güvenliğini merkeze almalıdır.

Değerli arkadaşlar, hiçbir çocuk korkarak okula gitmemelidir, hiçbir öğretmen can güvenliği endişesiyle ders anlatmamalıdır, hiçbir veli sabah evden uğurladığı evladının akşam nasıl döneceğini düşünerek kaygı yaşamamalıdır. Bizim hedefimiz; şiddetin konuşulduğu okullar değil bilimin konuşulduğu okullar olmalıdır, korkunun hâkim olduğu sınıflar değil özgür düşüncenin geliştiği sınıflar olmalıdır. Çatışmanın değil dayanışmanın hâkim olduğu eğitim ortamları oluşturmalıyız.

Sözlerime Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün şu veciz sözüyle son vermek istiyorum: "Eğitimdir ki bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı ve yüksek topluluk hâlinde yaşatır ya da esaret ve sefalete terk eder." Çocuklarımızı korkuyla değil umutla büyütmek zorundayız. Şiddeti konuşan değil şiddeti önleyen bir Türkiye'yi birlikte inşa etmek zorundayız çünkü çocuklarımızın güvenliği yalnızca bugünün değil cumhuriyetimizin yarınlarının da en büyük teminatıdır.

Çok uzattım, hepinizden ayrı ayrı özür diliyorum; saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Estağfurullah.

Biz çok teşekkür ediyoruz; son derece güzel bir değerlendirme, güzel bir çalışma, emeğinize yüreğinize sağlık.

Sayın Şenol Sunat, söz sizde efendim.

Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, çok değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, basın mensupları ve bürokratlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bu Komisyonun kurulmasına neden olan Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'da yaşanan menfur okul saldırılarında hayatını kaybeden evlatlarımıza ve öğretmenimize Yüce Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına bir kez daha başsağlığı diliyorum, yaralılarımıza da bir kez daha geçmiş olsun dileklerimi sunuyorum ve bir an önce de hayata yeniden tutunmaları için inşallah Allah yardımcıları olsun diyorum. Bu elim hadiselerin bir daha yaşanmamasını da bütün yüreğimle diliyorum.

Kahramanmaraş ve Şanlıurfa dışında, İstanbul, Mersin gibi ülkemizin münferit yerlerinde yaşanan hadiseler çocuklarımızın güvenliğinin ertelenemeyecek bir kamu politikası meselesi olduğunu hepimize acı bir şekilde hatırlatmıştır. O nedenle, bu Komisyon tüm siyasi partilerin ortak kararı, ortak vermiş olduğu önergeler ve ortak hassasiyeti olan çocuklarımızın güvenliği ve geleceği için kurulmuştur.

Sayın Komisyon üyeleri, sürecin başından itibaren konuyu çocuklarımızın üstün yararı ekseninde ele almaya gayret gösterdik. Farklı siyasi partilerden milletvekilleri olarak zaman zaman farklı değerlendirmeler ortaya koymuş olsak da ortak hedefimizin güvenli bir okul ortamı oluşturmak, çocuklarımızın huzur ve geleceğini inşa etmek olduğu açıktır. Bu süreçte özellikle biz muhalefet milletvekilleri tarafından dile getirilen birçok önerinin dikkate alınmış olmasını son derece kıymetli bulduğumu da ifade etmek istiyorum. Bugüne kadar sergilenen kapsayıcı yaklaşım dolayısıyla Komisyon Başkanımız Sayın Yusuf Beyazıt başta olmak üzere Komisyon Divanımıza ve çalışmalara değerli katkılar sunan tüm milletvekillerimize de ayrıca teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, aylardır çok kapsamlı sunumlar dinledik ve bu sunumları yapan bütün katılımcılara da yine kayıtlara geçmesi açısından teşekkür etmek isterim. Bu çalışmalar bizlere okul şiddetinin tek bir nedene indirgenmeyecek kadar çok boyutlu bir mesele olduğunu; aile yapısından dijital dünyaya, ekonomik durumdan yoksulluğa, ruh sağlığından özellikle eğitim politikalarına, okul ikliminden medya içeriklerine kadar birçok faktörün birlikle değerlendirilmesi gerektiğini gösterdi. Bundan sonraki aşama bütün bu tartışmaların ve ortak aklın taslak rapora doğru ve eksiksiz bir şekilde yansıtılmasıdır. Komisyon boyunca ifade edilen görüşler ve tartışmalar raporda hakkaniyetli biçimde yer alırsa ortaya uzun yıllar referans alınabilecek nitelikte bir Meclis raporu çıkacağına da inanmak istiyorum. Bu gerçekleştiği takdirde Komisyon üyelerinin katkılarının, muhalefet partilerinin de şerhlerinin yapıcı çözüm odaklı ve raporu tamamlayıcı nitelikte olacağını düşünüyorum Sayın Başkan çünkü bu Komisyonun amacı haklı çıkmak değil çocuklarımızı koruyacak en doğru politikaları ortaya koymak olmalıdır.

Evet, sayın Komisyon üyeleri, bununla birlikte, rapor hazırlanırken özellikle birkaç hususun ihmal edilmemesi gerektiğini ifade etmek isterim. İlk olarak, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'da yaşanan okul saldırılarında hayatlarını -Kahramanmaraş'ta özellikle- kaybeden evlatlarımıza ve öğretmenimize şehitlik ünvanının verilmesi gerektiğine, rapora yansıtılmasının da bir vicdan borcu olarak kayıtlara girmesi gerektiğine inanıyorum.

İkinci olarak, Komisyonun ilk toplantısından itibaren defaatle dikkat çektiğim, çalışmaların sadece dijital mecralara odaklanmaması gerektiğini ve Komisyon raporunun da bu hassasiyetle yazılması gerektiğinin bir kez daha altını çizmek istiyorum.

Üçüncü olarak, önleyici yaklaşım raporun merkezinde yer almalıdır. Olay gerçekleştikten sonra uygulanacak tedbirler kadar riskleri olay yaşanmadan önce tespit edecek erken uyarı sistemleri, kurumlar arası koordinasyon ve psikososyal destek mekanizmaları güçlü şekilde raporda yer almalıdır.

Dördüncü olarak, rehberlik ve ruh sağlığı hizmetlerinin güçlendirilmesi hem personel sayısı üzerinden hem de yetki, koordinasyon ve kurumsal kapasite açısından da değerlendirilmelidir. Risk altındaki çocuklara erken ulaşabilen bir sistem kuramadığımız sürece yalnızca disiplin tedbirleriyle kalıcı sonuç almamız mümkün olmayacaktır.

Beşinci olarak, dijital riskler ayrı bir başlık olarak ele alınmalıdır, doğrudur; dijital güvenlik, algoritmaların etkisi, siber zorbalık ve çevrim içi radikalleşme konularının raporda yeterli ağırlığı bulması da tabii ki önem taşımaktadır.

Altıncı olarak, okul güvenliğinin yalnızca güvenlik personeli, kamera veya fiziki tedbirler üzerinden ele alınamayacağını; bu nedenle eğitim, psikolojik destek, sosyal hizmet, aile katılımı ve dijital güvenliği birlikte değerlendiren bütüncül bir çocuk koruma modeli olarak tanımlanması gerektiğini özellikle vurgulamak istiyorum.

Yedinci olarak, raporda çocukların korunması ile kişisel verilerin ve temel haklarının korunması arasındaki hassas dengenin de açık biçimde kurulması gerektiğini düşünüyorum. Risk analizi yapılırken hiçbir çocuğun fişlenmesine, damgalanmasına veya yalnızca davranışsal verileri nedeniyle suçlu gibi değerlendirilmesine izin de verilmemelidir. Güvenlik ile çocuk haklarını birlikte koruyan bir yaklaşım bu raporda esas yaklaşım olmalıdır.

Sekizinci olarak, hazırlayacağımız raporun yalnızca mevcut sorunları tespit eden bir belge değil uygulanabilir, ölçülebilir ve takip edilebilir politika önerileri içeren bir yol haritası olmasını temenni ediyorum. Bu raporun başarısı yazılanlardan çok hayata geçirilen önerilerle ölçülecektir Sayın Komisyon üyeleri.

Son olarak şunu ifade etmek isterim ki İYİ Parti olarak okul güvenliği sorunu karşısında sorumluluk almaktan hiç kaçınmadık. Komisyon çalışmaları sürerken burada aylar boyunca dile getirilen birçok öneriyi de dikkate alarak okul güvenliği ve çocuk koruma hakkında kanun teklifini 15 Haziranda Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğumu burada daha önce de ifade etmiştim. Evet, temennimiz, bu Komisyon raporunun ve vermiş olduğum kanun teklifinin de dikkate alınarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama çalışmalarına güçlü bir katkı sunmasıdır.

İnşallah, hayata geçecek yeni yasalar ve alınacak yeni tedbirlerle birlikte tozlu raflarda kalan bir rapor olmaz, çocuklarımızın hayatına dokunan kalıcı reformların başlangıcı olur diyorum. Alınacak tedbirler sayesinde çocuklarımızın güvenliğini tehdit eden benzer acı olaylar bir daha yaşanmaz inşallah ve bu nedenle bir daha böyle bir araştırma komisyonu kurmak zorunda kalınmaz ve ben Komisyonda emeği geçen tabii ki başta Komisyon üyelerimize, bürokratlarımıza, uzmanlarımıza, Bakanlık görevlilerine, bizleri takip eden basın mensuplarına ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bu duygularla, hazırlanacak nihai raporun ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Arzu ederseniz, Komisyonumuza ben kanun teklifini de sunmak istiyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Kayıtlara alalım onu da değerli arkadaşlar.

Sayın Sunat, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Halıcı, söz sizde.

Buyurun.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Teşekkür ederim Başkanım.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli basın mensupları, Komisyonun değerli çalışanları, danışman arkadaşlarımız; bugün rapora ne gireceğini konuşmak üzere, neleri alacağımızı konuşmak üzere bir araya geldik.

Tabii, acı bir olay, daha doğrusu acı olaylar vesilesiyle bu Komisyon bir araya geldi ama çok kıymetli sunumlar dinledik, sizlerin önerilerini dinledik ve buradan da Türkiye'ye ışık tutmaya çalışacağız. Bir daha bu olaylar gerçekleşmesin, bu acılar yaşanmasın diye neler yapılması gerektiğini bugün de hep beraber konuşuyoruz.

Önce, raporun geçmesi gereken sınavı tarif etmek istiyorum, sonra da somut önerilerin bir kısmını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Haftalardır dinlediğimiz kurumların neredeyse tamamı farklı kelimelerle benzer cümleleri kurdu aslında. Mesela, TEDMEM "Millî Eğitim Bakanlığının 2024 genelgesine baktığımızda kapsam da sorumluluk dağılımı da kâğıt üzerinde olması gerektiği gibi gözüküyor ama politika ile uygulama arasında ciddi bir boşluk var." dediler. Yine Türk PDR-DER aynı şeyi söyledi: "Protokoller dünyada kabul gören protokoller ama uygulamada karşılığı yok." Bu tespitler aslında bizler için uyarıdır çünkü biz bir metin üretiyoruz burada, bu metnin üç yıl sonra başka bir komisyonda "Kâğıt üzerinde her şey vardı." diye anılmasını istemiyorsak alacağımız kararlar bunun sonucunu belirleyecek. Ben Komisyon boyunca birkaç defa söyledim, politika metnini değil Türkiye'ye özel, ölçülebilir sonuçları bu raporun içine koymamız lazım. Bugünkü talebim de aynı, aynı standardı kendi raporumuzda da uygulamamız gerekir.

Şimdi, birinci başlığım yöntemle ilgili; öneriler temenni cümlelerinden oluşmamalı, her öneri için sorumlu kurum, mevzuat dayanağı, takvim ve kadro etkisini gösteren bir matris kurulmalıdır. Bunun neden zorunlu olduğunu gösteren somut belgeleri Suat Özçağdaş Komisyonda yaptığı daha önceki sunumlarda, konuşmalarda söylemişti. Aile, İçişleri, Millî Eğitim Bakanlıkları ile Türkiye Belediyeler Birliği arasında çocuk güvenliğine ilişkin koruyucu ve önleyici tedbirleri düzenleyen protokoller 2006, 2007, 2012, 2016, 2018, 2022'de imzalanmış. "Bugün yapılmalı." dediğimiz tedbirlerin önemli bir kısmı 2016 Protokolü'nde de 2022 Protokolü'nde de var; yirmi yıldır aynı hükümler tekrar yazılıyor ama uygulamada ve izlemede ciddi bir eksikliğimiz olduğu ortaya çıkıyor. Bu yüzden rapora bir izleme maddesi koyulmalıdır ve kabulünden altı ve on iki ay sonra ilgili bakanlıklar Meclise yazılı ilerleme raporu sunmalıdırlar. İzlenmeyen rapor arşiv belgesi niteliğindedir.

Ölçmenin kendisinin de sorun olduğunu Komisyon ziyaretlerinde...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Halıcı, bu, çok enteresan bir tespit. Buna Komisyon olarak bir şey yapabilir miyiz? Bunu koyarız da, bunun takibi...

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Kanun teklifimde var mesela.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Ondan da bahsedecektim, Suat Başkanın da Şenol Başkanın da önerilerinde geçiyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok güzel bir şey.

Devam edin.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Bence bu, mutlaka olmalı.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Belki bu komisyonların çalışma sisteminde buna bir düzenleme İç Tüzük'le falan mı yapılmalı? Biraz onun üzerinde çalışalım; İç Tüzük'te de olabilir diye düşünüyorum. Çok çok güzel bir öneri.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Evet, Başkanım, yoksa üzerinden üç beş yıl geçtikten sonra yine bir komisyon kurulacak, diyecekler ki: "Zamanında tespitleri yapmışlar, elimizde yine bir şey yok." Bunun izlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yalım Bey, kusura bakmayın araya girdiğim için.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Yok, estağfurullah Başkanım, tabii ki.

Ölçmenin kendisinin de sorun olduğunu Komisyon ziyaretlerinde gördü. BTK ziyaretinde yürütülen faaliyetlerin etkinlik ölçümü sorulduğunda alınan cevap "Yapmıyoruz."du mesela. Rapor, kurumlardan faaliyet listesi değil çıktı ve etki raporlaması istemelidir. 16 Temmuzda 4 platformun yazılı cevaplayacağını taahhüt ettiği sorular sorduk burada, cevaplarla ve cevapsız kalanlarla birlikte bunlar da raporun ekinde mutlaka yayınlanmalıdır.

İkinci başlığım, veri sorununu itiraf etmeden çözemeyiz. Sayın Şule Alan burada bir cümle kurmuştu, Türkiye emsalleri arasında en fazla veri fakiri olan ülke; verisi olmadığı için değil, verisini operasyonel hâle getiremediği için. Dolayısıyla TEPAV'a göre Türkiye PISA'nın refah anketine katılmamış mesela, TOGED'e göre TÜİK 2025'te oyun oynamayı hiç sormamış. Her sunumda başkalarının verilerini değerlendirmek durumunda kaldık burada. Ölçmenin nasıl bir yanılsama ürettiğini gösteren bir örnek var, Avrupa Birliğinin 13 ülkeyle araştırmasında siber zorbalığın en yüksek görüldüğü ülke Danimarka çıkmış çünkü oradaki çocuklar her istenmeyen davranışı "zorbalık" olarak bildirmişler çünkü bu bilinçte çocuklar, maalesef bizdeki çocuklar aynı durumu meşrulaştırmışlar. Dolayısıyla düşük görünen her rakamı temkinle okumamız gerektiğini de buradan ifade etmek istiyorum.

Ama sorun yalnızca ölçmemek değil. Yine Sayın Şule Alan'a şunu sormuştum, kendisi madde kullanımının ortaokul düzeyine indiğini söylemişti, ben de "1 Temmuz 2025'te Cumhurbaşkanlığı İletişim Ofisi bu yöndeki haberleri yalanladı." demiştim; verdiği cevap bence raporun en önemli cümlelerinden biri olmalıdır, "Önce kabul etmemiz lazım." Bizim öncelikle bir sorun olduğunu kabul etmemiz ve tespit etmemiz lazım, onun üzerine çözüm önerilerimizi geliştirmemiz lazım. TÜİK'in 2024 verisinde güvenlik birimlerine gelen çocuk sayısı 612 bin, bunun 202 bini suça sürüklenmiş çocuk, bir önceki yıla göre artış oranı yüzde 10. Emniyet Genel Müdürlüğünün Komisyona aktardığı veriyle çocuk suçluluğu 2015'ten bu yana yüzde 54 artmış ve 611 bin çocuk hâlihazırda okul dışında.

Şimdi birkaç somut öneri daha söylemek istiyorum, Komisyon tarafından tabii ilerleyen süreçte kabul görürse. Birincisi, Millî Eğitim bünyesinde okul temelli şiddet, devamsızlık ve psikososyal risk göstergelerine dair ulusal yıllık ilçe kırılımlı bir veri sistemi kurulmalıdır. Okulun performans karnesinden ayrı tutulsun ki bildirimler cezalandırılmasın. İkincisi, TÜİK kapsamına düzenli bir gençlik araştırması eklenmelidir, her yıl yapılan mümkünse. Üçüncüsü, Bakanlığın bize aktardığı tarama çalışması bir takvime bağlanmalıdır; hangi göstergeleri ölçeceği, sonuçlarının kamuya açıklanıp açıklanmayacağı bu raporda belirtilmelidir; aksi hâlde bu tarama bir kereye mahsus bir form hâlinde kalır.

Üçüncü başlığım, erken uyarı çünkü sinyal zaten üretiliyor. Amerika Birleşik Devletleri Gizli Servisinin bulgularına göre planlanan okul saldırılarının yüzde 94'ünde fail niyetini önceden en az bir kere bir kişiyle paylaşmış. Burada da Hilmi Demir'di zannedersem, bunun literatürdeki adını verdi, "sızdırma". Mesele sinyalin yokluğu değil, sinyali toplayacak mekanizmanın yokluğu. Bizim iki vakamızda da sinyal aslında gelmişti. Kahramanmaraş'ta fail, Valilik brifingine göre ilkokulda 3 ve ortaokulda 29 kere olmak üzere toplam 32 kez okul rehberlik servisine gönderilmiş; ilk kayıt 2'nci sınıfa ait. Bu görüşmelerin yaklaşık 25'i 5'inci, 6'ncı ve 7'nci sınıflarda yoğunlaşmış, buna karşılık aynı failin disiplin cezası yok, akademik başarısı yüksek. Sistem, çocuğu yedi yıl boyunca defalarca görmüş, kayıt tutmuş ama bu kayıtların hiçbiri bir eşiği tetikleyip bir üst mekanizmayı devreye sokmamıştır. Şanlıurfa Siverek'te de tablo açıktır, fail saldırıdan bir gün önce okulun sosyal medya hesabında tehdit mesajı yayınlamıştır. Okul Müdürü bunu savcılığa intikal ettirmiş fakat üst amirlerine bildirmemiştir. Emniyete gelen şikâyette ise şikâyetin yeterince değerlendirilmediğini yerinde yaptığımız incelemelerde gördük. Yani, sinyale alınmış, iki ayrı kurumda, iki ayrı noktada maalesef zincir kırılmıştır. Bu raporun en somut bulgularından biri, Türkiye'de erken uyarı sorunu bir tespit sorunu değil bir eşik, yönlendirme ve sorumluluk zinciri sorunudur.

Şimdi, Sayın Kamu Denetçisi, mesela "Kurumların başvuru mekanizmaları var ama çocuğun kendisinin kolayca erişebileceği bir mekanizma yok." dedi. Buna Sayın Samur'un tespitini de ekleyelim. Bir veli öğretmeni şikâyet etmek istediğinde önünde CİMER var ama bir öğretmen, bir çocuk hakkında endişe duyduğunda bildireceği, yapılandırılmış bir sistem maalesef yok. Yani, sistemimizde şikâyet yukarı doğru işliyor, koruma aşağı doğru işlemiyor. Bu asimetri raporda ismiyle beraber tespit edilmelidir. Siber zorbalığa maruz kalırsa ne yapacağı sorulduğunda, çocukların yalnızca yüzde 15'i "Öğretmenime söylerim." demektedir yani öğretmen listenin en altındadır. Gerekçe nettir: "Olay büyür, telefonum elimden alınır." kaygısıdır. Koruma mekanizması koruyacağı çocuk tarafından ceza mekanizması olarak algılandığı sürece maalesef çalışmayacaktır. Sayın Atmaca'nın sunduğu "KORU Ağı" modeli bu boşluğu doldurmaya aday modellerden biridir, İngiltere'deki ve İskoçya'daki modellerin bir benzeridir. Raporumuzda da buna benzer bir model pilot uygulama şartıyla önerilebilir. Modelin işlemesi için iki şart vardır: Belirli sayıda rehberlik görüşmesinden sonra vakayı otomatik olarak üst kademeye taşıyan bir eşik ve tıpkı Aşı Takip Sistemi'nde olduğu gibi bildirimi otomatik randevuya bağlayan bağlayıcı bir yönlendirme.

Şimdi, aslında elimizde işe yarayan müdahaleler de var. Bunu da süreç boyunca gördük. Sayın Alan'ın Şanlıurfa ve Mersin'de yaklaşık 10 bin öğrenciyle yürüttüğü empati programında şiddeti tetiklemede de, mağduriyette de ciddi düşüş olduğu ölçülmüş. Diyarbakır'daki ergen pilotunda, problemli görülen öğrencilere küçük sınıflara zorbalık karşıtı ders verme görevi verilmiş, okul içi şiddette yüzde 50 düşüş, ruh sağlığı ve öz değerlerde belirgin iyileşme ve hiç beklenmeyen bir çıktı daha alınmış aslında burada, LGS skorlarında yaklaşık yüzde 10'luk bir iyileşme. Dolayısıyla, elimizde yazılmış programlar var, pilot uygulaması yapılmış programlar da var. Bunları raporumuz içinde de değerlendirmemiz gerekiyor.

Biraz kısaltarak buradan devam etmeye çalışayım. İnsan kaynağı meselesi var. Türk PDR-DER net rakamı verdi, "Mevcut 47.500 kadroya karşılık norm ihtiyacı 84.647, açık 37 bin." dedi. Dünyada kabul edilen oran 250 öğrenciye 1 iken, bizde fiilî durum

370 öğrenciye 1'dir. Bu talebi burada dinlediğimiz öğrenciler de Komisyon sürecinde dile getirdiler. Rehber öğretmen sayısının arttırılması çocukların kendi ağzından çıkan taleplerden biriydi.

Burada, yine, bizim de önerimiz olan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 60 bine yakın okul bulunmakta ve Bakanlıkça görevlendirilmiş kadrolu güvenlik personelinin olmadığını da tekrar etmek isterim. Güvenlik görevlisi yalnızca, proje bütçesiyle karşılanan okullarda ve okul aile birliği geliri yeten okullarda vardır. Yani, okul güvenliği bugün okulun bütçesine bağlı hâle gelmiştir. 150 öğrenci eşiği rehberliği varlıklı olmayan okullardan nasıl çekiyorsa güvenlik de aynı mantıkla dağılmaktadır.

Yine, Türkiye'nin çocuk koruma sisteminde okul sosyal hizmeti eksik halkadır. Dünyada 100'den fazla ülkede var, bizde kadro yok; vaka yönetimi yürüten, kurumlar arasındaki tutkal işlevini gören meslek elemanı olmadan saydığımız hiçbir sistemi maalesef yürütemeyiz.

Şimdi, tabii, öğretmeni korumayan bir sistem çocuğu koruyamaz. CİMER meselesinden bahsettim, Komisyonda da birçok sendika bunu dile getirdi. Talep, CİMER'in kaldırılması değil, şikâyet mekanizmasından bildirim mekanizmasına dönüştürülmesidir; kimliksiz ve somut, dayanaksız başvuruların işleme alınmaması, asılsız ihbara caydırıcı düzenleme getirilmesidir. TikTok 2026'nın sadece ilk yarısında Türkiye'de 13 yaş altına ait 428.713 hesabı kapattığını beyan etmişti. Bunu bir başarı olarak sundular, ben bunu bir başarısızlık olarak okuyorum aslında. Buna bağlı bir husus var: 1 Mayıs 2026 tarihli düzenlemenin 15 yaş altı hizmet kısıtlamasına ilişkin altı aylık süresi 1 Kasım 2026'da doluyor, ikincil mevzuatın bu tarihten önce yürürlüğe girmesi raporun somut çıktılarından biri olmalıdır.

Yine, birçok konu var tabii ama bunları da şöyle atlayarak söyleyeyim. Silaha erişim ve değişen suç profili meselesi var, bunu da Komisyon sürecinde devamlı konuştuk.

Buradan şunu söylemek istiyorum, son cümlelerime geleyim: Bu Komisyondan çıkacak metin çocuk koruma amacıyla başlayıp genel bir kısıtlama aracına dönüşmemelidir. Dinlediğimiz uzmanların çoğu yasağın tek başına çözüm olmadığını söylediler. Rapor önereceği her tedbirin kapsamını, süresini ve denetim usulünü açıkça yazmalı, çocuğun korunması ile yetişkin ifade özgürlüğü arasındaki sınırı belirsiz bırakmamalıdır. Kalıcı bir koruma sistemi ancak meşruiyeti tartışılmayan bir sistem olabilir. Örneğin, Kahramanmaraş'taki olayda o çocuğun ilkokul 2'nci sınıftan itibaren tutulan 32 kaydının hiçbir eşikliği tetiklememesi bizim açımızdan önemli bir göstergedir. Eksik olan Siverek'te bir gün önce yapılmış tehdit paylaşımının iki ayrı kurumda durmasıydı mesela. Yine, eksik olan evdeki ruhsatlı silahların bir çocuğun ulaşabileceği yerde olmasıydı.

Bir hususu daha ekleyip bitirmek isterim: Kahramanmaraş'taki fail yoksul değildi, akademik olarak başarısız değildi, disiplin cezası yoktu, şehrin en çok tercih edilen okullarından birinde okuyordu, anne ve babası eğitimli ve kamu görevlisiydi. Rapor risk profilini sosyoekonomik dezavantaja indirgememelidir. Dolayısıyla...

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Akademik olarak başarılı mıydı o çocuk?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Başarılı, not ortalaması çok yüksekti.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Evet, akademik olarak başarılı bir çocuk olduğunu yapılan sunumlarda söylemişlerdi bize.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Yabancı dili hariç yani?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Not ortalaması çok yüksek.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Not ortalaması da yüksekti çocuğun yanlış hatırlamıyorsam.

Şimdi, tabii, buradaki öznenin çocuklar olduğunu da unutmamamız lazım. Çocukların en iyi bildiği alanı çocuğa sormadan düzenlemeye çalışırsak üç yıl sonra bir başka komisyon bu raporu da "Kâğıt üzerinde her şey vardı." diye anacaktır. Çocuklar bu işin ana öznesidir, onlar kesinlikle dışarıda tutulmamalıdır. 63 maddelik öneri setimiz var, bunlardan da Sayın Suat Özçağdaş biraz sonra konuşmasında bahsedecek, biz de Komisyona sunmak isteriz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Halıcı, çok teşekkür ediyorum ama bir taraftan da duygularımı da sizinle paylaşmadan edemeyeceğim.

Hepinizden gerçekten Allah razı olsun, hazırlıklar içerisinde o kadar güzel sunumlar veriyorsunuz ki dinlerken neredeyse duygulanıyorum. İnşallah, dediğiniz gibi olmaz, daha güzel şeylere ulaşacak sonuçlar elde ederiz. Bütün temennilerinize katıldığını ifade etmek isterim.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Son bir şey daha Başkanım, bir cümle daha söylemek isterim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Sayın Şenol Sunat vefat eden öğretmenler, öğrenciler için bir unvandan bahsetti; yine yaralı öğretmen, öğrenci ve personele gazilik unvanı da bu anlamda konuşulmalı ve raporda dile getirilmelidir. Bunu da belirtmek istiyorum son cümle olarak.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Raporumuzda yazarız, hiçbir şeyi yok çünkü ben de öyle düşünüyorum.

Sayın Ali Öztunç Bey, sözü size veriyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle Komisyon Başkanımız olarak size, değerli Komisyon üyelerimize, çok değerli uzman arkadaşlara, bürokrat arkadaşlara, gazeteci arkadaşlarımıza, herkese çok teşekkür ediyorum. Verimli bir çalışma dönemi oldu, güzel bir çalışma dönemi oldu. Siz gerçekten üzüm yemek için çaba sarf ettiniz, bizler o yüzden çaba sarf ettik. Ben bir kez daha elinize, emeğinize sağlık diyorum.

Bir üzüntüm var. Dün bir cenaze için Kahramanmaraş'a gittim, giderken havalimanında yaşamını yitiren çocukların aileleriyle karşılaştık, beraberdik. Biliyordum ben tabii toplantıyı. Sayın Cumhurbaşkanı önceki gün Millî Eğitim Bakanının organizasyonuyla yaşamını yitiren çocukların aileleriyle görüşmüş, burada 7 Kahramanmaraş Milletvekili arkadaşımız da hazır bulunmuş. Kahramanmaraş'ın milletvekili sayısı 8'dir, ben de Kahramanmaraş'ta 110 bin yurttaşımızın oyuyla seçilmiş bir vekilim, üstelik bu konuyla ilgili Araştırma Komisyonunun da üyesiyim. Sayın Millî Eğitim Bakanı böyle bir çalışmada bile militanlık yapıyorsa, partizanlık yapıyorsa değerli arkadaşlar, o adamdan Türkiye'ye hiçbir fayda gelmez, millî eğitime hiçbir fayda gelmez. Bir siyasetüstü

konu, siyasetle ilgisi olmayan... Ben çok heveslisi değilim ama aileler dün bana çok üzüldüklerini söylediler çünkü ilk günden beri hep ailelerleydim, daha sonra tekrar devam ettim ben çünkü, bir kez daha gittim yanlarına. Neredeyse iki günde, üç günde bir telefonla görüşüyoruz. Aileler "Keşke siz de olsaydınız, sizi de görmek istedik. Hatta sorduk, ses vermedi birisi." dedi. Onun kim, birisinin kim olduğunu söylemedi, bir milletvekili arkadaşımız, memleketimizin milletvekili ama Milliyetçi Hareket Partisinden Zuhal Hanım davet edilmiş Millî Eğitim Bakanının muhtemelen kendi tasarrufuyla, Adalet ve Kalkınma Partisinin 6 milletvekili var, 6 milletvekili arkadaşımız orada. Ya, arkadaş, hani bizim hiç mi fikrimiz yok, hiç mi düşüncemiz yok, o şehri temsil etmiyor muyuz? Millî Eğitim Bakanı yanlış yapmıştır, kınıyorum; önce bunu söyleyeyim.

Önerilere gelince -Şenol Hanım olsun, Sayın Tanal olsun, Sayın Yalım Bey olsun- çok güzel öneriler, biliyorum Suat Bey'in kapsamlı bir çalışması var, birazdan o da önerilerde bulunacak. Her ne kadar, şu anda, ben Cumhuriyet Halk Partisinin, arkadaşlarım Yeni Partinin milletvekilleri olsa da biz bu Komisyona Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olarak girdik, düşüncelerimiz de birdir zaten, geniş önerilerle ilgili bir sunum yapacaktır, yapacağını da biliyorum.

Ben kendi gözlemlerimden birkaç öneride bulunmak istiyorum. Birincisi: Bu silah meselesini çözmemiz gerekiyor değerli arkadaşlar yani bir Emniyet müdürünün, bir üst düzey bürokratın, siyasetçinin bu kadar silah sahibi olmaması gerekiyor. Bu bizim bence tarihî sorumluluğumuz. Silahlarla ilgili, Komisyon raporumuzda olmalı ve bununla ilgili bir kanun teklifi hazırlamalıyız. Yani Emniyet amiri, Emniyet müdürü bu kadar çok silaha sahip olmamalı arkadaşlar, bir miktar bu işin başka şeyleri de yapılıyor, ticareti de yapılıyor çünkü, biliyoruz, denk geldik.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Kimse sahip olamasın, sadece Emniyet değil, kimse sahip olmasın.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Tabii, tabii; Emniyet, bürokratlar, üst düzey bürokratlar, milletvekilleri, bizler olmamalı arkadaşlar.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bireysel silahlanma...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Bireysel silahlanma, evet.

Buna bir çözüm bulunması gerekiyor, bununla ilgili, raporda mutlaka yer alması gerekiyor.

İki: Yine rehberlik danışmanlıkla ilgili erken uyarı ya da ikaz sistemi mutlaka olmalı. İşte arkadaşlar söylediler, Kahramanmaraş'ta çocuk 32 kez rehberlikle görüşüyor, hocayla görüşüyor ama gidiliyor, yazılar yazılıyor, Millî Eğitim "Çocuğu kazanalım." diye cevap veriyor. Öyle olmamalı yani dünya örneklerine bakılmalı, gerekirse 3'ten sonra Millî Eğitime, 5'ten sonra Emniyete, bir şekilde bir yere bilgi verilmesi gerekiyor, bir buton olması gerekiyor, erken uyarı sisteminin kurulması gerekiyor.

Rehberlik öğretmenleriyle ilgili açık var, mutlaka bu açığın tamamlanması gerekiyor. Atama bekleyen öğretmen sayısı çok fazla ve o kadar da atanması gereken öğretmen var. Bu atama yani belki ekonomik kriz, ekonomik nedenler, belki işte Millî Eğitimin kendi iç yapısından kaynaklı, "Biz bu kadar atama yapamayabiliriz." denmemeli, burada bir pozitif ayrımcılık yapılmalı çünkü en hassas branşın aslında bu olduğu görülüyor değerli arkadaşlar, en hassas branşlardan biri bu branşmış; rehberlikle ilgili atamaların yapılması gerekiyor.

RTÜK Kanunu değişmeli, güncellenmeli. RTÜK Kanunu, 6112 sayılı Yasa yirmi beş yıl öncenin yasası arkadaşlar. O zaman dijital medya yok, X platformu yok, ne bileyim, işte, sosyal medya yok, bu kadar televizyon yok; reklam pastası ayrılmamış, daha ahlaklı bir yayıncılık var. Bizimkiler'den yani Bizimkiler dizisinden -dizi ismi vermeyeyim- geldiğimiz noktaya bakın. Değerli arkadaşlar, dizilerdeki ahlaki çöküntüyü görmüyor muyuz? Şiddet var, ahlaki çöküntü var, özendirme var, her şey var. Mutlaka RTÜK Yasası yeniden yazılmalı, düzenlenmeli ve orada da silahla ilgili, şiddetle ilgili mutlaka müeyyideler getirilmelidir.

Psikiyatriyle ilgili, çocukların psikiyatriste gitmemesi sorunu çözülmelidir yani ailelerin çocuklarının geleceğinden duydukları kaygı yüzünden psikiyatriste götürmemeleriyle ilgili sorunu çözmek gerekir hocam. Nedir o? "Çocuğum pilot olamaz, asker olamaz, işte, şu olamaz, bu olamaz." gerekçesiyle psikiyatriste götürmüyor. O çocuğu belki de kazandırırız, belki de Kahramanmaraş'taki çocuk psikiyatriste gitse bu olay olmazdı, bu çocuklar yaşardı. O yüzden buna ilişkin de bence Sağlık Bakanlığının bir düzenleme yapması gerekiyor. Ruh sağlığı yasası çıkarılmalı, mutlaka çıkarılmalı ruh sağlığı yasası. Bunu da Komisyonumuzun raporunda önermemiz gerekiyor.

Öğretmenlerimizin -bu siyasi bir şey- geçinebilir maaş almaları... Bu siyasi bir tarafı işin ama okullarda güvenlik sadece yeterli değil ama olmalı. Okulların fiziki şartları düzenlenmeli, okullarda öğrencilerin spora, sanata yönlendirilmesi için altyapının mutlaka hazırlanması gerekiyor.

Bir başka sorun, öğretmenlerin üzerindeki kılıç olan CİMER'i kaldırmak gerekiyor. Hatırlıyor musunuz ne dedi bir öğretmenimiz? İstanbul'da söyledi, çocuk demiş ki: "Hocam, bir CİMER'e bakar." Öğretmen öğrenciye kızıyor, yaptığı yanlıştan dolayı uyarıyor. "Hocam, altı üstü bir CİMER, bir CİMER'e bakar; bir mesaj atarım, sen de susarsın." diyor. Öğretmenler üzerinde bir baskıdır bu. Tabii ki bu sistem olmalı yani öğrencisine şiddet uygulayan öğretmen de CİMER'e şikâyet edilmeli ama öğrencilere de özellikle, hele hele o yaştaki çocuklara da bu kadar rahat bir ortam verilmemeli diye düşünüyorum.

Şiddet içeren oyunlara yönelik tedbirler alınmalı, yaptırımlar uygulanmalıdır. Buna ilişkin bir düzenleme mi yapılır, mevzuatta mı değişiklik yapılır, bilemiyorum. Dijital medya sınırlandırılmalıdır demiyorum, sansür olmalıdır demiyorum; bu yanlıştır. Nereden sınırlandırırsanız sınırlandırın, dijital medyaya herkes ulaşır ama işte "Öğretmenimi Nasıl Öldürürüm" gibi oyunlar bir şekilde bu teknolojide engellenebilir arkadaşlar, bunların sağlanması gerekir diyorum.

Sözü çok fazla uzatmayacağım. Umarım muhalefet şerhine ihtiyaç duymayacağımız bir rapor olur. Öyle çalıştık, hiçbirimizin arkasında, beyninin arkasında başka hesap olmadı. Başta "Keşke Divanda Kahramanmaraş'tan da bir vekil arkadaşımız olsaydı." dedik yani iktidardan olur, fark etmezdi ama sonuçta o sürecin bizi getirdiği noktada gördük ki Sayın Başkanımız gerçekten geçmişinde, işte, devlette aldığı görevlerden kaynaklı, idarecilik yönündeki anlayışından dolayı başarılı bir Komisyon Başkanlığı gerçekleştirdi. Ben tekrar hepinize çok teşekkür ediyorum; elinize, emeğinize sağlık, emeğimize sağlık. Umarım rapor da -dediğim gibi- muhalefet şerhine ihtiyaç duyulmayacak bir rapor olacaktır diyorum.

Sevgilerimi saygılarımı sunuyorum.

Bu arada, özür dilerim, çocukların şehitliğiyle ilgili bana ailelerin verdiği bilgi... Ki İrfan Bey o toplantıdaydı AK PARTİ milletvekili olduğu için. Daha önce CHP, DEVA'daydı, gidemiyordu, isyan ediyordu ama biliyorum onun niyetini, onun kesinlikle bizim de olmamız gerektiği yönünde duyarlılığı olmuştur ama biz olmadığımız için öğrencilerden duyduk. Sayın Erdoğan şehitlik meselesini çözeceğini söylemiş, bu sözü vermiş. Millî Eğitim Bakanı -yanılıyorsam beni düzeltsin arkadaşlarımız, Zuhal Hanım da oradaydı- çocukların okullara isminin verilmesinin çok zor olacağını söyleyince Tayyip Bey "Olur, olur; verilecektir." demiş, onu da çözmüşler galiba. Eğer bu ikisi de çözülürse aileler en azından bir miktar da olsa rahatlarlar ve istekleri yerine getirilmiş olunur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ZUHAL KARAKOÇ (Kahramanmaraş) - Bir parantez açabilir miyim burayla ilgili? Yani ben de toplantıda olduğum için -konuşmama sonra geleceğim de Başkanım- sadece bir cümleyle...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkürler.

Şöyle: Sayın Cumhurbaşkanımız "Tamam, çözeceğiz." yerine "Arkadaşlarımız kanuni ve hukuki boyutlarına baksınlar, değerlendirelim, bu konu önemli." dedi. Bir de bu isimlerinin verilemeyeceği değil de şimdi, hani, ben de bir eğitimci olarak orada Sayın Bakanımıza da açıkçası çok şey yapamıyorum, olumsuz da şey yapamıyorum çünkü "Biz pedagoglarla bir araya geldik. Çocukların okullara isminin verilmesi orada eğitim görecek çocuklara pedagojik olarak çok kötü etki bırakabilir çünkü kendi yaşıtları şehit olmuş, vurulmuş, sürekli bunu hatırlayarak, bunu anarak bu şekilde gitmeleri yeni nesil üzerinde çok uzun yıllara sâri pedagojik sıkıntılar doğurabilir. O yüzden böyle bir değerlendirmede bulunduk." dedi. Çocuklarımızın adını yaşatalım fakat okullara vererek mi yoksa daha farklı bir şekilde mi? Hani, mesela, bilmiyorum, bu benim şahsi şeyim, halk eğitim merkezi olur, öğretmenevi gibi şeyler olur. "Pedagojik açıdan doğru bulmadı uzmanlar." dedi ki "Açıkçası, eminim, burada pedagoglar, psikiyatristler, psikologlar, eğitimciler daha titiz çalışıyorlardır çünkü bu yavrularımızın hepsi bizim için kıymetli fakat diğer yavrularımızın psikolojisini korumak da bizim görevimiz, o da kıymetli. Bu anlamda uzmanlar titizlikle çalışıyorlar, bir değerlendirelim." dedi Sayın Cumhurbaşkanımız da.

Durum böyle, hani, en azından sizler de bilin diye paylaşayım istedim.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Tabii, ben bilmediğim için, ben toplantıda olmadığım için bilemiyorum. İşte, ailelerden aldığımız bilgi, onu aktardım. Doğrusunu Zuhal Hanım söylemiştir.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ali Bey, bir saniye... Mikrofonunuzu açayım da kayıtlara geçsin.

Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Toplantıda olmadığımız için bilemiyoruz tabii, Zuhal Hanım'ın aktardıkları doğrudur. Bu arada, o tartışma burada da oldu hatırlarsanız "Ya, acaba çocukların isimlerinin verilmesi o çocukları etkiler mi yani diğer öğrenci çocukları etkiler mi? Olayı araştırıp bakıp oradan etkilenebilirler mi?" diye. Bilemiyorum tabii, bu bir tartışılır ama hani, okul olmaz başka bir yere verilebilir. Mesela, bu kapsamda Ekinözü Belediyemiz kadın yaşam merkezini tamamladı, önümüzdeki hafta açılışını gerçekleştireceğiz; Şehit Öğretmen Ayla Kara Kadın Yaşam Merkezi olarak güzel de bir yer oldu, tamamladık. Yani bu şekilde yapılabilir bir şey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, özür diliyorum.

Bu konuyla ilgili otuz saniyelik bir söz verebilir misiniz, CİMER'le ilgili?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tabii ki.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Çok teşekkür ederim.

Ali Bey, tabii, CİMER konusunu anlattı, bunu daha önce de konuşmuştuk. CİMER'le ilgili şikâyet eğer haksız çıkarsa bence resen şikâyet edilsin, şikâyete tabi olmasın, tazminat konusu talebe bağlı kalsın.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Doğru fikir bu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani bence bunu öneri olarak bununla böyle bütünleştirirsek Ali Bey'in konuşması öneri olarak çok daha yerinde olur.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Doğru, doğru; hukukçu gözüyle doğru bir öneri.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum.

Tabii, öncelikle Ali Bey'e hassaten teşekkür ediyorum çünkü olaylara, bu Komisyon kurulmadan öncesinde de Maraş vekillerimiz olaya hâkimlerdi. Biz alana geçtiğimiz zaman bunların ne kadar gayret ettiğine orada tanıklık yaptık, gördük, değerlendirdik; her aileyi ziyaret etmişler. Bunun için Maraş milletvekillerimizin hepsine gerçekten gösterdikleri hassasiyet için çok teşekkür ediyorum. Komisyon çalışmalarımızda da baştan sona kadar Ali Bey'in çok büyük katkıları oldu, bütün aşamalarında, bütün değerlendirmelerinde.

Tabii, belki basın mensuplarımıza da bir teşekkür etmemiz gerekiyor. Komisyonun çalışmalarını hiç şey yapmadan, çok doğru bir şekilde, son derece güzel bir şekilde yansıttılar; hepsinin emeğine sağlık diyoruz. Tabii bu son konuşmalarımız falan değil ama söz buraya gelmişken de onu ifade etmek isterim.

Yani Ali Bey, sizin ne kadar gayret gösterdiğinizin en canlı tanığı benim. Onun için yeter ki oradaki ailelerimizin de sorunları şöyle ya da böyle bir şekilde çözümlensin, değerlendirilsin. Bizim de zaten ta ilk andan beri görüşümüz o şekildeydi, hepiniz onu da biliyorsunuz.

Evet, söz sizin Hasan Arslan Bey.

Buyurun.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sayın vekillerim, hepinizi saygıyla selamlarım.

Tabii, menfur, üzücü, olumsuz olaylar üzerine bu Komisyon kuruldu, kurulmak zorunda kaldı, bir daha böyle olaylar görülmesin diye alınması gereken önlemlerle ilgili. Tabii, ilaveten bir de dijital ortamlardaki risklerden çocuklarımızı korumak adına da önlemler, öneriler, mevzuatsal düzenlemeler konusunda da çalışmalarımız oldu.

Ben, tabii, konuyu, işin doğrusu hepsini toparlayıp bir rapor hâline getiremedim, çalışıyorum, bitiremedim. Bu nedenle şimdi konuşacağım şeyler yüzeysel olacak, detaylı raporumu yazılı olarak vermek istiyorum Başkanım, bilginiz olsun.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tabii ki.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Şimdi, burada, benim sıraladığım konuda okullarda alınması gereken, Millî Eğitim Bakanlığının alması gereken önlemler, tedbirler, eksiklikler var. Paydaş kurumlar tarafından alınması gereken önlemler, düzenlemeler söz konusu ki bu paydaş kurumları Millî Eğitim Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, kolluk kuvvetleri olarak özetledim.

Yine, üçüncü bölüm olarak da -sonuç raporumda yer alacak olan- dijital risklerin saptanması, risklerin azaltılması, çocuklarımızın bu dijital risklerden korunması açısından daha neler yapılabilirin çalışmasının sonuçları olacak. Tabii, okullarda alınması gereken önlemlerde ya da eksikliklerde -PDR uzmanlığından arkadaşlarımız da bahsetti- gerçekten PDR uzman sayımızın eksik olduğunu görüyoruz ama daha önemlisi, PDR uzmanlarının ya da rehberlik birimlerinin fonksiyonel çalışmalarının sağlanması gerektiğini gördüm ben burada, mevcut PDR uzmanları da fonksiyonel çalışamıyor. Kurumlar arası irtibat, düzen, kurumlar arası iletişimle alakalı düzenlemeleri de içerecek şekilde diğer paydaşlarla beraber yapılacak düzenlemeler olacak, bu raporumuzda bu da olacak yani Sağlık Bakanlığı verisini PDR uzmanı alamıyorsa o hastayı, o hasta çocuğu, rahatsız çocuğu, psikiyatrik olarak rahatsız çocuğu takip edemeyecektir, önlem alamayacaktır, müdür bunu bilemeyecektir, bilmeyince takip edemeyecektir. Bunların kesinlikle sağlanması gerekiyor. Ya da dışarıda riskli bir çocuk varsa, sıkıntılı bir çocuk varsa, dışarıda bazı olaylara karışıyorsa İçişleri Bakanlığının bu çocuğun okuduğu okula bu çocuğun problemlerini bildirmesi gerekiyor yani istemeyiz, çocuklarımız hepimiz için değerli ama hırsızlığa karışan bir çocuksa ya da ne bileyim, çetelerle beraber olan bir çocuksa bu istihbari bilgilerin kolluk güçleri, İçişleri Bakanlığı tarafından okullara bildirilmesi gerekiyor, tabii ki o gizli kalmak kaydıyla. Bu gizliliği diğer çocukları korumak açısından kullanabilecek bir düzenleme gerekiyor. Bu da yazışmalarla değil, dijital platformlar oluşturulmalı bu kurumlar arasında.

Şimdi, okullarda alınması gereken tedbirlerde standartların, psikolojik standartların da sağlanması gerekiyor. Kahramanmaraş'ta okula girdiğimiz zaman Suat Bey dikkatimizi çekmişti, camların yukarıya kadar kapalı olması önemli gerçekten. Az çok psikiyatrik sıkıntısı olan bir çocukta bu tavan yapabilir, sıkıntı çıkarabilir; normal çocukta belki etkilemez ama sıkıntılı çocuklarda, psikiyatrik problemleri olan, psikolojik sorunları olan, ailesel sıkıntıları olan çocuklarda bu, kaygıların artmasına, paranoit durumlara sebep olabilir. Bu standartların da Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmesi lazım "Bu böyle olmaz." denilmesi lazım; en az standartların. Tabii ki yepyeni sıralar, yepyeni binalar yapamayabiliriz, sağlayamayabiliriz ama psikolojik şartlarını koruyacak dezavantajlı çocukların... Dezavantaj derken hastalık sinyali olan çocukların ya da gözetim altında olan çocukların buralardan etkilenmemesini sağlamak için o sınıfların ya da kullandığı malzemelerin, okulun şartlarının kesinlikle ve kesinlikle hem PDR uzmanınca hem idarece incelenmesi, irdelenmesi, düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, okullarda düzenli ölçüm... Tabii, Şule Alan Hocamız bundan bahsetti, diğer hocalarımız da benzer şeylerden bahsetti. Düzenli ölçüm, merkezî analiz, sahaya geri bildirim, hedef odaklı müdahale, sonuçların takibi, etki analizlerinin yapılması ve alınması gereken önlemlerin bu etki analizlerine göre sağlanması gerekiyor; bütüncül bir yapının bir sistem olarak kurulması, okullarda kurulması gerekiyor; tabii, idarenin bunu sahiplenmesi gerekiyor.

Ben okullarda, maalesef -Ali Vekilimiz de bahsetti CİMER'den dolayı da- en büyük etkeni belki CİMER'dir ama öğretmen arkadaşlarımızın okullara aidiyet duygusunun ciddi anlamda gerilediğini görüyor ve düşünüyorum. Bunun bir şekilde düzeltilmesi gerekiyor. Öğretmen kendisini okula ait hissetmeli, okuldaki öğrencileri korumak, kollamak, onları eğitmek, kendi primer, birincil görevi olduğunu düşünmeli, ona göre çalışmalı, hedeflerini ona göre bildirmeli. Ama en küçük bir CİMER şikâyetiyle, dediğiniz gibi, basit, yerli ya da yersiz yani yerli olabilir, basit olabilir, idarenin önleyebileceği şey olabilir, çalışanların olumsuz algılarının oluşmaması gerekiyor okula karşı. Burada CİMER'de bir süzgeç mekanizmasının kesinlikle işletilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu, sadece aslında Millî Eğitim Bakanlığında, okullarda önemli değil, tüm Türkiye'de, tüm kurumlarda önemli, sağlıkta da bu böyle, diğer kurumlarda da böyle. Süzgeç mekanizması olmadan oraya yazılan her şikâyetin memura, öğretmene ya da memura sorulması "Gel bakalım, senin hakkında böyle bir şikâyet var. Buna ne diyorsun?" denilmesi işini düzgün yapanları ciddi anlamda kırıyor. Bu, benim de şahsen başıma geldi. O yüzden, bu konuda CİMER'in yapılandırılmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Okul aidiyetinin kazandırılması açısından, öğretmenler açısından da, Millî Eğitim Bakanlığı açısından çok kıymetli olduğunu değerlendiriyorum.

Yine, tabii, okullarda riskli okulların güncel şartlara göre belirlenmesi gerekiyor. Risk analiz formları var Jandarmanın ve Emniyetin. Sanki benim gördüğüm kadarıyla birbirinden farklıydı, benzer içerikleri içeriyor ama maalesef bu bizim yaşadığımız menfur olaylarla alakalı içerikteki soruların, o tablodaki doldurulacak sorulardaki katkısı çok düşüktü, yüzde 3'ler civarındaydı ama bunun ehemmiyetinin artırılarak bunun güncellenmesi gerekiyor, günümüz şartlarına uyarlanması, dijital platformları daha yoğun şekilde içerecek şekilde olması gerektiğini düşünüyorum. Yine, okullardaki saldırıların yüzde 94'ünde saldırıyı planlayanın bir başka kişiye ya da ortama saldırıyı önceden söylediklerini, saldırganların söylediklerini dikkate aldığımız zaman bunların erken uyarı sistemleriyle, hem okulda saptanan ölçümler, analizler sonrası erken uyarı sisteminin oluşturulması hem de dijital mecralardaki erken uyarı sistemlerinin bir şekilde kurulması gerekiyor. Kurumlar arası ilişkide de bunun önemli olacağını düşünüyorum.

Yine, paydaş kurumlar koordinasyonunda Aile Bakanlığınca riskli ailelerin ya da çocuğuna bakmayan, iyi yetiştirmediği düşünülen ya da riskli olduğu düşünülen çocukların ailelerinin iyi takip edilmesi gerekiyor. Bunu saldırganlık anlamında kastetmiyorum, yanlış anlaşılmasın, çocuğun ihtiyacının giderilmesi anlamında kastediyorum. Eğer psikolojik zemininde, psikiyatrik zemininde bir şey varsa, bir "gap" varsa, eğer aile üzerine düşmüyorsa çocuğun, kendisini yalnız hissediyor, yalnız hissedince başka şeylere kapılıyor, paranoit yapılar gelişiyor. Bu çocuklarla biraz daha fazla ilgilenilmesi gerektiği için bu çocukların okullarla, PDR uzmanlarıyla, Aile Bakanlığı tarafından bildirilmesi gerekiyor. Bu, tabii, aslında mahalle muhtarına kadar da, belediyeye kadar da ulaşıyor yani ailelerin teması açısından, ailelerin bildirilmesi korelasyonu açısından bu böyle.

Sağlık Bakanlığının bazı önlemler alması gerekiyor. Biraz önce vekillerimizin de bahsettiği, aileler çocuk fişlenir algısıyla, reçete aldığı zaman, psikiyatrik rahatsızlığından dolayı kayıt aldığı zaman asker olamaz, polis olamaz; Askerî Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'nde ya da polislerle alakalı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'ndeki maddelerden dolayı aileler bunu artık günümüzde istemiyor. Ben o toplantıda yoktum, çıkmak zorunda kalmıştım, Sağlık Bakanlığı temmuz ayında bir yönetmelik yayınladı. O yönetmelikte çocuğun ya da kişinin güncel sağlık durumu eskiden aldığı teşhisten farklılaştıysa yani hastalığın iyileşme ihtimali ya da o zaman aldığı teşhisin şimdi olmadığı düşünülüyorsa başvuruyor, eğer buna tek hekim karar vermişse zamanında daha önce, en az 3 hekim karar verecek şekilde yeniden hastalık olup olmadığı değerlendiriliyor. Eğer 3 hekimli bir raporla bu daha önce saptandıysa tam teşekküllü kurul tarafından karar verilebiliyor ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki, korunmasıyla alakalı yönetmelikte bir madde var. Oraya işlenebiliyor, bu yönetmelik oradaki yönetmeliği değiştirdi, maddeyi değiştirdi. Bu artık sağlanabiliyor, yeni çıktı bu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Onu bence... İki yıl, üç yıl, iyileşebilecek maksimum süreyi devlet kendisi takip ederse, aile olarak bana bırakmasa sağlıklı toplum açısından daha doğru olmaz mı?

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Hekim olarak söyleyeyim Mahmut ağabey; hastalıklar kişiye göre değişir, bazı hastalıklar iyileşmeyebilir, uzun sürebilir. Bazı hastalıklar belki teşhis edildiği zamanda hatalı teşhis edilmiş de olabilir tek hekim karar verdiyse.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani devlet kendi... Çünkü topluma da o riskleri... Önleyici suç mekanizması açısından var ya, o açıdan söylüyorum ben.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Şöyle: Suçla ilgisi aslında yok; bu, ailelerin çocuğu doktora götürüp götürmemesindeki...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Anladım ama ileride o çocuk iyileşemezse işte bu tür olaylarla karşı karşıya kalabiliriz.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Ama şöyle: Buradaki kastettiğimiz tarama değil.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yani çocuğun dışına çıktı artık olay, onu söylüyor yani artık başka bir...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Aşıyor artık.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Aşıyor artık.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Toplumu ilgilendiriyor.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Bu aslında tarama değil, kişisel kaydında eğer bir psikiyatrik rahatsızlık olduğu var ve bu nedenle götüremiyordu ya, o kaygı artık ortadan kalkacak, insanlar rahatlıkla çocuklarını tedaviye götürebilecekler demek istiyorum. Bu yönetmelik onu getiriyor. Yine, Askerî Sağlık Yönetmeliği ve Emniyetin Sağlık Yeteneği Yönetmeliği de değiştiriliyor; bu maddelerle ilgili sıkıntı olmasın diye değiştiriliyor. Onu da bilgilendirmek isterim.

Başka söyleyeceğim, diğer paydaş kurumlardan İçişleri Bakanlığı, biraz önce söylediğim gibi, kolluk güçleri, Jandarma ve polisin riskleri iyi analiz etmesi, iyi saptaması ve sürekli bir dijital platformla, PDR uzmanlarıyla sıkıntılı çocuklar, saptanan çocuklarla alakalı temasta olunması gerekiyor, gelişmelerin bilinmesi gerekiyor. Burada KVKK'yle alakalı, KVK Kanunu'nda 6'ncı maddede özel nitelikli kişisel verilerle alakalı bir madde var aslında fakat orada daha çok sağlık verilerinin Sağlık Bakanlığı tarafından işlenmesi, takip edilmesiyle alakalı bir madde o. Ben öyle düşünüyorum ki Başkan Yardımcımızdı galiba, KVKK Başkan Yardımcımız, kurum Başkan Yardımcımız geldiğinde "Hukuki olarak işlenmesi gerektiği zaman işlenebilir." gibi cümle kurdu ama ben onun sahada rahatlıkla karşılık göreceğini düşünmüyorum. Kesinlikle ve kesinlikle bu olayların önlenmesi ya da okullarda sıkıntılı çocukların takip edilmesi açısından KVKK'ye, kanuna bir madde eklenmesinin zaruri olduğunu düşünüyorum irtibatın sağlanması açısından. Onu da bizim yazmamız gerekiyor. Ben de madde olarak yazabilirim Sayın Başkanım.

Şimdi, dijital risklerin saptanması ve risklerden korunması amaçlı alınması gereken önlemlere geldiğimiz zaman, tabii, toplum artık dejenere oluyor. Toplum, gençlerimiz, çocuklarımız eskiden örf ve âdetlerimize daha çok bağlı kalıyordu çünkü etraftan, büyüklerinden gördüğünü uyguluyordu, mahallesinden gördüğünü uyguluyordu. Bölgesel farklılıklar belki olabilirdi ama dijital dünyada bu artık evrenselleşti. Yani Amerika'yı izliyorsa çocuk, Amerika dizilerini izliyorsa Amerika'nın kültürünü almaya çalışıyor, özenmeye başlıyor. Yani Avrupa'da bir ülkeyi izliyorsa oranın kültürünü almaya, onu normalleştirmeye çalışıyor. Bu bizim toplumumuzun geleneklerinin, göreneklerinin, törelerinin maalesef bozulması anlamına geliyor, giderek bozulacağı anlamına geliyor. Fatma Hanım'dı dün ombudsmanlıktan gelen eski vekilimiz. O gerçekten "Dip dalga geliyor." dedi ya, bu gerçekten güzel bir tanım. Aslında ben ona inanıyorum, katılıyorum. Bizim kesinlikle ve kesinlikle bir şeyler yapmamız gerekiyor çünkü kanunlarla biz çocuklarımızı koruyamayız; Emniyetle, kollukla biz çocuklarımızı koruyamayız. Bizim çocuklara bazı şeyleri öğretebilmemiz gerekiyor, gösterebilmemiz gerekiyor örflerimizle, âdetlerimizle. Bunları böyle koruyabilmemiz gerekiyor. Maalesef şu anki dijital ortamda bunu sağlamamız çok zor, hatta mümkün değil. Dijital ortamı bir okyanusa benzetiyorum ben. Çocuklarımızı da 18 yaş altı çocuklarımızı da -hatta 15 yaş altı çocuklarımız çok daha kötü- yüzme bilmeyen çocuklarımızı okyanusta yüzmeye benzetiyorum. Bizim kesinlikle bu çocuklara kolluk takmamız lazım ya da ne bileyim, yüzdürmememiz lazım, önlem almamız lazım. Biz o çocukların velileriyiz, bu önlemleri de bizlerin sağlaması lazım. Dijital ortamlarda 15 yaş altı sosyal medya yasağı uygulamamız yerinde ve toplumdan çok karşılık alıyoruz; olumlu bulunuyor, anketlerde yüzde 80'den fazla olumlu geri dönüşler var. İnşallah, 1 Kasımda resmî, yasal olarak başlayacak altı aylık süre verildiği için ama burada, bizim, sosyal medyadaki önlemlerde, ebeveyn kontrolünde, 15 yaşın üzerindeki çocuklardaki ebeveyn kontrollerinin standartlarını belirlememiz, platformlara bunu bildirmemiz gerektiğini, gecikmeden bildirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bazı dijital medya platformlarının ebeveyn kontrol mekanizmalarını gösterdiklerini de yerinde buldum, uygun buldum. Belki geliştirilebilir ama birçok dijital medyada, sosyal medya platformlarında bu ebeveyn kontrolleri kendi istedikleri şekilde planlanmış. Bizim devlet olarak, çocuklarımızı korumaksa maksat, dijital ortamlardan, olumsuz ortamlardan korumaksa ebeveyn kontrol mekanizmalarını, olması gereken standartları da biz bir an önce bence, geç kalmadan vermeliyiz ve bunları istemeliyiz, isterlerimiz olmalı diye düşünüyorum. 1 Kasımdan önce hatta bunun oluşması gerekiyor, belki önce çalışılabilir ilgili kurumlarla, bilmiyorum.

Diziler... "Kültür" demiştik ya; sabah programları, diziler, oyunlar... Ali Bey de bahsetti, hâlâ "Öğretmeni Nasıl Öldürürüm" oyununa şu anda internetten girebiliyorsunuz ve açabiliyorsunuz ve oynayabiliyorsunuz. Bu kesinlikle DNS'yle mi önlenecek, VPN'le

mi önlenecek; bunun teknik yolunu bilirler ama bizim çocukları korumak için bunları kesinlikle ve kesinlikle Türkiye'den ulaşılamaz hâle getirebilmemiz lazım. Devrim yapmamız lazım, devrim yapmazsak biz "mış" gibi yaparız; bu doğru değil. Hazırladığımız raporlar arşivlerde kalır, birçok vekilimiz aynı şeyden bahsetti. Böyle olmasını istemiyorsak devrim niteliğinde değişiklikler yapmak zorundayız, bazı katı kuralları sağlamak zorundayız çünkü çocuklarımız bizim derdimiz, amacımız.

Israrla şeyi düşünüyorum: Bu dijital oyunlarda insan öldüren dijital oyunların kesinlikle Türkiye'de gösterilmemesi... Dünyada da gösterilmemesi lazım ama insan öldüren dijital oyun belli bir yaşın altında kesinlikle oynanamamalı hatta böyle bir şey kurgulanmamalı. Hedef göstersin, hedefe atış yapsın, ayrı konu ama karşısında insan var, onu öldürüyorsa ve bundan dopamin deşarjı sağlanıyor, mutlu oluyor çocuk, "Başardım." diyor, skora gidiyor; bu, maalesef, yapımızı bozuyor giderek. Bunları engellemek de mevzuatla engellemek bizlerin elinde; teknik olarak engellemek için, tabii, teknik kısmına göre mevzuat hazırlamak lazım.

Yine, Maraş'taki ailelerin istediği, tabii, şehitlik verilmesi, okullara isimlerinin verilmesi... Bir de şunu hatırlatmak isterim, onu da söylemişlerdi: O haftanın anma haftası olarak kullanılmasını söylemişlerdi, istemişlerdi. O hafta kullanılabilir ama Millî Eğitim Bakanının söylediği şeyi ben de söyleyecektim aslında. Uzmanlarına sormuşlar pedagoglar aracılığıyla. Uzmanlara sorarak okullara isim vermeyi tartışmamız lazım çünkü ben bir yere, bir kuruma gittiğim zaman o kurumun özel bir ismi varsa internete giriyorum, "Bu kurum neden bu isimle, bu kimdir?" diye bakıyorum, sizler de bakıyorsunuzdur diye tahmin ediyorum. Eğer orada vahşetle öldürülen bir çocuksa olumsuz algı oluşur. Başka kuruma verilebilir dediğiniz gibi, öğretmenevi olabilir, başka bir yere... İsimler yaşatılabilir ama o okullara verilmesi konusunda benim de tereddüdüm var. En azından uzmanlara danışarak, uzmanların önerisi doğrultusunda hareket etmek yerindedir diye düşünüyorum. Anma haftası yine sağlanabilir.

Tabii, bu gördüğümüz İçişleri Bakanlığının önlemlerinde -onu da hatırlatmak isterim- Urfa'daki olayda İçişleri Bakanlığının maalesef subjektif hareket etmesi, objektif kriterler ya da objektif uygulama metotlarının, metodolojisinin belirlenmemiş olması -maalesef- üzücü, böyle bir olaya sebep oldu. Eğer bir ihbar geldiyse, ihbar birisini ya da birilerini öldürmekten bahsediyorsa, kendisi bundan bahsettiyse kesinlikle ve kesinlikle onun üst kurumlarına direkt yansıması gerekiyor, süzgeçlerin öyle gitmesi gerekiyor ve o eylemin bir şekilde kolluk güçlerince önlenmeye çalışılması gerekiyor. Burada o açıklığı görmüş olduk hep beraber. Bu, sadece okul olaylarında değil diğer olaylarda da olabilir, diğer adi olaylarda da olabilir yani cinayet ihbarı olan şeylerde de olabilir, sadece okullar için değil; bunun emniyet güçlerince de bir sistematiğe bağlanması gerektiğini düşünüyorum. Kayda geçsin diye söyledim.

Dediğim gibi, raporumu sonra yazılı olarak vereceğim, bu kadar toparlayabildim.

Saygılar sunarım.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Teşekkür ederiz.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Ben ayrılmak durumundayım ama tabii ki üzerinde çalışma yaptım, 124 maddelik bir öneri teklifi de çıkarmıştım ben ama bunu size rapor yazıldıktan sonra mı veya yakın bir zamanda mı teslim edelim?

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Başkanımıza da sorarız ama sanki yakın zamanda alırsak en azından daha faydalı olur diye düşünüyorum ben, katkısı olur yani.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Evet yani en azından katkısı olursa seviniriz.

O zaman önce mi verelim?

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Tabii, tabii, öncesinde alırsak memnun oluruz Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Önce verelim, peki. O zaman Komisyona iletelim.

Aslında ben bugün verecektim ama bazı eksiklikleri gördüm.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Tamam, çok teşekkür ederiz.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Çünkü her bir Komisyon toplantısından sonra çıkardım bazı maddeleri. O yüzden onu da bir sorayım istedim.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Teşekkür ederiz, çok sağ olun Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Oldu, çok teşekkür ediyorum herkese; sağ olun, var olun.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Sağ olun, teşekkürler.

Şimdi sözü İbrahim Özyavuz'a bırakıyorum.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; çok kısa tutacağım. Üç ayı aşkın süredir devam eden yoğun bir çalışma sürecinin sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bu süreç boyunca akademisyenleri, kamu kurumlarını, sivil toplum kuruluşlarını, eğitimcileri, hukukçuları, psikologları, okul yöneticilerini, öğretmenlerimizi, velilerimizi ve öğrencilerimizi dinledik. Farklı bakış açılarıyla ortaya konulan görüşler Komisyonumuzun hazırlayacağı rapora önemli bir katkı sağlayacaktır.

Bugün ise artık bütün bu değerlendirmeleri somut önerilere dönüştürme aşamasındayız. Milliyetçi Hareket Partisi olarak en başından beri ifade ettiğimiz gibi, okullarda yaşanan şiddet olayları yalnızca eğitim sistemini değil aileyi, toplumu, dijital dünyayı, kültürel değişimi ve kamu yönetimini birlikte ilgilendiren çok boyutlu bir meseledir. Bu nedenle, hazırlayacağımız raporun da sadece mevcut sorunları tespit eden bir belge olmaması gerektiğini düşünüyoruz. Raporumuz, uygulanabilir, kurumlar arasındaki koordinasyonu güçlendiren ve uzun vadeli politika önerilerini ortaya koyan bir yol haritası niteliğinde olmalıdır.

Bizim kanaatimize göre, raporda özellikle şu hususlara yer verilmesi önem arz etmektedir: Öncelikle, aile kurumunun güçlendirilmesi, çocukların korunmasının en temel unsurudur. Aile ile okul arasındaki iş birliğini güçlendirecek mekanizmaların mutlaka geliştirilmesi gerekiyor.

İkinci olarak, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri -bütün milletvekili arkadaşlarımız da söyledi- nicelik ve nitelik bakımından güçlendirilmeli, risk altındaki öğrencilerin erken dönemde tespit edilmesini sağlayacak sistem kurulmalıdır.

Üçüncü olarak, kontrolsüz dijitalleşme ve sosyal medya kaynaklı şiddet içerikleri raporumuzda önemli bir başlık olarak ele alınmalıdır. Çocuklarımızın dijital ortamda karşı karşıya kaldığı tehditlere yönelik koruyucu tedbirler ve yasal düzenlemeler mutlaka değerlendirilmelidir. Bunun yanında, öğretmenlerimizin mesleki itibarı ve güvenliği okul güvenliğinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Öğretmenin kendisini güvende hissetmediği bir eğitim ortamında sağlıklı bir eğitim ikliminden söz etmek mümkün değildir. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve ilgili tüm kurumlar arasında kalıcı bir koordinasyon mekanizmasının oluşturulmasına yönelik önerilerin raporda yer almasının faydalı olacağını düşünüyoruz.

Sayın Başkanım, Komisyon çalışmalarımız boyunca ortak amacımız çocuklarımızın güvenliğini sağlamak olmuştur. Bu konuda, siyasi farklılıkların ötesinde ortak bir irade ortaya koyduğumuza inanıyorum.

Temennimiz, hazırlayacağımız raporun, uygulamaya yön veren, eğitim politikalarına katkı sunan ve çocuklarımızın daha güvenli ortamlarda eğitim görmesine vesile olan bir rehber niteliği taşımasıdır.

Bu vesileyle, Komisyon çalışmalarına katkı sunan Sayın Başkanımıza, Değerli Komisyon üyelerimize, milletvekillerimize, bilgi ve tecrübelerini bizimle paylaşan tüm kurum temsilcilerine ve uzmanlarımıza teşekkür ediyor, hazırlanacak raporun milletimize ve ülkemizin geleceğine hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Biz de çok teşekkür ediyoruz Kâtip Üyemize.

Evet, şimdi de sözü Zuhal Karakoç Vekilimize veriyorum.

Buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün burada yalnızca bir araştırma komisyonunun çalışmalarını tamamlamıyoruz, aynı zamanda, evlatlarımızın güvenliği, huzuru ve geleceği adına önemli bir muhasebeyi de gerçekleştiriyoruz. Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta yaşanan hadiseler okulun yalnızca bilgi verilen bir mekân olmadığını, çocuklarımızın canlarının, umutlarının ve hayallerinin emanet edildiği bir hayat alanı olduğunu bizlere bir kez daha gösterdi. Bir çocuğun kendisini güvende hissetmediği yerde eğitimden, başarıdan ve sağlıklı gelişimden da maalesef söz etmek mümkün değil. Komisyonumuzun çalışmaları boyunca akademisyenleri, eğitimcileri, psikologları, güvenlik uzmanlarını, kamu kurumlarını, sivil toplum kuruluşlarını ve sektör temsilcilerini dinledik. Görülen odur ki mesele, yalnızca okul kapısındaki güvenlik tedbirleriyle açıklanamayacak kadar çok boyutludur; aileden dijital ortama, akran ilişkilerinden ruh sağlığı hizmetlerine kadar uzanan geniş bir alanda bütüncül bir yaklaşım gerekiyor. Bu kapsamda, bazı somut politika önerilerini özellikle vurgulamak istiyorum. Öncelikle, en başında, şehit yavrularımızın ve öğretmenimizin ailelerinin bizlerden defaatle istediği, şehitlik konusunun acilen kabul edilerek bu çocuklarımıza verilmesi. Bizler için, evet, onlar şehit; Allah katında, biliyoruz, onlar şehit fakat bunun resmî olarak verilmesini, hepimizin de takipçisi olduğu bizlere verilmiş birer emanet olarak görüyorum ben.

Ayrıca, her okulun fiziki güvenlik ve risk değerlendirmesinin düzenli olarak yapılması gerektiğini her toplantıda dile getirdik ve risk düzeyi yüksek okullar için standartlaştırılmış güvenlik protokolleri oluşturulmalı ve okul yöneticilerinin inisiyatifine bırakılan uygulama farklılıkları da en aza indirgenmeli hatta ortadan kaldırılmalıdır ki okullarımızda gördük, Urfa'daki okul yüksek riskli okul olarak görülmesine rağmen, maalesef, bazı tedbirlerin uygulanması sadece idarecilerin inisiyatifine bırakıldığından dolayı uygulamalarda bizim eksiklik olarak nitelendireceğimiz fakat mevzuat olarak bir bağlayıcılığı olmayan durumlar ortaya çıkabiliyor.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin güçlendirilmesi, evet, hepimizin arzusu. Özellikle hiçbir okulda rehberlik öğretmeninin bulunmamasını ya da az sayıda bulunmasını kabul edemeyiz ki özellikle bu kadar fazla atama bekleyen öğretmenimiz de bu alanda mevcutken. Hepimiz biliyoruz ki birçok olayın öncesinde öğrencilerin çeşitli davranışsal ve psikolojik sinyaller verdiği bütün çalışmamız boyunca bizlere sunuldu, anlatıldı, hem akademik olarak hem de bizzat okullarda rehberlik servisinin edindiği notlar ve belgeler üzerinden. Bu nedenle, okullarımızda yeterli sayıda psikolojik danışmanın görevlendirilmesinin yanı sıra erken uyarı ve yönlendirme mekanizmalarının kurulması da şu açıdan önemli: Özellikle Kahramanmaraş'taki okulda hepimiz şahit olduk, 32 kez rehberlik servisinin aldığı notlar, tuttuğu tutanaklar, görüşmeler mevcut fakat rehberlik servisinin yönlendirmesinin bir bağlayıcılığının olmadığını da ve burada da mevzuatta bir açık olduğunu gördük. Rehberlik servisinin yönlendirmesinin aile açısından bağlayıcı olması gerektiğini ve Millî Eğitim Bakanlığının bu anlamda toplum huzuru, sağlığı açısından da konuya yaklaşması gerektiğini düşünüyorum. Psikiyatriste gitmesi gereken çocukların gidip gitmediğinin takibi yapılmalı ve nasıl aşı takibi yapılıyorsa belki aile hekimliği üzerinden -bilemeyiz- sıkı bir takip mekanizması oluşturularak bu sağlık hizmetinden yoksun kalan çocukların aileleri üzerinden, ailelere bir yaptırım uygulanabilmeli. Devlet bizzat takibini yapmalı çünkü 18 yaş altı sağlığa erişim hakkı olarak değerlendirilmeli diye düşünüyorum ben bunu, ailenin inisiyatifinde olmamalı tek başına böyle bir ihtiyaç hasıl olmuşsa.

Ayrıca, az önce Ali Bey'in de söylediği gibi, özellikle ailelerin kaygılarını daha önce de hepimiz konuştuk, ileride polis, asker gibi mesleklere sahip olması yönünde çocukların önünde engel oluşturabileceğinden tereddütle aileler tercih etmiyorlar. Bu açıdan şöyle bir tedbir alınabilir: 18 yaş altında alınmış olan sağlık hizmetlerinin sistemde gözükmemesi mesleki konularda ya da kişisel mahremiyet içermesi gerektiğinden dolayı ya da bunların takibinde eğer sıkıntılar hâlâ devam ediyorsa tabii ki ilgili kurumlarla paylaşılmalı fakat sıkıntılar devam etmiyorsa, gerekli sağlık hizmeti alınmışsa ve "çocuk ruhsal açıdan artık toplum için bir tehdit oluşturmuyor" şeklinde bir veri alınmışsa belki hekimlerin oy birliğiyle alınacak olan bir rapor sonucunda, buradaki, daha önceki psikiyatriste görünmüş olan, ilaç kullanmış olan çocukların da bu geçmişlerinin silinmesi, bu sicilin silinmesi aileler açısından da daha rahat hareket etmelerini sağlayacak bir tedbir olabilir diye düşünüyorum.

Ayrıca, dijital ortam kaynaklı risklere karşı yeni bir koruma modelinin geliştirilmesi gerektiği de açıkça ortada. Şiddeti özendiren içerikler, zorbalık, çevrim içi radikalleşme ve çocukların maruz kaldığı zararlı dijital etkiler konusunda aileleri ve öğretmenleri kapsayan sürekli eğitim programları hayata geçirilmeli. Evet, biz "Şu oyunlar yasaklanmalı, böyle kontrol edilmeli." diyoruz fakat hepimiz burada aldığımız sunumlarda gördük ki veliler için de aslında çok güzel, çocuğun takibini yapabileceği programlar var fakat veliler olarak bizler de bilmiyorduk mesela bunların pek çoğunu. Dolayısıyla sadece okulun, öğretmenin, öğrencinin değil ailenin de bilgilendirilmesi düzenli olarak ve takibinin yapılması gerekiyor. Aile-okul iş birliği kurumsal bir zemine bu anlamda kavuşturulmalı ve çocuklarımızın davranış değişimlerini ilk fark edecek olanlar çoğu zaman aileler ve öğretmenler. Bu iki unsur arasında güçlü ve sürekli iletişim kanalları oluşturulmalı fakat bu iletişim kanalları -az önce arkadaşlarımızın da dile getirdiği

gibi, ben de katılıyorum- CİMER üzerinden sulandırılmadan da yürütülmeli. Biliyorsunuz hepiniz CİMER'in çalışma şeklini; konuya bakılıyor, başlığa bakılıyor, muhatap kim? Oradaki yönlendirme, uzman arkadaşlarımız tarafından "Ha, Millî Eğitimin konusu." deniliyor ve ilgili millî eğitim müdürlüğüne gönderiliyor; ayıklamadan, süzgeçten ve pek çok şeyden geçmiyor aslında pek çoğu; millî eğitim müdürü de Cumhurbaşkanlığı üzerinden gelen bir talep gibi hemen yorumlayarak her türlü şikâyete hızlı bir şekilde teftiş mekanizmasını çalıştırarak müdahalede bulunuyor. Evet, sonuçsuz kaldığı da oluyor fakat tabii ki bunu tamamen ortadan kaldırmak da doğru olur mu, onu da bilmiyorum. Fakat ben şöyle bir öneride bulunuyorum bunun için: Az önce Sayın Vekilimizin de dediği gibi, bir yaptırım uygulanmalı haksız, mesnetsiz şikâyetler için de. Mesela, sadece Millî Eğitimde de değil, CİMER'e yapılan bütün başvurularda bana sorarsanız bu olmalı. Kamu gücünü istismar etmekten dolayı olabilir bu veya kötü niyetle kamu görevlisini hedef almaktan olabilir eğer sonuç çıkmadıysa. Bu, eminim, süzgeci, elemeyi hızlı bir şekilde devreye sokarak bu şikâyet mekanizmasının daha düzgün bir şekilde işlemesine yardımcı olacaktır.

Okul güvenliği yalnızca Millî Eğitim Bakanlığının bir sorumluluğu olarak da görülmemeli; İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, yerel yönetimler ve ilgili tüm kurumların içinde yer aldığı kalıcı bir koordinasyon merkezi kurulmalıdır. Ayrıca, olay meydana geldikten sonra değil, meydana gelmeden önce harekete geçen önleyici bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğinde hepimiz mutabıkız zaten çünkü başarı yaşanan olayların sayısıyla değil önlenebilen risklerin miktarıyla ölçülebilen bir durumdur. Dolayısıyla bizim önce bu anlayışı güzel bir zemine oturtmamız gerekiyor.

Silahlanma konusunda da son olarak şunu söylemek istiyorum: Elbette ruhsatlı silah edinme hakkı vardır vatandaşlarımızın fakat 18 yaş altında silaha erişim söz konusu olduğunda aileye yani ruhsat sahibine çok ciddi bir yaptırım da gelmeli. Yani 18 yaş altında illa bir olayın faili olması gerekmiyor bu çocuğun, illa bu silahla bir yaralama ya da bir cinayet işlemesi de gerekmiyor. Silahla paylaşılan bir fotoğraf bile, aile veya arkadaş ortamında bu silahı nasıl kullandığını gösteren eylemler gerçekleştirdiğinde bu çocuklar ruhsatı tamamen iptal etmek yeterli bir yaptırım diye de düşünmüyorum; maddi, manevi, çok ciddi bir şekilde bunun acilen yaptırımı gelmeli diye düşünüyorum ruhsat sahibine.

Bir deprem şehri olan Kahramanmaraş'ın milletvekili olarak şunu da özellikle ifade etmek istiyorum: Çocuklarımız yalnızca bugünün değil yarının da emaneti. Büyük afetler, toplumsal travmalar ve hızlı dijital dönüşüm süreçleri çocuklarımız üzerinde derin etkiler bırakabilmekte. Bu nedenle, güvenli okul iklimi oluşturmak artık bir tercih değil millî bir sorumluluktur. Dolayısıyla bu olayın çıktılarını araştırırken de aynı hassasiyetle bakmamız gerekiyor.

Evlatlarımızın adının yaşatılması gerektiği konusunda yürekten inanıyorum ve bunun için de elimizden gelen her türlü çabayı sarf edeceğiz fakat dediğimiz gibi, diğer çocuklarımız üzerinde bir travma oluşturmadan, işin pedagojik tarafının çok iyi irdelenerek, diğer çocuklarımızın eğitim süreçlerine olumsuz etki etmeden bu süreci yürütebileceğimiz bir çözüm yolu geliştirmeliyiz diye düşünüyorum. Ve Komisyonumuzun hazırlayacağı raporun raflarda kalan bir belge değil uygulanabilir kamu politikalarına dönüşmesi, bu politikalara yön veren güçlü bir yol haritası olması gerektiğini düşünüyorum ve temenni ediyorum.

Bu çalışma süresince katkı sunan tüm kurumlarımıza, uzmanlarımıza ve siz değerli Komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyorum.

Evlatlarımızın daha güvenli, daha huzurlu ve daha umut dolu bir geleceğe kavuşması dileğiyle sözlerimi tamamlıyorum.

Tekrar teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Biz de Zuhal Hanım'a teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü Mehmet Emin Öz Vekilimize bırakıyorum.

Buyurun.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz, uzmanlarımız, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkanım, ben, arkadaşlarımın konuştuklarının birçoğuna iştirak ediyorum ama tekrar etmemek adına, kısaltmak için konuşmayı onlara değinmeyeceğim.

Sayın Başkanım, şimdi, biz, çocukluğumuzdan beri, eğitim aldığımızdan beri eğitimin üç tane temel aktörü var, bunu hep konuşuyoruz: Öğretmen, öğrenci ve aile. Ara ara öğretmeni çok önemsiyoruz, biraz sonra öğrenciyi öne çıkarıyoruz, sonra aileyi biraz öne çıkarıyoruz, bir türlü üçü arasında bir ahengi oluşturamadık. Şimdi, bunlara, bu üç aktöre, bu gelişen dünyada, özellikle Türkiye'nin de kente çok hızlı bir şekilde gelmesinden dolayı yeni unsurlar ilave edildi, onun için de bunlar arasında gidip geliyoruz.

Mesela, ben kendi yaşadığım bir hatıramı paylaşayım sizinle: 1989 yılında ben Nevşehir'de öğretmenliğe başladığımda böyle bilge bir müdürümüz vardı; beni aldı, nasihat ediyor, daha hiç derse girmemiştim; dedi ki: "Öğretmen mum gibidir, kendisi tükenirken etrafını aydınlatır." Bu çok hoşuma gitmişti, inanılmaz hoşuma gitmişti. Bu öğretmene biraz da böyle biraz kibir de yükleyen bir şey: "Her şeyi ben yapıyorum." Öğrenciyi de -aslında eğitimin başaktörü öğrenci- biraz ikinci plana iten bir görüştü bu. Aslında bu CİMER, BİMER hep bu tür duygulardan doğdu. Belki kız öğrenciler bilmez ama erkek öğrenciler, bir de sınıf başkanlığı yapanlar çok iyi bilir; ben ilkokul 1'den beri sınıf başkanlığı yaptım. Belli müdür yardımcılarının hep yanında kazma sapı falan olurdu böyle, çok agresif öğretmenler vardı. Yani bu CİMER niye çıktı böyle? Çünkü artık öğretmenlerden yapılan şiddetin önü alınamaz hâle geldiği için bu hâle geldi. Bu sefer de kantarın topu öğretmenin aleyhine kaçtı yani bizim bunlarda bir denge oluşturmamız lazım. Öğrenci, tamam, birinci aktör, öğretmen çok önemli bir aktör; bunlar arasında bir denge oluşturmamız lazım. Ben bu mantıkla düşünerek bazı öneriler yazdım. Önerilerimin sonunda da biraz, belki -ne bileyim- bazı arkadaşlarımın, bazı insanların şaşıracağı bir öneride bulundum.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Buyurun, başlayın.

MEHMET EMİN ÖZ (Erzurum) - Eğitim, öğrencilerin anlayışlarını geliştirecek bir öğrenme ortamı oluşturabilme sürecidir. Bunun yolu, yalnızca bilgi aktarmaktan değil, öğrencinin sorgulayan, eleştirel, yansıtıcı ve özenli düşünebilen bir birey olarak yetişmesini desteklemekten geçer. Öğrenme sürecinde öğrencinin öznel deneyimlerinin, soru sormasının ve tartışmalara aktif katılımının merkeze alınması eğitimin en önemli unsurlarından biridir. Düşünme becerilerinin gelişiminin yalnızca ileri yaşlarda değil

çocukluk döneminden itibaren desteklenmesi gerekir. Bu nedenle, eğitim, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun biçimde düşünmeyi, sorgulamayı ve anlam üretmeyi teşvik edecek şekilde yapılandırılmalıdır.

Sınıf ortamı tek yönlü bilgi aktarımının hâkim olduğu bir yer olmaktan çıkarılıp öğretmen ile öğrencinin etkileşim içinde olduğu, birlikte düşünen, birlikte üreten ve ortak öğrenme kültürünü geliştiren bir yapıya dönüştürülmelidir. Öğretmenin rolü, yalnızca bilgi aktaran değil, öğrencinin düşünme sürecine rehberlik eden, merakını canlı tutan ve öğrenme yolculuğunu destekleyen bir anlayışla ele alınmalıdır. Eğitimin amacı, öğrencilerin yalnızca bilgi edinmesini sağlamak değil, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek, farklı bakış açılarını değerlendirebilmelerine imkân tanımak ve kendi düşüncelerini temellendirebilmelerine katkı sunmaktır. Bunun için, düşünmeyi güçlendiren yaklaşımların eğitim sürecinin bütününe yayılması, farklı disiplinler arasında ilişki kurulması ve öğrenme ortamlarının diyalog, katılım ve karşılıklı etkileşim temelinde şekillendirilmesi önem taşımaktadır. Güçlü bir eğitim anlayışı, öğrenciyi merkeze alan, düşünmeye değer veren, sorgulamayı teşvik eden ve öğrenmeyi ortak bir süreç olarak gören bir eğitim ortamının oluşturulmasıyla mümkün olacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, önerim şu: Bizde şu anda felsefe dersleri 10 ve 11'inci sınıflarda var, 12'nci sınıfta seçmeli ders. İlkokuldan başlayarak ilkokul ve ortaokuldan itibaren felsefe dersi koymak okullara ama benim önerdiğim felsefe dersi, üniversitede okutulan kuru ve akademik felsefeden bahsetmiyorum tabii, ilkokul ve ortaokul yaşına uygun çünkü bu modern çağda... Mesela, Maraş'taki çocuğun bir Erasmus etkinliğinden dolayı Polonya'ya gittiğini, orada yalnızlığını, annesinin, babasının, öğretmenlerinin onunla ilgilenmediğini anlatırken aslında bu aldığı eğitimle o yalnızlığını giderebilir ama bu, öyle bildiğiniz matematik, fizik falan, bu derslerle giderilemez ama böyle dersler ona çok destek olacaktır. Onun için, bu yeni dünyada yeni öneriler getirmek lazım. Ben bu felsefe dersinin çok değerli olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Biz de teşekkür ediyoruz, farklı bir bakış açısı getirdiniz.

Şimdi söz sırası bende ama Başkan gelene kadar ben Suat Bey'e bırakıyorum sözü.

Suat Özçağdaş Vekilimiz, buyurun.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Çok teşekkür ederim.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş Okul Olaylarını ve Dijital Riskleri Araştırma Komisyonumuzun tüm üyelerine, Başkanlık Divanına, bize katkı koyan tüm uzmanlara ve başından itibaren dikkatle takip eden basın mensuplarına Yeni Parti Grubu adına teşekkür ediyorum.

Gerçekten, oldukça yoğun, iyi bir çalışma oldu diye düşünüyorum. Sayın Başkanımız Yusuf Beyazıt'a -kendisi geldiğinde tekrar da iletirim- süreç boyunca yönetim anlayışı için de ayrıca teşekkür ediyorum. Bununla birlikte, iktidar partisi mensuplarına, Başkanlık Divanının böyle belirlenmemesi gerektiği konusundaki uyarımızı bir kez daha yapmak istiyorum. Eğer çocukların demokratik davranışlar geliştirmesini istiyorsak, eğer ülkede kutuplaşmanın azalmasını istiyorsak, eğer ortak aklın hâkim olmasını istiyorsak en azından şu 4 kişilik Başkanlık Divanını tamamen iktidar partilerinden oluşturmamanız gerektiğini bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Bu son toplantı önerisinin yerinde olduğunu düşünüyorum, herkesin son bir kez görüşlerini dile getirmesinin, tutanak altına alınmasının kıymetli olduğunu düşünüyorum.

Ben daha önce de Çocuklara Karşı Her Türlü İhmal, Şiddet ve İstismarın Önlenmesi Komisyonu üyesiydim. Maalesef, o Komisyonda bu Komisyonundaki gibi bir çalışma yapma şansımız olmadı. Aylarca da raporu bekledi yani, bekledi durdu, sonra da gitti. O Komisyon bundan daha önce de kurulmuştu, hatta Yılmaz Tunç Başkanlık etmişti Komisyona. Sonra Yılmaz Bey Adalet Bakanı oldu, çok da iyi bir komisyon raporu yazmışlardı. O komisyon raporunu yazan Komisyonun Başkanı Adalet Bakanı olmuştu ve maalesef, çocuklara yönelik komisyonlar kurulmaya devam etti. İşte, bir tanesi bu oldu, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu oldu, bizim bu Komisyonumuz oldu; demek ki ortada birçok toplumsal sorun var. Bu Komisyon da maalesef geç kurulmuş bir Komisyon oldu, onu da tekrar söylemek gerekir. Defalarca önerilmesine rağmen, daha önce alınamamış bir komisyon kararıdır bu, bunlar bize zaman kaybettirdi.

Sorunumuz şu: Maraş'ta, İstanbul'da, Şanlıurfa'da, diğer illerde şiddet her gün eğitim ortamlarının içerisinde. Millî Eğitim Bakanının görev yaptığı süre boyunca 2023 yılından bu yana 22'si MESEM'lerde olmak üzere 46 çocuğumuz hayatını kaybetti; çocuk, öğretmen ya da veli. Demek ki bu anlık bir olay değil. Yani bir çocuk var; annesi, babası ilgilenmemiş, o arada silaha erişmiş falan, çok boyutlu konular var. Daha önce dile getirdiğim için uzatmayacağım ama Şanlıurfa'da bu kadar büyük kayıp olmamasının nedeni çocuğun eğitimli olmamasıdır, silahlarının çok olmamasıdır falan; dolayısıyla her an her dakika yaşayabileceğimiz sorunlar. Bunu sadece bir dijital problem olarak görmemeliyiz, çok boyutlu bir problem. Dolayısıyla elbette dijitalde yaşanan süreçler önemli ama tüm sorunu kökü dışarıda birtakım dijital oyunlar, birtakım dijital gruplar... Bunların kuşkusuz önemi var, bu olaylarda görüyoruz bunu ama mesele bundan ibarettir diyemeyiz. Dolayısıyla çok boyutlu bir suçla, sorunla karşı karşıyayız.

Tabii, bunu nasıl aşılacak? Şöyle: Bütünleşik, stratejik, planlı, yenilikçi, etki odaklı bir yaklaşıma ihtiyacımız var. Şimdi, biz bu saatlerde bu çalışmayı sürdürürken Mecliste bir başka yasa teklifi görüşülüyor, Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi görüşülüyor. Şimdi, yani kimsenin kalbini kırmak istemem ama bir yandan bu çalışmaları yaparken tam da bu konunun göbeğinde olan bir konuyla ilgili olarak kendisi de hukukçu olmayan bir milletvekilinin getirdiği bir yasa teklifi -ki teknik bazı eksiklikleri var yasa teklifinin- apar topar Meclisten geçiriliyor. Bu arada, ben yasa teklifinde getirilen bazı konulara destek veren birisiyim, ayrışıyorum bazı arkadaşlarla, ben destek veriyorum bazı konulara ama böyle olmaz bu işler. Yani bunların her biri maalesef bizim bir türlü düzeltemediğimiz eksikliklerimiz diye düşünüyorum. Bu da doğru olmamıştır, bu Komisyon tamamlanmadan bu kadar önemli bir kanun teklifinin Meclise gelmesi doğru olmamıştır, çok daha boyutlu olmalıdır. Kanun teklifinin çokça tartışılan ama benim desteklediğim maddeleri var ama bu kanun teklifinin içerisinde önleyici hiçbir madde yok. Yani olayları çözmek üzerine değil, sonunda cezalandırmak üzerine olan kısmen haklı bulduğum işler var. Dolayısıyla bunlar sıkıntılı tarafları.

Şunu Başkanlık Divanına sunmak isterim: Biliyorsunuz, bir gün buradaki toplantılara katılmadık çünkü o gün 6 sendika buradayken 7'nci sendika Meclisin önünde yerlerde sürükleniyordu, gözaltına alınıyordu ve biz de böyle bir koşulda burada duramayacağımızı söylemiştik. Aynı şekilde, KESK'e ve BİRLEŞİK KAMU-İŞ'e bağlı olan sendikalar da toplantıya katılmadılar. O

yüzden Başkanlık Divanından talebim, ricam, KESK, BİRLEŞİK KAMU-İŞ ve Özel Sektör Öğretmenleri Sendikasının konuyla ilgili görüşlerini en azından yazılı olarak alalım. Yani o gün yaşanan tatsız olay nedeniyle... Ki birisinde EĞİTİM-İŞ, öbüründe EĞİTİM SEN gibi çok büyük iki sendika var, farklı perspektifler olduğu da doğrudur. Dolayısıyla en azından bu tarihî Komisyonun içerisinde görüşlerin yazılı olarak da bulunmasında ben yarar görürüm. Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası da keza öyle. Dolayısıyla bu 3 sendikadan da görüşlerin alınmasında fayda var.

Şimdi, kusura bakmayın, biraz partimin de Yeni Partinin görüşlerini özetleyeceğim için çok kısa olmayacak maalesef ama umuyorum yararlı olur Komisyon çalışmaları açısından. Çok boyutlu bir sorun, o boyutların her biriyle ilgili önermelerimiz var; tabii, onun dışında, yazılacak, konuşulacak konular da var. Birincisi, yapısal, ekonomik ve toplumsal politikalarla ilgili konular var. Her şeyden önce, her şeyden bağımsız, eğitim sisteminde yaşanan yapısal eşitsizlikler ve fırsat eşitsizliğine yol açan niteliksizleşme süreçleri acilen dönüştürülmeli; birincisi bu. Uygulanan ekonomik programların ve derinleşen yoksulluğun çocukların temel haklarına, yaşam koşullarına ve güvenliğine etkileri merkeze alınmalı. Bu bir gerçek Türkiye açısından. Derinleşen gelir adaletsizliğiyle sınıfsal ayrışmaların toplumsal barışı ve çocukların geleceğini tehdit eden yaşamsal boyutu raporda açıkça ortaya konulmalıdır; bu bizim beklentimizdir. Siyasetin ve kamusal söylemin ayrıştırıcı, kutuplaştırıcı dili eleştirel bir perspektifle ele alınarak toplumsal huzuru zedeleyen yönleriyle incelenmelidir.

Okul çağındaki çocukların erken yaşta iş gücüne katılımını ve eğitime devamsızlığını önlemek için etkin denetim mekanizmaları kurulmalı, dezavantajlı aileler bu kapsamda desteklenmelidir; çocuk işçiliğinden medet umar hâle gelmemelidir aileler. Dezavantajlı bölgelerdeki okullardan başlayarak tüm öğrencilere -iktidar partisinin de seçim programında olduğu gibi, bizim de olduğu gibi- bir öğün ücretsiz ve sağlıklı okul yemeği ve temiz içme suyu ücretsiz olarak verilmelidir. Bu arada, toplumda şiddetin önlenmesi, övülmesinin engellenmesi, cezasızlığın ortadan kaldırılması, adalet sistemine olan güvenin tesis edilmesi bu sorunların kökünde olan nedenler arasındadır, bunlara ihtiyaç vardır.

İkinci alan, okul içi iklim, demokrasi ve önleyici eğitim programlarıdır. Şunu üzülerek söylemek durumundayım: Çocukları anlamıyoruz -burada gelen uzmanlarımız da söyledi, önceki dönem milletvekilimiz de söyledi- okullar bir çocuk hapishanesi gibi. Biraz önce sayın vekilim de söyledi -yani dışarı bakarlarsa ne olacağı düşünülmüş acaba, bilmiyorum- camları tamamen kapatılmış, içeri tıkıyorlar, yedi sekiz saat aynı küçücük mekânın içerisindeler, rahatsız sıralarda 2 kişi, 3 kişi oturuyorlar. Oysa okulun yaşanabilir bir ortam olması lazım, çocuğun hayatının çoğunu geçirdiği bir alan; dolayısıyla mekânsal olarak baştan bakmamız gereken işler var. Çocukları bir özne ve aktör hâline getirmemiz gerekiyor okullarda. Öyle olmayınca çoğu, kuşkusuz sıkıntı yaşıyor ama onlardan bir ya da birkaçı hiç istenmeyen işlere tevessül edebiliyorlar; dolayısıyla yaşanabilir okullar sağlamanız lazım.

Okullarda akran zorbalığı -ki çok büyük bir sorun, artan bir sorun- şiddet, ön yargı, ayırımcılık, kutuplaşma ve sosyal dışlanmaya karşı eleştirel farkındalık getirecek; öğrencilerin empati, duygu düzenleme, etkili iletişim ve çatışma çözme becerilerini sistematik olarak destekleyen yaratıcı drama, rol oynama, deneyimsel öğrenme temelli önleyici eğitim programları yaygınlaştırılmadır yani okul sadece bilginin edinildiği bir yer olmamalıdır, hayatın deneyimlendiği bir yer olmalıdır, farklı toplum kesimlerinin olduğu bir yer olmalıdır ve bunu çocukların öğrendiği ve içselleştirdiği bir alan olmalıdır. Bu arada, sayın vekilimin bahsettiği, gerçekten felsefe, psikoloji, sosyoloji gibi derslerin bir biçimde, detayını hepimizin bildiği nedenlerle neredeyse eğitim ortamından sürülmüş olması da sorun. Türkiye ne zaman ki felsefe grubu derslerini bu kadar azalttı -belirli bir nedenle, tartışma açmak için söylemiyorum- bu, Türkiye'nin mahvıdır. Düşünmeyen birey, toplumla sağlıklı ilişkilenemeyen bir birey başka hiçbir şeyde hayırlı bir iş yapamaz; dolayısıyla bunlar önemlidir.

Rehber öğretmenler, sınıf öğretmenleri, branş öğretmenlerinin kullanabileceği bilimsel temelli etkinlik paketleri hazırlanarak ülke genelinde standart uygulamalar geliştirmelidir. Okullarda otoriter, cezalandırıcı, ayrımcı disiplin anlayışı yerine, öğrencilerin karar alma süreçlerine katıldığı demokratik okul iklimi yaratılmalıdır; bu, çok temel bir mesele. Öğrenciler özne değiller, sokuyoruz onları sabahtan akşama kadar, kapıları da kilitliyoruz. İlk konuşmamda söylemiştim hatırlarsanız, öğrenci teslim alma yeri diye yazı yazmışlar okulun kapısına yani bu derece, hapishaneyle eşleşmiş bir okul düzeni. "Öğrenci teslim alma yeri" diye yazmışlar, Ankara'da, burada. Dolayısıyla öğrencilerin kendilerini güvenle ifade edebilecekleri, aidiyet duygusunu güçlendiren sanat, drama, yaratıcı yazarlık ve benzeri kulüp çalışmaları yaygınlaştırılmalı, sosyal izolasyon riski taşıyan öğrencilerin bu çalışmalara katılımı teşvik edilmelidir. Spor, sanat, bilim, teknoloji okulun ana faaliyetleri olarak derslerin yanı sıra belirli bir zamanla buraya eklenmelidir. Ders saatleri uzatılmalıdır, okul saatleri uzatılmalıdır. Okullarda öğrencilerin yalnızca akademik başarıya göre değerlendirildiği rekabetçi eğitim anlayışı yerine, iş birliği, dayanışma, katılım ve eleştirel düşünmeyi temel alan demokratik eğitim modeli yaygınlaştırılmalıdır.

Bir başka çok önemli alan -biraz önce Zuhal Vekilim de söyledi, diğer vekiller de söyledi- öğretmenleri canından bezdiren, idarecileri eksik hissettiren, çözüm unsuru olarak kendilerini değerlendirmedikleri bu yönetim anlayışı ortadan kalkmalıdır. Öğretmenler güçlendirilmelidir, idareciler yetkilendirilmelidir, her konuda il, ilçe millî eğitim müdürlüklerinin iki dudağının arasına bakmayacakları bir sistem oluşturulmalıdır. Bugün itibarıyla öğretmenlerimiz ve idarecilerimiz sistemin en büyük mağdurları durumundadırlar, süratle güçlendirilmeleri gerekir.

Üçüncü alan, psikososyal destek, okul sosyal hizmeti ve ruh sağlığı. Bunu uzun uzun konuştuk, buraya gelen akademisyenler neredeyse ağız birliği etmişçesine bundan bahsettiler. Her okulda öğrenci-rehber öğretmen oranı uluslararası standartlara çekilmeli yani her 250 öğrenciye 1 öğretmen olmalı. Şimdi, istatistiklerde 300 civarında öğrenciye 1 rehber öğretmen var gibi gözüküyor ama 500'ün altında öğrencisi olan okulların sayısının çok olması nedeniyle o öğrenciler aslında istatistiği aşağı çekiyorlar yoksa çok daha yüksek sayıları, en az 500. Dolayısıyla Türkiye'de öğrencilerin bir kısmının ya okulunda hiç rehber öğretmen yok, olan okullarda da en az 500 civarında. Dolayısıyla bu konuda Sayın Mahmut Özer'in bir sözü de olmuştu, rehber öğretmenlere derhâl bir istihdam oluşturulmalıdır, Türkiye bunu karşılayabilir, böyle bir kaynağımız var. O yüzden her 250 öğrenciye 1 rehber öğretmen, her 100 öğrencisi olan okula 1 rehber öğretmen istihdam edilmelidir.

Öğrencilerdeki davranış değişikliklerini ve riskleri erken tespit etmek için kapsamlı psikososyal tarama mekanizmaları kurulmalıdır. Risk altındaki çocukların tespitinde kullanılmak üzere bilimsel temelli, çok boyutlu psikososyal değerlendirme araçları

geliştirilmeli ve tüm okullarda standart biçimde uygulanmalıdır. Bu araçların kullanımı için okul personeline düzenli eğitim sağlanmalıdır. Öğretmenlere şiddet eğilimleri ve erken uyarı işaretlerini fark edebilmeleri için zorunlu kriz ve gözlem eğitimleri verilmelidir. Bunun ne kadar önemli olduğunu çok acı bir şekilde, çok üzüntüyle hepimiz Kahramanmaraş'ta ve Şanlıurfa'da maalesef deneyimledik.

Kişisel verilerin korunması ile bütünleşik ve sürekli hizmet dengesi arasındaki açmazın derhâl sonlandırılması lazım. Biraz önce diğer vekillerimiz de dile getirdi; bir yandan etiketlenme, gelecek kaygısı var, bu nedenle hizmetten yararlanamıyor ama bunun birtakım bedelleri var. Çocukların ille bir başka çocuk grubuna zarar vermesi gerekmiyor. Yeterli sağlık hizmetini almayanların ömürleri boyunca yaşayacakları sıkıntılar da onlarla beraber geliyor ki hekim olan vekillerimiz de burada bunu dile getirdiler. Dolayısıyla, bu bizim aşmamız gereken sorunlardan biri.

Her okulda öğrencinin aile sistemi, sosyoekonomik koşulları ve toplumsal bağlamını değerlendirebilecek okul sosyal hizmet uzmanları istihdam edilmelidir; bu, Türkiye'de yeni konuştuğumuz bir şey, benim uzun bir süredir dile getirdiğim bir konu. Bu uzmanlar vaka yönetimi, aile görüşmeleri, kurumlar arası koordinasyon ve risk değerlendirmesi işlevlerini üstlenerek rehber öğretmenlerle eş güdümlü çalışmalıdır. Rehber öğretmen okulda 1 kişi, en fazla 2 kişi, ailelere gidecek zamanı yok, diğer kurumlarla iş birliği yapacak zamanı yok; dolayısıyla sosyal hizmet uzmanları olayın sosyoekonomik boyutlarını da değerlendirecek şekilde, dışarıya da gidecek şekilde görevlendirilmelidir. Okul sosyal hizmet programının ve uzmanlarının olmaması toplumda yaşadığımız bütün eşitsizlikler, şiddet, ayrımcılık, ayrıştırma, kutuplaşma, bunların hepsinin okullarda tezahür etmesine, yeniden yaşanmasına neden olan en temel sebeptir. Dolayısıyla onların görev tanımları, etik standartları, müdahale protokolleri yasal düzeyde tanımlanmalıdır, mesleki denetim ve süpervizyonları da oluşturulmalıdır. Dezavantajlı bölgelerdeki okullarda öncelikli olmak üzere okul sosyal hizmetin yaygınlaştırılması için üniversitelerin sosyal hizmet bölümleriyle iş birliği protokolleri geliştirilmeli, stajyer ve mezun istihdamını kolaylaştıran teşvik mekanizmaları kurulmalıdır.

Her okulda tam zamanlı okul sağlığı hemşiresi istihdam edilmelidir; bu, aynı zamanda şûra kararıdır, Latif Vekilim de hatırlayacaktır. Okulun içinde bin öğrencimiz var, o bin öğrencinin içinde kronik hastalıkları olan var, geçici mevsimlik hastalıkları olan var, ilaç kullanmak durumunda olan var, taramaların yapılması gerekiyor, obeziteyle savaşılması gerekiyor, akran zorbalığı ve benzeri konularla ilgili bilgilendirme yapılması gerekiyor, ailelerle ilgili konuşulması gereken konuların konuşulması gerekiyor. Bir önleyici hekimlik alanı olarak birinci derece sağlık hizmeti... Türkiye'nin 18 milyon yurttaşı her gün bir okula gidiyorsa, bir kamu binasına gidiyorsa orada en azından bir okul sağlığı hemşiresi olmalıdır ki o sağlık hizmeti verilebilsin ve daha büyük sağlık hizmetleri eksiklikleri, ihtiyaçları oluşmasın. O yüzden, bunu çok temel bir mesele olarak görüyoruz. Bunun için daha önce yasa teklifi vermiştik, reddedildi; hep beraber, el birliğiyle bir sağlık hizmetini tanımlamalıyız. 18 milyon çocuğu hastanelere gitmek zorunda bile bırakmamalıyız, çok azı gitmek durumunda kalmalı; dolayısıyla bunu da dikkatlerinize sunmak isteriz.

Okullarda görev yapan tüm psikososyal destek personeli, psikolojik danışman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, psikiyatrist, okul hemşiresinin düzenli mesleki süpervizyon alması zorunlu hâle getirilmeli ve süpervizyon sisteminin kurumsal altyapısı oluşturulmalıdır. Bizim alanımızda -ben de psikoloğum, biliyorsunuz- süpervizyon en temel meseledir; bu yapılmadığı sürece hizmetler eksik kalacaktır, vekilimin de ekleyeceği konular olacaktır.

Çocuk koruma, travma bilgili bakım ve kriz müdahalesi alanlarında okul personelinin sürekli eğitim alması zorunlu kılınmalı; bu eğitimlerin içeriği ve standartları sosyal hizmet ve çocuk ruh sağlığı alanlarının bilimsel katkısıyla geliştirilmelidir. Rehberlik araştırma merkezlerinin güçlendirilmeli, hem kadro yapısı açısından hem işleyişleri hem görevleri hem de yetkileri alanında var olan eksiklerin onlarla birlikte çalışarak, sahadaki arkadaşlarımızdan geri dönüşüm alarak yeniden tanımlanmalıdır.

Üçüncü alan, aile desteği, çocuk koruma ve kurumlar arası koordinasyon. Ailelere yönelik rehberlik ve eğitim programlarını yaygınlaştırmaya ihtiyacımız var. Bir çocuğu okula kaydettirmek yeterli değil; eğer bir çocuğunuz varsa, okula kaydettirdiyseniz sizin de öğrenmeniz gereken, sizin de bilmeniz gereken, sizin de geliştirmeniz gereken birtakım ebeveynlik becerileri var. Dolayısıyla bu, eğitim sistemimizin çok önemli bir unsuru olarak yeni dönemde tanımlanması gereken konulardan bir tanesi. Ebeveyn eğitim programları yalnızca bilgilendirici seminerler formatıyla sınırlı kalmamalı; etkileşimli grup çalışmaları, ev ziyaretleri ve bireysel aile danışmanlığını kapsayan katmanlı bir model olarak tasarlanmalı, bu programlarda sosyal hizmet uzmanları etkin rol üstlenmeli. Ekonomik yoksulluk, ebeveyn ruh sağlığı sorunları ve aile içi şiddet gibi çocuğun okul güvenliğini dolaylı olarak tehdit eden risk faktörlerine yönelik erken müdahale programları okul tabanlı sosyal hizmetle entegre biçimde yürütülmelidir.

Çocuk ihmal ve istismarının evde, sokakta veya dijital ortamlarda erkenden tespit edilmesi amacıyla okullar, sağlık kuruluşları ve sosyal hizmetler arasında entegre bir ihbar ve takip ağı oluşturulmalıdır. Sosyal hizmet uzmanları, okul ve ailelerle koordineli çalışarak dezavantajlı ve risk altındaki çocukları yakından izlemelidir. Şiddetin ve riskli davranışların kökeninde yer alan ailevi, kültürel ve çevresel etkenlerin tespiti için okul, aile ve sosyal hizmetler arasında veri temelli erken uyarı ve takip mekanizmaları işletilmelidir.

Okula devamsızlık ve okul terki vakalarında -ki bunu da bu örneklerde yaşamıştık hatırlayacaksınız- salt idari işlem yerine sosyal hizmet temelli müdahale protokolü uygulanmalıdır; bunları uzun uzun konuştuk biliyorsunuz İstanbul'da. İlk devamsızlık bildiriminin ardından belirlenen süre içinde okul sosyal hizmet uzmanı aileyle temas kurmalı ve çok disiplinli değerlendirme başlatmalıdır, farklı meslek hizmet uzmanlarıyla. Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasında çocuk koruma alanında ortak vaka yönetimi protokolleri oluşturulmalı, kurumlar arası bilgi paylaşımını düzenleyen yasal çerçeve güçlendirilmelidir. İlçe ve il düzeyinde okul, sosyal hizmet birimi, çocuk psikiyatrisi ve savcılık temsilcilerinden oluşan çocuk koruma koordinasyon kurulları oluşturulmalı, risk altındaki vakalar bu kurullar aracılığıyla çok disiplinli biçimde izlenmelidir. Burada "çok disiplinli"den kastımız çok farklı disiplinler aracılığıyla, onu eklemek isterim.

Çocuk ihmali ve istismarı vakalarında okulların ihbar yükümlülüğü netleştirilmeli. İhbar sonrası kurumlar arası müdahale süreçleri standart protokollere bağlanmalı ve takip mekanizmaları güçlendirilmelidir. Öğretmen ve okul personelinin ihbar sürecinde hukuki güvencesi sağlanmalıdır. Suça sürüklenen veya adli süreçle temas eden çocukların okula dönüşünü desteklemek amacıyla çocuk mahkemeleri, denetimli serbestlik ve okul sistemi arasında yapılandırılmış geçiş protokolleri oluşturulmalıdır; bu süreçlerde

okul sosyal hizmet uzmanı koordinatör rolü üstlenmelidir. Ceza ve ıslah kurumlarından dönen çocukların okul ortamına yeniden entegrasyonunda damgalanma ve dışlanma riskini azaltmak için okullar, rehberlik ve araştırma merkezleri ve sosyal hizmet birimleri yeniden ortak entegrasyon planı oluşturmalıdır, kişi bazlı.

Dördüncü alan, yerel yönetimler, mahalle temelli destekler ve çocuk katılımı. Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; çocukların suça sürüklenme riskinin yüksek olduğu bölgeler başta olmak üzere mahallelerde, 12-18 yaş grubundaki çocuk ve gençlerin ücretsiz olarak vakit geçirebilecekleri, spor, sanat, kültür, bilim ve sosyalleşme imkânlarına erişebilecekleri güvenli ve kapsayıcı atölyeler ve alanlar yerel yönetimlerle iş birliği içinde oluşturulmalıdır. Bu, takvimlendirilebilirse, önümüzdeki beş sene içerisinde el birliğiyle, iktidarı muhalefeti tüm belediyelerle çözebileceğimiz bir meseledir. Bu amaçla -daha önce uzunca anlatmıştım- okul bahçelerinin kapatılmasını engellememiz gerekir, buraya kadrolu personel tahsis etmemiz gerekir. Okul bahçeleri ve uygun okul mekânları eğitim saatleri dışında çocukların kullanımına açılmalıdır ve bu alanlar hafta sonları da dâhil erişilebilir alanlar hâline gelmelidir. Gündüzleri açık, akşamüstünden itibaren, haftanın iki günü de tamamen kapalı; bir kamu kaynağının verimsiz kullanımı, bu tamamen bir personel meselesidir, çözülmelidir.

Mahallelerde kurulacak spor ve sosyal alanların yeri, tasarımı, çalışma saatleri ve faaliyetleri çocukların görüşleri alınarak belirlenmelidir. Özellikle kız çocuklarının, engelli çocukların ve sosyoekonomik eşitsizlikler nedeniyle bu imkânlara erişmekte zorlanan çocukların ihtiyaçları gözetilmelidir. Okullarda ve yerel yönetimlerde çocukların güvenlik, akran ilişkileri, dışlanma ve ihtiyaç duydukları destekler hakkında görüşlerini düzenli olarak iletebilecekleri çocuk danışma kurulları ve katılım mekanizmaları oluşturulmalı, çocukların önerilerinin hangi kararlara nasıl yansıdığı kendileriyle paylaşılmalıdır. Yani yerel yönetimler alanında da çocukların sürece katılımıyla ilgili bir reforma ihtiyaç vardır.

Okul ve mahallelerde çocuklarla birlikte düzenli güvenlik ve ihtiyaç haritalamaları yapılmalı, çocukların kendilerini güvende ya da tedirgin hissettikleri yerler, kullandıkları güzergâhlar, destek alabildikleri kişiler ve erişebildikleri imkânlar belirlenerek yerel önleme ve destek politikaları aktarılmalıdır. Yani sadece emniyet güçlerinin gözüyle değil, çocukların da gözüyle, velilerin de gözüyle o güzergâhların, okul hatlarının ele alınması gerekmektedir.

Çocukların ihmal, istismar ve suç risklerine karşı haklarını öğrenmeleri ve koruma mekanizmaları konusunda bilinçlenmeleri için eğitim programlarına yaşlarına uygun hak temelli eğitimler eklenmelidir; bugün bizim temel eksikliklerimizden bir tanesi bu, bu konuya daha çok eğilmeliyiz. Yalım Vekilimin söylediği Danimarka örneği buradan kaynaklanıyor, Danimarka'da çok daha fazla sorun olduğundan değil, Danimarkalı çocukların sorunlarla ilgili çok daha fazla bilgileri olduğundan, içselleştirdiklerinden belki bazen yerli yersiz ama bir biçimde bu mekanizmayı raporluyorlar.

Gelelim -önemli bir alan, vekillerimiz çok söyledi, buraya ciddi bir vurgu da görüyorum, önemli de buluyorum- medya, dijital alanlar ve teknoloji güvenliği meselesine. Bir kere, şiddet içeren değil, şiddeti teşvik eden. Bakın, ikisinin arasında bir fark var; çünkü şiddet içeren dediğinizde, örneğin -ne bileyim- büyük savaş oyunları oluyor, hiçbirine şey yapamazsınız, o zaman çocuklar başka yöntemler bulurlar kendilerine ama şiddete teşvik eden... İşte, biraz önce de adı söylendi "Öğretmenini Nasıl Öldürürsün?" vesaire gibi. Yoksa hani, sonuçta çok çeşitli oyun alanları var, işte, birtakım mücadeleler gerektiriyor, puan kazanmanız gerekiyor vesaire falan. Topyekûn davranmayan, gerçekten çocukları teşvik edip etmediğine bakan evrensel standartlarda dijital oyunların ve çocukları riske atan çevrim içi platformların erişimi denetlenerek sınırlandırılmalıdır. Çocukların okul içinde maruz kaldıkları dijital tehditleri ve siber zorbalıkları takip etmek için özel ihbar mekanizmaları kurulmalıdır. Televizyon kanallarında ve yayın akışlarında şiddet, suç ve silah kullanımını özendiren içeriklerin denetimi sıkılaştırılmalı ve caydırıcı yaptırımlar getirilmelidir. Bunu uzun uzun konuştuk hep beraber yani her hafta leblebi gibi insan öldüren birtakım diziler var, artık figüran bulamıyorlar, maskeli insanlar öldürülüyor ha bire ve bunlar hayatına devam edebiliyorlar, çok ünlü karakterler olarak yollarına devam edebiliyorlar. Dolayısıyla, bu çok kritik. Ailelerin, ebeveynlerin dijital okuryazarlık becerilerini güçlendiremezsek çocukların gerçekten, dijital olarak ne kadar güvende olduklarını anlamamız çok zor. O yüzden, ebeveynlere yönelik açılacak bu eğitimlerin, fırsatların da çok kritik önemde olduğunu, çok teknik bilgilerin, basit bilgilerin ebeveynlere nasıl takip edeceklerine yönelik bu programlar içerisinde kazandırılması gerektiğini söylemek isteriz. Medya organlarında okul saldırısı haberlerinin, kopya intihar veya saldırı etkisi yaratmayacak şekilde, etik ilkeler doğrultusunda sunulması zorunlu hâle getirilmelidir.

Bir diğer alan fiziksel güvenlik, kriz yönetimi ve hukuki tedbirler. Her okulda çocuk hakları, çocuk psikolojisi ve kriz yönetimi eğitimi almış en az 1 okul güvenlik görevlisi istihdam edilmelidir. Bakın, bu olaylar yaşandıktan sonra İçişleri Bakanlığımız okullarda süratle polis görevlendirmesi yaptı. Şu soruyu sorarım o zaman: Önceden gerekmiyordu ise olaylardan sonra niye yapıldı? Gerekiyordu ise önceden niye yapılmadı? Şimdi, bazen şöyle söyleniyor: "Efendim, okulları böyle bir alana çevirmeyelim. Üniformasız olsunlar, silahsız olsunlar ama oradaki çocuklar da bilsin, dışarıdaki de bilsin." Bu arada, tek mesele silahlı okul basması meselesi değil ki; okula geliyorlar, çocukları dövüyorlar, harçlıklarını alıyorlar, öğretmenlere saldırıyorlar. Şimdi, bakanlıklarda var, Mecliste var, belediyelerde var, AVM'lerde var, kamu kurumlarında var, il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinde, sağlık müdürlüklerinde; hepsinin kapısında güvenlikçi var ama ülkenin, bir numaralı korunması gereken yurttaşlarının kapısında bir tane güvenlik görevlisi yok. Dolayısıyla, elbette ki sorunun tamamını çözmez ama caydırıcı bir unsurdur, erken müdahale unsurudur. Dolayısıyla, biz bunu çok önemli buluyoruz, her okulda bir özel güvenlik görevlisi kamu görevlisi olarak istihdam edilmeli.

Okullarda hapishane görünümü yaratmayan çeşitli fiziksel güvenlik tedbirleri alınmalı, okul kampüslerine giriş ve çıkışlar güvenli erişim ilkeleri doğrultusunda yeniden düzenlenmeli, ziyaretçi kayıt sistemi, kimlik doğrulaması, kontrollü giriş noktaları, acil durumlarda uzaktan kilitleme altyapısı kademeli olarak tüm eğitim kurumlarında hayata geçirilmeli.

Bu toplumun temel sorunlarından biri -adını koymamız gerekiyor- bireysel silahlanmadır. Kültürün bir parçası olarak övülüyor, anlatılıyor. Türkiye'de halkımızın güvenliğini sağlayacak olan devlettir, silah taşıma hakkı da devlette olmalıdır. Yurttaşların silahlanmalarının topluma da, devlete de bir faydası yoktur. Ben milletvekili olarak hakkım olmasına rağmen bir silah almadım, doğru da bulmuyorum. Kolluk gücü devlette olmalıdır, devlet güvenliği sağlamalıdır. Dolayısıyla, bireysel silahlanma kesinlikle önlenmelidir. Sayın Cumhurbaşkanının açıkladığı tedbirler arasında da vardı, bu konuda ivedilikle bir düzenleme yapılmalıdır. Kamu görevlilerinin birden fazla silah edinmesi de engellenmelidir. Bunun diğer olumsuz tarafları da zaten göz önüne alınmalıdır. Şu an itibarıyla,

hanelerde bulunan ruhsatlı, ruhsatsız silahların erişimi ve onlardan sorumlulukla ilgili -şimdiki, gelen yasa teklifinde de var- bu meselenin üzerinde daha hassasiyetle durulması gerekmektedir.

Okulları hedef gösteren, şiddeti öven, silah temin etmeye çalışan kişilere yönelik hukuki yaptırımlar caydırıcı hâle getirilmelidir. Her okulda saldırı, yangın, deprem, rehin alma, toplumsal şiddet olaylarına yönelik standart kriz yönetim planı hazırlanmalı; öğrenci, öğretmen ve diğer personelin katılımıyla düzenli olarak senaryo temelli tatbikat gerçekleştirilmelidir. Örneğin, her ay en az bir tane tatbikat yapılmalıdır okullarda. İlgili bakanlıkların risk denetimlerini birlikte yapmaları sağlanmalıdır.

Şiddet eğilimi, ağır davranış bozukluğu, ciddi tehdit söylemi veya saldırı planlaması tespit edilen öğrenciler için rehber öğretmen, okul yönetimi, aile, çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanı ile sosyal hizmet uzmanının katılımıyla bireysel risk yönetimi ve izleme planı hazırlanmalı, öğrencinin eğitim hakkı korunurken toplum güvenliği ve erken müdahale ilkeleri doğrultusunda düzenli takip sağlanmalıdır. Çocuk ve ergen ruh sağlığı hizmetlerinin kurumsal yapısı güçlendirilmeli ve bir ruh sağlığı yasası hazırlanmalıdır.

Son olarak, yönetişim, veri analizi, hesap verebilirlik ve izleme mekanizmaları. Komisyon raporunda yer alan tüm politika önerileri ve uygulamalar için sorumlu kamu kurum ve kuruluşları açıkça tanımlanmalı, yetki ve görev dağılımı net bir şekilde belirlenmelidir; gerekiyorsa bir ay geciksin uzmanlarımızın çalışması ama biz görevleri, beklentilerimizi ilgili bakanlıklara ve kamu kurumlarına tevdi edelim. Öngörülen tedbirlerin hayata geçirilebilmesi için merkezî bütçeden ve ilgili bakanlık kaynaklarından ayrılacak finansman kalemleriyle bütçe planlaması şeffaf bir şekilde rapora dâhil edilmelidir. Her bir eylem ve uygulamanın hangi takvim ve süre sınırlaması içinde tamamlanacağına dair bağlayıcı bir uygulama takvimi kısa, orta ve uzun vadeli oluşturulmalıdır. Alınan kararların ve atılan adımların takibi için yasama denetimini ve kurumlar arası koordinasyonu sağlayacak yazılı ve bağlayıcı mekanizmalar kurulmalıdır. Yalım Vekilimiz bunlardan bahsettiği için örnek vermiyorum. Yapılan çalışmaların, harcanan kaynakların ve hedefe ulaşma düzeyindeki ilerlemenin düzenli olarak kamuoyuna şeffaf ve erişilebilir raporlar hâlinde sunulması zorunlu hâle getirilmelidir. Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu raporda yer alan tavsiyelerin uygulanma düzeyini ve performans göstergelerini içeren ortak ilerleme raporunu her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmalıdır. Bu amaçla, bakanlık, il, ilçe ve okul düzeyinde çok paydaşlı koordinasyon yapıları oluşturulmalı, sorumlu kurumlarla ölçülebilir izleme göstergeleri belirlenerek sonuçlar kamuya açık biçimde raporlanmalıdır.

Okullarda öğrencilerin demografik, sosyoekonomik, aileye ve yaşam koşullarına ilişkin verilerin bütüncül olarak toplandığı, analiz edildiği ve veriye dayalı karar alma süreçlerinin işletildiği resmî bir araştırma ve veri analizi birimi kurulmalıdır. Bu birimlerde görev yapacak yetkin ve yetkilendirilmiş uzman personel istihdam edilerek okul yönetimlerinin öğrenci profiline ve risk faktörlerine anında erişebileceği şeffaf ve güvenli bilgi altyapıları oluşturulmalıdır. Devamsızlık artışı, akademik performans düşüşü, sosyal izolasyon ve davranış değişikliği gibi göstergeleri izleyen, MEB bünyesinde dijital tabanlı bir erken uyarı sistemi kurulmalıdır; bu sistem, veri güvenliği ve çocuğun mahremiyeti güvence altına alınarak okul, rehberlik servisi ve sosyal hizmet birimleri arasında bilgi akışını sağlamalıdır. Erken uyarı sistemleri öğrencileri kalıcı biçimde etiketlemeyecek, yoksulluk veya göçmenlik gibi durumları tek başına risk göstergesi saymayacak ve dijital risk birimleri uzman değerlendirmesi olmadan disiplin işlemine dayanak oluşturmayacak biçimde tasarlanmalıdır. Öğrencilerin aidiyet duygusu, güven algısı, zorbalık düzeyi ve öğretmen-öğrenci ilişkileri yılda en az bir kez bilimsel ölçeklerle değerlendirilmeli, sonuçlara göre iyileştirme planları hazırlanmalıdır.

Sayın Başkanım, bu raporumuzu, önerilerimizi daha da şey olarak takdim edeceğiz. Siz biraz önce yoktunuz, ilk bölümde kısa bir süre dışarı çıkmıştınız, tekrar yenilemek isterim: Bu Komisyonun sağlıklı bir şekilde çalışması için vermiş olduğunuz desteğe, yönetime çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten yoğun, sıkı bir çalışma oldu, bunun rapora yansımasını da umuyoruz. Biz de Yeni Parti Grubu olarak bütün bunların raporlarda kalmamasını umuyoruz, yeni yaklaşımların Türkiye'de geçerli olması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin huzura ihtiyacı var, Türkiye'nin ortak akla ihtiyacı var, Türkiye'nin yeni politikalara ihtiyacı var, bunun da Parlamentodan başlayacağına inanıyoruz. O yüzden, size de Başkanlık Divanınıza da milletvekillerimize de uzmanlarımıza ve basın mensuplarımıza tekrar teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum Sayın Özçağdaş, bu temennilere ben de aynen katılıyorum. İnşallah, raporumuzda da zaten bu yaklaşımımız devam edecektir. Bu konuda da zaten eksiklerimiz varsa onları falan da toparlama noktasındayız, bu aşamada da zaten milletvekillerimizi bu nedenle dinleme gereği hissettik. Onun için, yeniden bir araya geleceğiz, zaten milletvekili arkadaşlarımız buna benzer tekliflerini yazılı olarak da bize sunacaklardır, değerlendireceklerdir.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tabii ki, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bir yayınım var, ona kesin katılmam lazım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tamam, yok, o zaman verelim; yok, yok, hayır, şimdi söz verelim. Şimdi Başkan Vekilimizin söz hakkı var, Başkan Vekilimiz de uygun görüyorlar, değerlendiriyorlar.

Kayda alıyorsunuz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kayda alıyoruz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Dün gece konuşmanızı ben bizim gruptan tek başıma izledim ama hiç bizim tarafa dönüp bakmadınız.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Genel Kurulda mı?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok bakmamaya çalıştım. İyi hatırlattınız Başkanım, aslında size teşekkürle başlayacaktım, sürdüreyim.

Ben çocuklarla ilgili pek çok komisyona dâhil oldum. Aynı zamanda kendi partimin Çocuk Komisyonu Eş Sözcüsüyüm. Bu sebeple, Mecliste kurulan neredeyse çocukla ilgili pek çok komisyonda yer aldım. Sizinle çalışmanın, aynı zamanda diğer partilerdeki milletvekili arkadaşlarımızla çalışmanın bizler açısından çok değerli, kıymetli olduğunu ifade edeyim ve bugünkü toplantının da bütün Komisyon boyunca sürdürülen o demokratik teamüle uygun olduğunu ifade edeyim çünkü ne yazık ki bir önceki Komisyonda, dün kanun görüşmesini yaptığımız Komisyonda da aslında pek çok şeyi konuştuk, pek çok şey ifade ettik, uzmanlar pek çok şey söylediler

ama günün sonunda ne yazık ki çıkan kanun teklifinin kendisi yürütülen süreçten uzak bir mahiyette çıktı. Biz bu yüzden bu toplantının çok önemli olduğunu düşünüyoruz, böyle bir toplantı yapmamıştık. Rapor yazmadan önce bütün milletvekili arkadaşlarımızın kendini ifade etmesi ve raporu birlikte yazmamızın da çok önemli olduğunu söylemek istiyorum.

Az önce, hayatını kaybeden çocuklardan bahsedildi; onları da rahmetle anıyorum, ailelerine sabır diliyorum. Belki de bu rapor şerhsiz yazılarak hayatını kaybeden çocuklar şahsında bütün çocuklara atfedilecek bir rapor olabilir, bu şekilde yaşatılabilir ama bunun için raporu da hep birlikte yazmamız, gerçekten ortak akılla süreci yürütmemiz gerektiğini ifade etmek isterim. Elbette çocukların adının yaşaması bizler açısından da oldukça önemli.

Şimdi, biz en başından beri bu süreci değerlendirirken, okullardaki artan şiddeti değerlendirirken bu şiddetin toplumda artan şiddetle bağını kurduk. Bu sebeple, bizim için bugün bu Komisyona önerilebilecek en güçlü ifade toplumsal barıştır, demokratik bir toplumdur, demokratik Türkiye'dir ve aynı zamanda demokratik okul gerçeğidir. Eğer barış kültürü sağlanabilirse, eğer demokratik bir yaşam sağlanabilirse ve bu okullara yansırsa en kalıcı çözüm olarak biz ülkede de barışı, okulda da barışı altını çizerek ifade etmek, vurgulamak isteriz.

Aram Tigran Kürtler için çok önemli bir sanatçıdır, aynı zamanda Ermeni'dir, Diyarbakır'da yaşardı. Kendisinin çok güzel bir ifadesi var, diyor ki: "Eğer bir kez daha dünyaya gelirsem yeryüzündeki bütün tankı, tüfeği, topu eritip cümbüş, zurna, saz yapmak isterim." Kendisi hayatını kaybettiğinde ülkesinden uzaktı ve mezarının Diyarbakır'da olmasını istedi fakat ne yazık ki getirilmesine müsaade edilmedi. Bu vesileyle, barış kültürünün Türkiye'nin her yerine sirayet etmesi gerektiğini ve okullarda da ancak barış kültürünü büyüterek bir şeyler elde edebileceğimizi ifade edeyim, bunun vurgusunu yapayım.

Çok güzel bir öneri geldi vekil arkadaşımızdan, felsefe önerisi geldi. Bunu aslında Türkiye'de uygulayan dernekler var. Ben de çocuklar için felsefe eğitimi almış birisiyim. 2020 yılında Mardin'de, Rojava ve Suriye savaşı çıktıktan sonra yoğun bir mülteci akını oldu Türkiye'ye ve Mardin'e. O zaman biz "Çocuklarda bu savaş travmasını nasıl sağaltabiliriz, çocuklarla nasıl çalışabiliriz?"in araçlarını arıyorduk ve çocuklar için felsefe "Philosophy for Children-P4C" diye geçiyor, çok önemli bir araçtı, onu çocuklara Kürtçe uygulamayı deneyimledik ve gerçekten sonuç aldık. "Niye aklıma gelmedi?" diye siz önerince düşündüm ama çok değerli, çok kıymetli bir öneri. Dolayısıyla yeni araçlara ihtiyacımız var çünkü değişen ve dönüşen bir şiddet var, küreselleşen bir şiddet var ve buna karşı bizlerin de barış araçlarını güçlendirmemiz gerekiyor, bunu örecek araçları güçlendirmemiz gerekiyor. Ben bu önerinin tam da öyle bir öneri olduğunu düşünüyorum, bu yüzden tekrar ifade etmek istedim.

Tabii, Aram Tigran'dan bahsettim, silahların eritilip saza, cümbüşe, sanata dönüşmesinden bahsettim. Bununla ilgili atılacak en güçlü adımlardan biri olarak ben de bireysel silahlanmayı önlemek için bu Komisyonun çok net bir adım atması gerektiğini düşünüyorum. Bireysel silahlanma adımı atılırken aynı zamanda mevcut envanterin de taranması gerektiğini öneriyorum. Emniyette, kollukta, jandarma personeli olarak, güvenlik personeli olarak çalışan herkesin şu an ne kadar silaha sahip olduğunun, envanterinde kaç silah olduğunun da taranması ve buna uygun adımların atılması gerektiğini önemli buluyorum. Aynı zamanda, bu militarist bir akıldır yani silah militarizmle ilişkilidir ve okullarda İHA'ların, SİHA'ların millî ve yerli olduğu için ana sınıfındaki öğrencilere kadar tanıtılmasının da raporda yer alması gerektiğini düşünüyorum. Hiçbir silah imgesinin, hiçbir şiddet imgesinin nasıl dizilerde olmaması gerekiyorsa okullarda, müfredatta bizim elimizle bir program olarak da yayılmaması gerekiyor çünkü şiddetin imgeleri vardır ve şiddetin en güçlü imgesi de silahtır. Eğer biz silahı kendi elimizle okula "yerli, millî" diye taşırsak o zaman o militarist aklı, o şiddet kültürünü beslemiş oluruz. Bizim için bundan sonra gerekli olanın her alanda barış kültürünü ve barış kültürünün araçlarını beslemek olduğunu ifade edeyim.

Okul rehberlik sistemlerinin düzenlenmesine ihtiyaç var çünkü okul rehberlik servisi tek başına rehber öğretmenler tarafından da idare edilebilecek bir sistem değil. Okul rehberlik sisteminin de yelpazesini genişletilmeli. Okul psikoloğu, okul sosyal hizmet uzmanı ve rehberlik öğretmeni birlikte çalışmalı. Bunun bağını da psikiyatri servisiyle kuracak kişi bence okulda okul psikoloğu olmalı, her okulda bir okul psikoloğu olmalı çünkü rehberlik alanında PDR'ciler yani psikolojik danışmanlık ve rehberlik okuyan arkadaşlarımız daha çok eğitim psikolojisi üzerine eğitim almış, çocuk psikolojisiyle birlikte eğitim odaklı ilerlemiş arkadaşlarımız; tespit edebilirler, adını koyabilirler ama bunun psikiyatriyle bağını kuracak olan, profesyonel yönlendirmeyi yapacak olan kişinin ben okulda okul psikoloğu olduğunu düşünüyorum. Bu sebeple, belli durumlarda belki pilot olarak uygulanabilir ama daha sonra yaygınlaştırılması yapılabilir fakat mevcut durumda bu mekanizmanın güçlendirilmesi lazım. Okul rehberlik servisinin yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesi, niteliğinin artırılması, aynı zamanda yaptırıcı bir gücünün olması lazım yani orada okul rehber öğretmeninin, psikoloğun ve sosyal hizmet uzmanının düzenlediği bir raporun bakanlık nezdinde ve uygulama nezdinde bir karşılığının olması lazım; bir tedbire, bir şerhe dönüşmesi lazım çocuk için.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Kişisel verilerle ilişki kurarak onu bir...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şöyle: Aslında okulda bir sosyal hizmet uzmanı olursa Sayın Başkan "SİR" denen sosyal inceleme raporu tam olarak bunun için yazılıyor. Bir çocuğun sosyoekonomik durumunu inceleyen, mevcut durumunu inceleyen ve rehberlik servisiyle birlikte karar verecek olup... Bunun zaten Bakanlık nezdinde de bir rapor karşılığı var. Dolayısıyla mahkemeler nasıl çocuklar için SİR istiyorlarsa gereken durumlarda okul rehberlik servisi de bir çocuk için SİR isteyebilir ve bu SİR'in Bakanlık düzeyinde eğitim tedbiri, sağlık tedbiri gibi tedbirlerle bağını kurabilir çünkü böyle tedbirler var, Aile Bakanlığı düzeyinde böyle tedbirler var fakat okuldaki çocuğun Bakanlıktaki tedbirle bağını kuracak bir mekanizmaya ihtiyacı var. Bu mekanizmanın da adı bence okulda rehberlik servisi fakat bu servis içerisindeki uzman çeşitliliğinin artırılması gerekir. Sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve PDR'ci arkadaşların ortak bir eş güdümle bir zümre oluşturması, bu zümrenin de ilgili bakanlıklarla, gerektiğinde Sağlık Bakanlığıyla, gerektiğinde Aile Bakanlığıyla bir mekanizma gibi işlemesi gerekir ve o psikiyatri meselesinde de çocuk rehberlik servisine gitti, PDR'ci arkadaşımız çocuğu gördü, burada bir alarm fark etti, okul psikoloğuna yönlendirdi, okul psikoloğu görüşmelerini yaptı ve meselenin psikiyatrik bir düzeyi olduğunu fark etti, o zaman daha net ve çerçevesi oluşturulmuş ve kapsayıcı -yanlış yönlendirme yapma ihtimali de düşer- psikiyatri servisine yönlendirilir ve orada aileyle bağ da kurulur. Dolayısıyla ben bir zümreye, bir rehberlik zümresine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bunun daha profesyonelleşmesi demek bizim her okulda acil durumlarda ulaşabileceğimiz ve okulun psikososyal yapılacaklarını düzenleyen bir koordinatörlüğün olması demek, bu çok önemli bir şey. Aynı zamanda, bu

koordinatörlük oluşursa eğer sene başlarında okul güvenliğini belirleyen çalışmalar vardı, hatırlarsanız, Urfa'da ve Maraş'ta da ifade etmişlerdi.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Dönem başında "Okul ne kadar güvenli?" sorusu soruyor Jandarma, kaymakamlık ve ilgili birkaç yetkili daha ve ona göre bir puan alıyor. Mesela, Maraş'taki okul bu puanı almış gayet güvenli bir okuldu. Oysa bu neyi gösteriyor? O okulun yeterince değerlendirilmediğini gösteriyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Bize göre bile güvenli değil yani.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bize göre bile değil.

İşte, bir zümre olursa bu okulda, rehberlik servisi daha genişletilmiş bir zümre olursa -bunun içinde elbette okul müdürü de yer alabilir, velilerden de kişiler yer alabilir, çocuklar da yer alabilir, çocukların seçtiği bir temsilci de yer alabilir- tam bir demokratik iklim yaratılabilir ve o okulun ne kadar güvenli olduğu sorusunu o zaman herkes cevaplayabilir.

Bir de burada konuşmamız gereken en önemli şeylerden biri de okul güvenliğinin ne olduğudur. Okul güvenliği sadece okulun etrafındaki suç oranıyla ya da okuldaki fiziksel bir olayla ilişkilendirilemez. Okul güvenliği merdiven boyunun arasındaki mesafeden, çocuğun elini yıkayacağı lavabonun yüksekliğinden, çocukların o okuldaki akran zorbalığı puanına kadar pek çok etkeni içinde barındıran bir meseledir ama biz "okul güvenliği" deyince daha fiziksel bir şeyi algılıyoruz, daha çocukların birbirini dövdüğü, kavga ettiği bir meseleyi anlıyoruz ama okul güvenliği böyle bir mesele değil. Okul güvenliği öğretmenin güvenliğini de kapsar, oradaki öğrencinin güvenliğini de kapsar, kantincinin güvenliğini de kapsar ama bunu bu akılla değerlendirirsek amacına ulaşır yani sadece kaymakamlık, Jandarma, Millî Eğitim Bakanlığıyla da olmaz, daha geniş bir zümreye ihtiyaç var ve en çok da o okulu en iyi tanıyanlara ihtiyaç var. O da kimdir? Elbette o okulda çalışan bu rehberlik zümresidir, okul müdürüdür, okul öğretmenleridir, velilerdir ve oradaki öğrencilerdir. Dolayısıyla bizim aslında o okullarda demokratik bir meclise, demokratik bir iklime ihtiyacımız olduğu gerçeğini yine burada bize gösteriyor.

Şimdi okuldan bahsettik, biraz fiziki yapısından da bahsettik -Suat Vekilim de söyledi- ben de bu Komisyon raporunda çocukların kent hakkının gözetilmesi gerektiğini düşünüyorum. Kentler inanılmaz betonlaşmış durumda, mahalleler inanılmaz betonlaşmış durumda, çocukların bilgisayara gitme dışında, dijitalleşme dışında bir alanları kalmamış durumda. Dolayısıyla çocukların kent hakkını gözeten ve bir mahallede, bir okul çevresinde çocukların gidebileceği mekânların artırılmasının zorunlu olması gerekiyor. Yani Bu kadar çocuk bu mahallede yaşıyorsa, bu mahallede bu kadar okul varsa o zaman bu kadar park olmak zorunda, bu kadar çocuk merkezi olmak zorunda, bu kadar gençlik merkezi olmak zorunda gibi Bakanlıkla kurulacak bir iletişime ve net bir protokole ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Aynı zamanda, yine bu Komisyonun raporunda olması gereken önemli meselelerden birinin de gerçekten mesai meselesi olduğunu düşünüyorum. Çocuklar ebeveynlerini görmüyorlar.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Neden?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çünkü mesai saatleri çok yüksek, hele fabrikalarda çalışıyorlarsa, hele iş yükü ağır yerlerde çalışıyorlarsa. İstanbul gibi bir yeri düşünün, sabah sekizde işe gitmek için sabah altıda uyanıyorlar, saat beşte işten çıkıyorlar, eve gidişleri saat yedi; zaten saat dokuzda, onda çocuklar uyuyor. Birbirlerini dört, beş saat gören bir çocuk ve ebeveyn gerçekliği var, bir realitesi var. Zaten uzun çalışmanın daha verimli olduğuna dair de hiçbir veri yok dünyada; aksine, daha özelleşmiş, daha insani çalışma şartlarının verimliliği arttırdığına dair endüstri örgüt psikolojisinin oldukça yüksek verisi var. Dolayısıyla ben bu Komisyon raporunda gerçekten mesai saatlerinin düzenlenmesi gerektiğini, Türkiye'nin dünyanın en yüksek mesai saatlerine sahip olan ülkelerden olduğunu... Dolayısıyla bu meseleyi -ben diğer komisyonda da söyledim- suç saatleri üzerinden de destekleyerek, özellikle o suç saatlerinde ebeveynlere esnek çalışma saati düzenlenmesi ya da bütün ülke için mesai saatlerinde bir düzenlemeye gidilmesi gerektiğini düşünüyorum; ancak böyle bir rahatlama, böyle biraz daha bir aradalık ve iş yükünün azalması da bu sorunu çözmek için önemli bir yerde diye düşünüyorum.

Yine, tekrar etmeye gerek yok, tavizsiz bir şekilde, bizler, 100 öğrenciye 1 rehber öğretmen düşecek şekilde düzenlemeler yapılmasını ya da buna alternatif olarak o rehberlik zümrelerinin güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Şu anda rehber öğretmenler zaten kâğıt kürek işi yapmaktan çocuklarla doğru düzgün görüşemiyorlar çünkü çok ciddi başka iş yükleri de var, kendi işlerini ne yazık ki yapamıyorlar.

Komisyon raporunda yer alması gereken çok önemli başka bir mesele de bir çocuk ihtisas komisyonu muhakkak kurulmalı. Çocuklar her gün başka bir komisyonun gündemi ve yeniden yeniden keşfedilen bir mesele değil; aksine, çok özel uzmanlaşmış bir alan. Bakın, ben bu dönem 4 çocuk komisyonunda yer aldım neredeyse, 3 ya da 4; neredeyse hepsine aynı uzmanlar gelip aynı şeyi söylediler ve çok fazla tekrar var. Normal, gelen arkadaşlar sürekli değişiyor, revize oluyor, bir ihtiyaç var ama eğer burası bir ihtisas komisyonu olursa ve her zaman aynı şeyleri konuşmamız gerekmezse, buranın da ihtisası artarsa o zaman başka konulara gidebiliriz, başka ihtiyaçlar ortaya çıkabilir, birbirimizi daha kolay ikna edebiliriz, hemzemin olabiliriz, aynı dili konuşabiliriz. Dolayısıyla ben çocuk ihtisas komisyonunun kurulması, bunun icracısı olarak da ilerleyen zamanlarda bir çocuk bakanlığının kurulması gerektiğini düşünüyorum. 22 milyon çocuk var ve 22 milyon çocuk demek bizim için çok büyük, özgün bir ihtisas alanının olduğu da demek çünkü çocuk, yetişkinlerden farklı davranılması gereken kişi, bütün dünya teamülleri bunun üzerine kurulu; dolayısıyla bence de çok önemli.

"Ruh sağlığı" yasası dediler; çok önemli, ruh sağlığı yasasının oluşması çok önemli, buna bağlı değişimler de olacaktır eminim. Komisyon raporunu dijitalleşmeye boğmamamız lazım. Elbette dijitalleşmeye yönelik tedbirlerin alınması lazım, bunun karşısında değiliz, düzenlenmesi gerekiyor, düzenlenmesinin yol ve yöntemleri, bilinç yükseltme olması gerekiyor, dijital okuryazarlığın geliştirilmesi gerekiyor çünkü psikolojide böyle bir şey vardır, psikolog arkadaşlarımız da bilir, çocuğun hayatından bir şeyi çektiğimizde onun bir cezaya dönüşmemesi için ortama başka bir şey dâhil etmemiz lazım, ona başka bir kaynak vermemiz lazım. Tamam, dijitalleşmeyi engellemek istiyoruz, dijitalleşmeyi kullanmasın istiyoruz. Peki "O çocuk ne yapacak?" sorusunu "O çocuğun hayatına neyi katacağız, neyi fazlalaştıracağız?" sorusunu hepimizin sorması gerekiyor. Bunu yapacak kaynaklar var.

Bakın, Türkiye'deki kırk yıllık savaşa harcanmış rakam olarak 2,3 trilyondan bahsediliyor. Umuyoruz, bundan sonraki süreçte Türkiye'nin savaşa değil, barışa ve barışın iklimini daha da güçlendirmek için harcayacak oldukça büyük bir bütçesi olacak. Gelin, savaşa harcanan parayı, tanka, tüfeğe, kurşuna harcanan parayı keselim; kesmesi için adımlar atılıyor, çok mutluyuz, çok değer veriyoruz, umuyoruz, gelişecek, dönüşecek, bir daha Türkiye savaşın, çatışmanın iklimi altına girmeyecek. Buradaki parayı barışa, barış iklimine ve çocuklara harcamanın da tam zamanı olduğunu düşünüyoruz. Sanıyorum benim de yavaş yavaş ayrılmam gerekiyor. Çok değerli, kıymetli bulduğumu ifade edeyim.

Butonları da son olarak ifade edeyim. Bence okullarda butonların, acil durum butonlarının da inşa edilmesi lazım. Ulaşılabilir, her katta olacak şekilde, çocukların bir durumu fark ettiğinde butona basıp doğrudan Emniyeti, kolluğu ve ilgili mekanizmaları aktive edecek bir güvenlik butonlarına da bence ihtiyaç var diyeyim.

Kalan kısımları da yazılı olarak iletiriz Sayın Başkanım. Rapor yazım sürecinde de yer almak isteriz. Bu rapora şerh vermek istemiyoruz; umuyoruz şerhsiz, hepimizin önerilerinin içerisinde yer bulduğu, gerçekçi, somut, çocukların hayatını değiştirecek, barış kültürünü besleyecek adımlar atarız diyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Söz verdiğiniz için de çok sağ olun.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Estağfurullah.

Ben de çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten güzel değerlendirmeler oluyor.

Yalnız, Beritan Hanım, orada bir sorum olacak, soru değil de belki değerlendirme. Yani, tamam, rehber öğretmen... Bütün bunları tanımlıyoruz, bütün bunları değerlendiriyoruz da Maraş'taki olan hadiseye baktığımız zaman bir aşırıcılık var, nihilizm var -Hitler'in doğumundan- aynı şey Urfa'da da, aynı şey. İstihbarat Başkanını dinledim ben, yüzlerce başka örnekler de var. Çok büyük bir tehlike dip dalga olarak geliyor. Bunun diğerlerinin gölgesinde kalmayacak şekilde, diğerlerini etkilemeyecek şekilde bir değerlendirilmesinde fayda var diye düşünüyorum.

Bir de en fazla burada sıkıntı olan şey şu: 32 kere rehber öğretmenler bunları tespit etmiş yani tespit etmiş ama ondan sonraki mekanizmalar çalışmamış. Urfa Siverek'e baktığımız zaman da sonuçta Emniyet falan da gelmiş, zamanında Emniyetin falan da haberi olmuş, bir gün öncesinde tedbir almamış, işlemler yapılmamış, iki kurum görevini değerlendirmemiş. Onları değerlendirerek söylemiyorum. Yani rapor yazacaksınız ya -veyahut da teklif- şu yatayda iş ilişkilerini değerlendirecek noktaları Suat Bey'den de sizden de özellikle istirham ediyorum çünkü orada ciddi bir problem var yani Aile Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, hukuk, değişik şekillerde... Yani o biraz daha kolaylaştıracak. Çünkü çocuk sadece okuldan ibaret değil; aile var, çevre var, ondan sonra, arkadaşlık grupları var, eğitim var, kültür var, bütün bunları etkileyen şeyler var. Yani sizden istirhamım, onları bir yatayda şey yapacak yani KVK'yle, kişisel verilerle de değerlendirerek bir şey hâline getirilmesinde... Çünkü çok değişik komisyonlarda görev yaptınız, değerlendirdiniz, olaya da hâkimisiniz. Ben, özellikle bu noktada sizden daha direkt noktasında...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Biz genel olarak çocuğu özne alan, çocuk merkezli öneriler yaptık ama dediğiniz kısımda çok haklısınız. Bence bütün personele, özellikle Emniyet personeline, kolluğa bu bahsettiğiniz dip dalgayı anlatmamız lazım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Aynen.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çocuklarda dip dalgayı engelleyecek tedbirler ve çalışmalar yapmamız lazım. Diğer taraftan da bu işin müdahale eden, önleyen kesimine de bu dip dalganın ne kadar önemli olduğunu ifade etmemiz lazım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok doğru. Emniyette "Çocuk Şubesi" falan dediğiniz zaman farklı bir şey var yani farklı bir... Yani tam görülemiyor hadise, tam değerlendirilemiyor. Oysa orada bir çocuk tamamen tetiklenmişse, etkilenmişse artık o rol model olma açısından çok büyük bir katliam falan da yapabilecek noktaya gelmiş oluyor. Yani onun için yatayda, ne olur, istirham ediyorum, bunu değerlendirin. İşte gördünüz, hepimiz aynı şeyleri söylüyoruz. Yani Mehmet Emin Bey'in de felsefe grubunu söylemiş olması da çok önemli. Ben de mantık okumuş, lisede felsefe, sosyoloji, psikoloji okumuş birisi olarak bunu çok kıymetli bulurum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Nihilizmle bağını kurarak sizin ne düşüneceğinizi de ayrıca merak ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yoklama istemişler. Bir ara verelim değerli arkadaşlar.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:16.58

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 17.23
BAŞKAN: Yusuf BEYAZIT (Tokat)
BAŞKAN VEKİLİ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)
SÖZCÜ: İsa Mesih ŞAHİN (İstanbul)
KÂTİP: İbrahim ÖZYAVUZ (Şanlıurfa)
----- 0 -----

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli milletvekillerimiz, oturumumuzun bu bölümünde diğer milletvekili arkadaşlarımıza da ben söz vereceğim.

Şimdi Başkan Vekilimiz Lütfiye Selva Çam Hanımefendi'ye söz vereceğim. Kendi söz hakkınızı 2-3 sefer başka arkadaşa kullandırdığınız için de ayrıca teşekkür ediyorum.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Estağfurullah.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Başkanım, söz sizin.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Çok teşekkür ederim Kıymetli Başkanım.

Ben de sözlerimin başında, Komisyonumuza konu olan menfur saldırıda hayatlarını kaybeden öğretmenimize, öğrencilerimize Allah'tan rahmet diliyorum, ailelerine başsağlığı diliyorum, yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Tabii, Komisyonumuzun başlarında bize sunum yapan Hilmi Demir Hocayı da ayrıca burada anmak isterim. Gerçekten çok ciddi bir katkı sunmuştu. Ona da Allah rahmet eylesin.

Başkanım, 17'nci Toplantıdayız. 16 toplantı boyunca göstermiş olduğunuz yönetim tarzı, hem muhalefet milletvekillerimize hem bizlere, Divan üyelerine vermiş olduğunuz, hem söz açısından söylüyorum hem geniş, böyle hiçbir sözümüzü kısaltmadan, kesmeden yapmış olduğunuz bu özverili çalışmadan dolayı hassaten size çok çok teşekkür ediyorum.

Eminim ki biz Komisyon Divanı olarak yazın da çalışmaya devam edeceğiz. Suat Vekilimizin söylediği hani kanun devam ediyor bugün ama önleyici herhangi bir şey yok. Zaten bizim Komisyonumuzun da bence en önemli ana başlığı "Bu olayları önleyebilmek için neler yapmalıyız?" Aşırı bir şekilde buna yoğunlaştık. Tabii, pek çok kişiyi dinledik, akademisyenleri dinledik, psikiyatristleri, kurumları dinledik. Benim hem 3 çocuk annesi hem de 3 torun babaannesi olarak açıkçası zihnimde beliren en önemli soru şu: Biz çocuklarımızı nasıl koruyacağız ve bir çocuk nasıl kaybolur? Bu soru benim zihnimde çok ciddi bir yer etti ve her Komisyon sonrasında burada aldığım bilgileri çocukların anneleriyle paylaştım, aman, şuna dikkat edin, buna dikkat edin diyerek uzman görüşlerini aktardım. Herkes o kadar şanslı olmayabiliyor, onun için mekanizmayı öyle doğru kurmalıyız ve bence analiz noktasında -pek çok vekilimizin burada sunumlarına katılıyorum, çok genişletmeyeceğim konuşmamı ama- her kuruma sorduğum "Etki analizi var mı?" "Yaptığınız işlerin sonunda bir değerlendirme yapıyor musunuz?" "Neye uğradığını biliyor musunuz?" "Sonrasındaki hamleleri biliyor musunuz?" sorularının hepsinde "Hayır." cevabı aldık. Sanki ilk defa duymuşçasına da "Ya, bunu değerlendirelim, yapalım." denildi. Bence bizim Komisyon raporumuzda yani teklif olarak, öneri olarak sunacaklarımızın başında hem veri analizleri hem etki analizleri, bunları çok önemsediğimi bir kez daha vurgulamak isterim çünkü baktığımız zaman, aslında hiçbir çocuk sabah uyandığı zaman ansızın şiddeti seçmiyor, hiçbir çocuk bir gece öfkesini kontrol edemez hâle gelmiyor, hiçbir çocuk yalnızca dijital dünyanın etkisiyle ya da yalnızca aile içindeki bir sorun nedeniyle başka bir çocuğun canını yakacak noktaya gelmiyor. Bir çocuğu şiddete götüren yol, çoğu zaman yıllar boyunca fark edilmeyen küçük kırılmaları, ihmal edilen duyguları, görülmeyen yalnızlıkları, anlaşılamayan mizacın, kurulamayan bağların ve kaybolan aidiyet duygusunun üst üste gelmesiyle, bunun etkilenmesiyle oluşuyor. Biz ise çoğu zaman yalnızca son halkayı görüyoruz. Bu vaka analizlerimizde de onu gördük yani yalnızlaşan ve aidiyet duygusunu kaybetmiş çocukların aslında toplumdan nasıl uzaklaştıklarını ve kendilerini kanıtlamak için neler yaptıklarını görmüş olduk çünkü çocuklara baktığımız zaman, aslında çocuğun salt kendisini görmüyoruz, ailesinin kendisine yüklemiş olduğu o misyonlar, hayaller, öğretmenlerin kanaatleri, arkadaşlarının kendi yargıları, kendi içlerinde oluşturdukları ön yargılar, yaşadıkları çağın ruhu ve toplumun ona yüklediği sorumluluklar, anlamlar çocukları bir biyolojik vaka olmaktan, bir biyolojik nesne olmaktan çıkarıp, bir birey olmaktan çıkarıp aslında hepsinin bir bütünü olan sosyal, kültürel ve psikolojik olarak bir hikâyenin parçası hâline getiriyor. Buradan hareketle, aslında çocukları hayata hazırlarken onlara bir alet çantası veriyoruz biz. Yani bu alet çantasının içerisinde matematik sorularını çözmek, fizik problemlerini çözmek değil, okul sıralarında karmaşık soruları çözmesi değil, aslında biz onlara hayatın... Çünkü bazen reddedilmeyi öğretiyor hayat, bazen yalnız kalmayı, bazen başarısız olmayı, bazen kaybetmeyi, bazen haksızlığa uğramayı, bazen de öfkeyi yönetmeyi öğretiyor ama biz bu çocuklarımızın eline verdiğimiz bu alet çantasıyla acaba bunlarla baş edebilecek bir psikolojiyi, yönetebilecek bir şeyleri verebiliyor muyuz? Onun için akademik başarı elbette önemli ama o çantanın içine empatiyi koymadığımızda, vicdanı yerleştirmediğimizde, sabrı öğretmediğimizde, dijital manipülasyonları tanıyacak eleştirel düşünceyi kazandırmadığımızda, hayal kırıklığı karşısında yeniden ayağa kalkabilecek psikolojik dayanıklılığı inşa etmediğimizde ve en önemlisi çocuğa "Sen bu topluma aitsin." duygusunu veremediğimizde aslında eksik bir çantayla hayata onu hazırlamış oluyoruz.

Bir konuya daha önceki vekillerimiz de temas ettiler. Biz değişen Türkiye'nin artık değerlerini kabul etmek zorundayız. Şule Hocaya atıfta bulunuldu. Ben de çok kıymetli buluyorum Şule Hocanın konuşmalarını ve yaptığı o akademik çalışmaları. Bizim,

Türkiye'nin artık değişen bir noktada olduğunu kabullenmemiz gerekiyor. Uzun yıllar boyunca Anadolu'nun kendine özgü bir pedagojisi vardı, bu pedagoji yalnızca okulların müfredatlarından da ibaret değildi; aslında evin sofrasında başlayan, mahallenin sokağında devam eden, anneannelerin, dedelerin anlattığı hikâyelerde yaşayan görünmez bir eğitim sistemi vardı. Çocuk yalnızca anne babası tarafından büyütülmez, mahalle tarafından büyütülürdü; akrabaların müdahale ettiği bir yapı vardı. Bir çocuğun hangi yaşta nasıl davranacağı, nerede susacağı, nerede konuşacağı, büyüğüne nasıl hitap edeceği, küçüğünü nasıl koruyacağı ve öfkesini nasıl yöneteceği bir ölçüde kültürel hafıza olarak nesilden nesle aktarılırdı ama bugün baktığımızda, aslında ailelerinden daha fazla sosyal mecrada, dijitalde vakit geçiren bir tipolojiden bahsediyoruz, çocuklardan bahsediyoruz ve saatlerce yalnız başına kalan çocuğun eskiden kitap okuduğunu düşünürdük ama şimdi baktığımızda, çocuklar saatlerce algoritmaların içerisinde kaybolabiliyorlar ve "dijital dünya" dediğimiz dünya, aslında bir odanın içerisinde çok farklı dünyalara ulaşabilecek bir imkânı da çocuklarımıza sunuyor. Bir güncellemeyi dijital olarak saniyeler içerisinde yapabilirken aslında toplumsal güncellemeyi çok daha derin bir şekilde, hızlı dönüştüremiyorsunuz ve bu dönemi aslında ben kendi adıma dijital hazımsızlık çağı olarak görüyorum. Yapay zekâ algoritmaları, sosyal medya platformları, kısa video kültürü ve sonsuz içerik akışı yalnızca teknolojik yenilikler değil, bunların her biri çocukların karakter gelişimine, dikkat sistemine, sabır eşiğine, empatik becerisine ve gerçeklikle kurduğu ilişkiye doğrudan temas ediyor. Bunun için, sorun aslında teknolojik bir sorun değil, sorun insanın ne kadar kısa sürede böylesine büyük bir değişimi sindirecek psikolojik ve toplumsal hazırlığa sahip olması. Belki bizim buradaki önerilerimizde de aslında bu yeni Türkiye düzeninde, yeni dünya düzeninde aileleri bir taraftan, okulları bir taraftan... Sosyal yani toplumsal yapının dönüşümünde bir yol gösterici olmamız gerekiyor.

Aidiyet konusu çok gündeme geldi, hocalarımızın aktarımlarında ve çocukların bu olayları yapmadan önce okula ait hissetmemelerine vurgular yapıldı. Dijitalleşme bu aidiyeti de yalnızlaştırmayı da beraberinde getiriyor aslında ve biz "güvenli okul" tanımından bahsediyoruz; ben Beritan Vekilimize katılıyorum, "güvenli okul"u yeniden tanımlamamız gerekiyor çünkü biz sorularımızla genişlettiğimizde okul çevresindeki yaklaşımların güvenli okul olup olmadığını, o derecelendirmeyi bize aktardılar sorularımıza cevap veren yetkililer; hâlbuki okulun içerisi aslında güvenlik anlamında değerlendirilmesi gereken en önemli şey.

Bir de sadece oyunların işte yaşlara göre ayrılması, öldürme oyunlarının olmaması vesaire... Ben hiçbir şeyi yasaklayarak başarabileceğimizi açıkçası düşünmüyorum çünkü oyunlarda yaş sınırlandırması var, aile eğer bilinçli bir aile olursa, 18 yaşında oynaması gereken oyunu 10 yaşında oynuyorsa çocuk zaten problem oluyor ama 18 yaşında, artık bilinçli bir şekilde ve belirli zaman aralığında... Bakıyorsunuz, aynı oyunu oynayan yüzlerce çocuk var ama içerisinden bir tanesi katil olarak çıkabiliyor. Yani onu doğuran sebepleri bizim detaylı bir şekilde tartışmamız, konuşmamız ve yönlendirmemiz gerekiyor. Yani bu noktada da oyun sistemi, oyunun yaşı, işte, sosyal mecraların kullanımı, dijitalin kullanımı noktasında ön açıcı tedbirlerin alınması noktasında biz de öncülük etmeliyiz. O çocukların da yalnızlığa sürükleyecek bu yaklaşımlardan uzak durmalarını sağlamalıyız.

Bir de "sorunsuz öğrenci" kavramı Komisyonumuz esnasında gündeme geldi. Başkanım, konuşmaların hemen hemen hepsinde çocukların kendi içlerinde aslında sorunlarının olmadığı, toplumun düzenini, okulun düzenini, işleyişi bozmadığı, kendi hâlinde, sessiz çocuklar olduğu ve işte, hem İstanbul'da dinlediğimizde hem Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'da dinlediğimizde, problemsiz çocuklar baktığınızda, yani bu "sorunsuz öğrenci"yi de bence masaya yatırmamız lazım yani öğretmenin sessiz gördüğü o öğrencilerle ilgilenmemesi... Hani "aidiyet duygusu" diyoruz ama öğretmenler de okullara artık kendilerini ait hissetmiyor. Ben çok iyi hatırlıyorum, bir öğrencinin problemini anneden babadan önce öğretmenlerimiz fark ederdi. Yani bizim bu noktada da o "güvenli okul" kavramını oluştururken aslında öğrencinin öğretmene güvenebilmesini, öğretmenin de devlete güvenebilmesini tesis etmemiz gerekiyor.

CİMER'e çok atıfta bulunuldu, ben kendi yaşadığım bir örneği burada kayıtlara geçmesi açısından anlatmak istiyorum. Torunum devlet okulunda okuyor, "mahalle mektebi" diyebileceğimiz, yakınındaki bir mahalle mektebine gidiyor. Öğretmenin tutarsız ve yanlış bir davranışı sebebiyle oğlum öğretmenle konuştuğunda "İsterseniz CİMER'e başvurabilirsiniz, zaten herhangi bir şey olmaz bana." diyebiliyor ve babaannesinin milletvekili olduğunu da bile bile bunu yapabiliyor. Yani eğer bu kadar korkuyor olsalardı öğretmenler eminim ki bu öğretmen de CİMER'deki yaklaşımdan korkardı. Zaten biz yetkililerle konuştuğumuzda da şunu söylüyorlar: Kesinlikle öncelikli olarak bir araştırma yapılıyor ve araştırma sonrasında öğretmenlerden gerekiyorsa bir savunma isteniyor.

Pandemi döneminde çocukların değişken etkilerini, değişken eşiklerini dikkate almamız gerekiyor çünkü sabır noktasında da o "reels" kaydırmalar, hızlı birtakım videoların izlenmesi... YouTube'da ben de artık -kızım da alıştırdı Sayın Başkanım- 1,5-2'den daha aşağıda bir şey izleyemiyorum yani o hıza alıştığınız zaman... Mesela bazen arkadaşlarımız sakin sakin konuşurken hani âdeta "1,5'a basayım da biraz hızlandırayım." duygusuna ben de kapılıyorum. Onun için, hani, bu dijital dünyadaki gerçeklik algısı noktasında da bizim çok ciddi çalışmalar yapmamız gerekiyor.

Bir de çok çalışmalardan bahsedildi yani hem KVKK gelip anlattığında hem BTK anlattığında, bizim bu yapılan programları, uygulamaları bence öğrencilere eriştirmemizde ve Millî Eğitimle iş birliği yapılmasında bir aksaklık olduğunu gözlemledim ben. Ayrıca, veliler çok ciddi habersizler; diyorum ya, burada, bizim evde bir prototip var; 4'üncü sınıfta okuyan bir torunum olduğu için hemen arayıp gelinimize soruyorum "Şunu biliyor musun, bunu biliyor musun?" "İşte, Millî Eğitim böyle bir program yapmış, biliyor musun?" diye, hiçbir haberi yok, yani araştıran, sosyal hizmet uzmanı olan bir anne farkında değil. Yani bu kamu spotlarının gece herkes yattıktan sonra yayınlanmasının da bir etkisi olduğunu açıkçası düşünüyorum.

Veri eksikliğinden çok bahsedildi, inanın bana ben veriyle çalışmayı seven bir milletvekiliyim. Veri fakiri bir ülke olmak ve Avrupa Birliğinden, işte, OECD rakamlarından birtakım şeyleri dillendiriyor olmamız beni çok üzdü çünkü her ülkenin gerçekliği farklı, Türkiye modelini bizim burada oluşturmamız lazım, çok detaylı bir şekilde veri paylaşımını sağlamamız lazım, akademisyenlere bunları açmamız gerekiyor. Ben raporumuzda bunlara da değinmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Başkanım, çok benzer şeyler konuşuldu, ben tekrardan daha fazla uzatmamak için çok çok teşekkür ediyorum tüm Komisyon üyelerimize; bu sabırlı çalışmadan dolayı tekrardan hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Başkanım, çok teşekkür ediyorum, gerçekten güzel bir değerlendirme; zaten raporu birlikte yazacağız, o zaman da bütün şeylerden istifade edeceğiz.

Şimdi, ben İsa Mesih Şahin Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, uzun ve yorucu bir süreci geride bıraktık, en çok da manevi açıdan zorlandık diye düşünüyorum bu süreçte ancak kamusal görevimizin ötesinde, çocuklarımıza, ailemize ve ülkemize karşı vicdani bir sorumluluk taşıdığımız için bu manevi yükü bir şekilde taşımasını da bildik. Çok geniş bir kesim dinledik, akademisyenlerimizi, sivil toplum kuruluşlarımızı, sendikalarımızı, bürokratlarımızı, öğretmen ve öğrencilerimizi, uzmanlarımızı; ben hepsine teşekkür ediyorum katkıları için. Tabii, burada çok kıymetli hocamız Profesör Doktor Hilmi Demir'i de rahmetle anmak isterim, Allah rahmet eylesin.

Notlarımızı çıkardık, tabii, yola çıkarken bir şey söylemiştik, tek bir derdimiz var, o da gelecek nesillerimizi korumak, esasında Türkiye'nin geleceğini korumak. Bu hassasiyetle çalıştık hepimiz. Tabii, yasal düzenlemeler, illaki önerilerimiz olacaktır ama ben yasal düzenlemelerden ziyade bu konunun toplumsal toplumun eğitilmesi ve bilinçlenmesi yoluyla olabileceğine inanan insanlardanım. Elbette Komisyonumuz iyi bir rapor ortaya koyacaktır. Komisyonumuzdan çıkacak rapordan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi de sorumluluklar üstlenecek, yapılması gereken düzenlemeleri yapacaktır, devlet bünyesinde yeni kurumlar ihdas edilecektir. Bunların hepsine inanıyorum. Bu nedenle, ben, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihinde önemli bir not eklediğimizi düşünüyorum. Raporumuzun da hayırlı işlere vesile olacağına inanıyorum. Bu duygularla ben, başta Komisyon Başkanımıza kapsayıcı yöneticiliğinden dolayı teşekkür ediyorum; Komisyon üyelerimizin hepsine iyi niyetli çalışmalardan dolayı, ayrı ayrı, kendi adıma teşekkür ediyorum; burada bulunan uzman arkadaşlarımıza, emek veren bütün arkadaşlarımıza, basın mensuplarımıza teşekkür ediyorum; katkı sunan herkese teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Aynı zamanda, Kahramanmaraş'ta kaybettiğimiz Ayla Öğretmenimize, öğrencilerimize Allah'tan rahmet diliyorum, ailelerine tekrar sabır ve başsağlığı diliyorum. Tedavisi devam eden öğrencilerimize de acil şifalar diliyorum.

Başkanım, ben böyle, çok basit notlar aldım ilk günden beri bütün sunumlardan hareketle; bazıları kendi notlarım daha önce size sunduğum şuradaki rapordan alıntı, bazıları da hocalarımızın ortaya koyduğu notlardan; böyle kısa kısa, hızlı hızlı değinmek istiyorum müsaadenizle. Meselenin sadece bir güvenlik meselesi olmadığı, çok boyutlu bir mesele olduğu ilk notumuzdu hepimizin. Dolayısıyla çok boyutlu bir tedbir ortaya konulması gerekiyor. Ben, tabii, şiddet olduğu için, silahlı bir olay olduğu için -ilk hassasiyetim- silahı erişim konusunda raporda bizim çok net bir mesaj vermemiz gerektiğine inanıyorum. Yani özellikle belli kamu görevlilerinin silahlarının sayı sınırının çok net bir şekilde konulması gerektiğini düşünüyorum ve bu konuda da Sayın Başkanım, milletvekilleri olarak bizim öncü olmamız gerekiyor çünkü milletvekilleriyle ilgili de böyle bir hak var. Bu konuda rapora çok net bir mesaj koyarak ve milletvekillerinin öncü olması gerektiğini de vurgulamamız gerektiğini ifade ediyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Silahı bıraksın, milletvekilleri silahı bıraksın.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Yine, ruhsat alımlarının da zorlaştırılması gerektiği... Yani ruhsatlar konusunda da Başkanım, bazen çok kolay yollar olabiliyor, ruhsatsız silahlar için de özel sıkı denetimler olması gerektiğinin altını çiziyorum.

Şimdi, bu konuda erken uyarıyı fark edebilmek önemli yani sızıntı olduğu, önceden bunun işaretlerinin verildiği söylendi, bununla ilgili tedbirler alınması gerekiyor. Okul temelli tehdit değerlendirme ekipleri oluşturulması gerekiyor. Bunun ismi veya işlevi değiştirilebilir ama böyle bir önlem olması gerekiyor.

Okul disiplin yönetmeliği çerçevesinin güncellenmesi önemli bir başlık. Disiplin, yaptırımların yeniden gözden geçirilmesi... Mesela üst kademeye geçişte sicilin silinmesi, ortaokuldan liseye geçilirken. Bu tür şeyler KVKK'ye aykırı şeyler değildir bana göre. Bu başlıkların hepsini ayrı ayrı bence raporda geçirmek gerekiyor.

Yine, okul-aile, okul-veli ilişkilerini gözden geçirmekte fayda var yani öğretmenin itibarını yeniden güçlendirecek bir mesaj olmalı raporumuzda. Bu, en çok önümüze çıkan konulardan biriydi. Velinin okulun içinde olması, öğretmenlerimizin bize en çok şikâyet olarak ortaya... Ya, okulun içerisinde işin özünden farklı olarak bulunması öğretmenlerimizin en büyük rahatsızlığıydı; randevu sistemi gibi bir sistem önerilebilir. Bunun yanında, CİMER uygulaması en çok önümüze çıkan konulardan biri, CİMER uygulamasının yeniden güncellenmesi gerektiği de önemli bir başlık.

"On iki yıllık zorunlu eğitim yeniden gözden geçirilmeli." notu önümüze çok geldi. Ben bunun da raporda olması gerektiğini, en azından tavsiye olarak olması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, bu okullarla ilgili, az önce de söyledim, KVKK konusu gözden geçirilmeli, belli alanlarda bir esnemeye ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Mesela okul idaresi "Çocuğun adresini göremiyoruz." gibi bir not söylemişti. Buna benzer başka başlıklar da olabilir. Yine, az önceki ortaokuldan liseye geçerken disiplin sicilinin silinmesi gibi.

Yine, müfredat konusuna birçok arkadaşımız değindi. Değerler eğitimi... Müfredatta şöyle bir sorun yaşıyoruz: Okulda akademik başarıya odaklanılması, rekabetçi bir yapının olması çocuklarda çatışmacı bir tablo ortaya çıkarıyor gibi bir sorunumuz var. Çocukların akademik başarıdan daha fazla, sosyalleşebileceği, kendisini sanat, spor gibi açılardan ifade edebileceği bir okul ortamı, müfredatın buna odaklı olması... Yine, değerler eğitimi müfredata sistematik bir şekilde entegre edilmeli. Müfredatla ilgili çoğaltabiliriz Başkanım; empati, saygı, yardımseverlik gibi konuların müfredatın içinde çok net bir şekilde kendini hissettirmesi önemli. Şöyle bir not var: Bütün okulların müfredatı aynı olmamalı. Mesela fen lisesi ile meslek lisesine verilen müfredat aynı olmamalı. Aynı müfredatta meslek lisesindeki -veya başka bir okul da olabilir- çocuğun zorlanıp okulu bırakması gibi sonuçlar ortaya çıkabiliyor gibi bir not vardı. Bu konudan da müfredatın aynı olmaması da önemli bir başlık.

Şimdi, rehberlik uygulaması konusunda, evet, rehber öğretmen istihdamının artırılması önemli bir notumuz. Yine, niteliğinin güçlendirilmesi önemli bir notumuz ve yetkisinin de güçlendirilmesi önemli bir notumuz.

En önemli notumuz, bütün toplantılarda önümüze çıkan not, etiketlenme, damgalanma korkusuyla ailelerin çocuklarını psikiyatriye götürmemesi, rehber öğretmenlerin de ailenin inisiyatifine karşı bir şey yapamaması. Bu konuda ailelerin inisiyatifine bırakılmadan bir işleyiş mekanizması önermemiz gerekiyor. Burada da kurumlar arası koordinasyon konusu önemli. Tabii, burada ailenin kaygısını giderecek bir düzenlemeye de ihtiyaç var. Özellikle çocukların yirmi sene, yirmi beş sene önce aldığı bir tedaviden

dolayı yirmi-yirmi beş yıl sonra özellikle meslekle ilgili önüne bir engel gelmemeli. Bu konularla ilgili de sağlıklı bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Rehberlik konusunda sınıf öğretmenliği uygulamasının güçlendirilmesi önemli bir başlık diye düşüyorum. Biz bazı okullarımızda bunu da gördük; okul çocuğu tanımıyor veya öğretmen çocuğu tanımıyor, rehber öğretmen çocuğu tanımıyor. Yani bir okulda bütün öğrencilerin kişisel özellikleriyle ilgili aile bilgileri, her şeyle ilgili bilgi olmalı yani aile birlikte mi yaşıyor, anne-baba birlikte mi yaşıyor, ekonomik seviyesi nedir, sosyal destek mi alıyor? Bütün bu konulara vâkıf olmalı ve bu da sınıf öğretmenleri üzerinden yapılabilir diye düşünüyorum. Yani çocuğu tanıyan bir okul olmalı.

Şimdi, "aile" dedim Başkanım. Bu işin en temel dinamiği aile, bence biz bu işin merkezine aileyi almalıyız. Bir hocamız "Aile neyse çocuk odur." demişti, böyle bir ifade kullanmıştı yani aile en önemli rol model oluyor burada. Aile kurumunu zayıflatan etkenleri kesinlikle gözden geçirmemiz ve bununla ilgili güçlendirme çalışmalarının yapılması gerekir diye düşünüyorum. Aile kurumunu yıpratan yayınlarla ilgili çok net bir şekilde mesajımız, radikal bir şekilde mesajımız olması gerekir diye düşünüyorum. Burada, tabii, ailenin bilinçlendirilmesi önemli bir başlık; işte, dijital ebeveynlik programlarının yaygınlaştırılması, yine, güvenli internet konusunda ailelerimizin bilinçli olmadığı yönünde bir not var, bu konuda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması önemli. Bir de bu konularda... Yani "Zorunlu veli eğitimi." demişti, bir öğretmenimizdi sanırım, zorunlu olmayabilir belki ama buna bir formül bulunabilir, veli eğitimleri konusu, okul dönemlerinin başlangıcında olabilir bu.

Şimdi, burada Bakanlıklar arası yatay koordinasyon ve entegre veri paylaşımı... Yani bizim bu koordinasyon konusuna da dikkat çekmemiz gerekiyor ve ben, burada bir çocuk şiddet önleme koordinasyon merkezinin de kurulması gerektiğini düşünüyorum. Yine, bu konuyu da "Ulusal Çocuk Şiddetini Önleme Stratejisi" başlığıyla ele almamız gerekir diye düşünüyorum.

Burada basın, medya rolüne ayrı bir dikkat çekmek isterim. Burada daha sorumlu yayıncılık adına bizim bazı şeyleri gözden geçirmemiz gerekiyor. RTÜK'ün yetkilerinin artması gerekiyorsa konunun özüne ilişkin artırılmalı. Mesela burada RTÜK'ün verdiği cezaları biz yeterli cezalar olarak da görmedik yani bir dizinin bir yıllık bütçesinin yarısı kadar RTÜK beş yılda bütün televizyon kanallarına ceza kesmiş Başkanım. Aradaki farkı anlatmak için söylüyorum, sadece bir dizinin bir yıllık bütçesinin yarısı RTÜK'ün beş yılda kestiği ceza, o da bütün televizyonlara yani buralarda ölçüsüz bir şey var diye düşünüyorum. Tabii, ceza bizim arzuladığımız bir şey değildir ancak orada da bir denge olmalı.

Ya, şiddeti özendiren içerikler konusunda çok net bir tavır ortaya konulmalı yani sigara konusu için nasıl basın medyada bir hassasiyet varsa aynı şekilde silah konusunda da olmalı, bu konulara çok net ölçüler getirilmeli.

Ben sabah kuşağı programlarıyla ilgili de Başkanım, çok net bir şekilde -çünkü bunun aile değerlerimizde ciddi anlamda yara açtığını düşünüyorum- bu konunun da raporda yer alması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, bir de sorumlu yayıncılık dedik; haberler konusunda yani her içerik haberlerin içerisinde yer almamalı. Yeni Zelanda Başbakanı örneği verilmişti, o 50 vatandaşını kaybettiklerinde "Biz failin amacına hizmet etmeyeceğiz." Failin ne fotoğrafı görüldü ne bilgisi, hiçbir şey bilinmedi ama bizde İsa Aras'ın her şeyini bütün Türkiye biliyor. Yani bu konularda da sorumlu bir yayıncılık anlayışı ortaya konulmalı; bunun yanında, bu, sadece basın medyada değil, sosyal medyada da aynı şekilde olmalı. Mesela o çocukların camdan atlama görüntüleri binlerce sayfada yayınlanmıştır, ya, bu konularda bu işin bir ölçüsü olmalı yani bir krizden sonraki yayıncılık anlayışının da bir ölçüsü olmalı.

Yine, şimdi, dizilerimiz, filmlerimiz, medyamız rol modeller ortaya koyuyor. Yani dizilerden rol model olarak... Daha çok işte Kurtlar Vadisi gibi diziler hep dile getirildi, Çukur gibi vesaire. Yani bizim yayın hayatımızın, yayın dünyamızın, Başkanım, rol modeller konusunda bir gözden geçirilmesi gerekiyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Mafyatik şeyleri rol model göstermemeleri lazım.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Evet, gösterilmemeden ziyade, kimlerin gösterilmesi gerektiğini de konuşmak gerekiyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Basın ahlak ilkeleri olması lazım.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Evet, ben mesela özellikle TRT'nin, sonuçta kamunun gücüyle çalışan bir yayın organının işte bu konularda daha fazla hassasiyet göstermesini beklerim açıkçası, öncülük yapmasını beklerim, rol modeller anlamında öncülük yapmasını beklerim.

Şimdi, dijital platformlarla ilgili, Başkanım, dijital platformların sorumluluğu artırılmalı. Bu konuda RTÜK Başkanımız, mesela, buranın denetlenmesi konusunda da yetki gibi bir şey söylemişti. Aslında burada farklı bir kurul da kurulabilir, dijital platformları denetleme kurulu şeklinde yeni bir kurul ihdas edilebilir. İşte Youtube kanallarının lisanslaması vesaire, birçok açıdan yetkileri tartışılabilir ama burayı takip edecek bir kurula ihtiyaç olduğunu da düşünüyorum çünkü dijital platformların, özellikle sosyal medya mecralarının burada bize sundukları sunumlarla biz gerçekteki tablonun çok farklı olduğunu çok net bir şekilde görebiliyoruz. Bu anlamda da mevzuatlarımızın ve yaptırımlarımızın çok net olması, kırmızı çizgiyle de bunu çizmemiz gerekir diye düşünüyorum. Mesela bir şikâyet olduğunda biz inceliyoruz, sonra kaldırıyoruz gibi ama iki gün sonra kaldırılan bir şiddet görüntüsünün hiçbir anlamı yok. İki gün değil, bazen iki saat bile çok uzun bir süre olabilir. Burada anında kaldırma veya hiç yayınlamama gibi sorumlulukları olmalı bu dijital platformların; bunu da paylaşmış olayım.

BTK'nin yetkileriyle ilgili bir notumuz vardı, içerik kaldırma yetkisi, özellikle şiddet konularında, Anayasa Mahkemesinin 2024 yılında bunu iptal ettiği gibi bir not vardı. Bu konuda da bence yeni bir kanuni düzenleme yapılması gerekir diye düşünüyorum. Merhum Hilmi Demir Hocamızın söylediği bir not vardı, "Dijital radikalleşme sorunu yaşıyoruz." demişti ama şöyle de önemli bir noktaya dikkat çekmişti, "Türkiye'de bu konuda çalışan bir uzmanlık alanı yok." demişti. Bence bu konuda da yani radikalleşmeyi çalışacak bir enstitü ya da bir kurum ihdası önerimiz de olmalı diye düşünüyorum.

Yine, dijital mecralarda Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde -bu, benim size verdiğim raporumda da vardı, ilk gün verdiğim raporda- dijital devriye polisleri uygulamasına da geçilmeli Başkanım.

Şimdi, yasaklar konusunda... Yasak her zaman veya bir ceza her zaman çözüm olmuyor, çoğu zaman da olmayabiliyor. Mesela şu not benim çok dikkatimi çekti Başkanım, Siber Suçlar Daire Başkanı söylemişti, ismini vermeyeyim "influencer"ın: "E.B. isimli 'influencer' cezaevine girdikten sonra 6 milyon takipçi geldi sayfasına." demişti. Aslında bir ödül olmuş cezaevine girmek onun

için. Şimdi, burada da bence bu yaptırımlar konusunda da mevzuatlarda farklı tedbirler düşünülmeli Başkanım, yani cezaevine girmek böyle, bir ceza değil, ödül oluyor.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Kimin hesabına gelmiş?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Onun kendi hesabına mı?

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Kendi hesabına 6 milyon yeni takipçi gelmiş yani.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Kimin?

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - İsmini vermedim ben, girebilir, Enes Batur diye bir "influencer."

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Vardı ya, tutuklandı bir ara.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - FETÖ'cü olan mı?

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Yo, şimdi, "Youtuber" vardı ya, çocuklara oyunları analiz ediyordu.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Bu 6 milyon sayısını Siber Suçlar Daire Başkanı verdiği için...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Artı olarak gelmiş.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Yani yeni, aktif olarak. Mesela bu bir ödül olmuş benim kanaatim ki Başkanım, ben bunun bir tercih yöntemi de olduğunu düşünüyorum yani cezaevinde üç ay, beş ay yatılır böyle bir şey için.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Bir hukukçu olarak...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Bu kadar kolay tutuklama kararı verilmezse...

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - İşte onu diyorum Başkanım. Burada başka yaptırımlar düşünülmeli yani bu tür konular için; buna, tabii, ayrıca kafa yorulabilir.

Şimdi, oyunlar konusunda işte burada tehdit içeren oyunların hâlâ serbest olduğu, bu anlamda keyfî bir tutum olduğu konuşuldu. Bu konuda da bence bir birim kurulmalı, bu oyunları takip edebilecek -hocamızın önerdiği şekliyle almışım- yerli ve millî oyun derecelendirme birimi, bu konuların takibi, içerik takibiyle ilgili; bunu da paylaşmış olayım.

Son olarak, Değerli Başkanım, çocuğun sosyalleşmesinin önemine dikkat çekiyoruz. Bu konuda tabii ki bizim bazı önerilerimizin de olması gerekiyor. Ben mesela bu raporda kitap okuyan bir nesil vurgusuna dikkat çekilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani kitap okuma alışkanlığı...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Test çözen değil de kitap okuyan.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Kitap okuyan bir nesil yani hayal dünyası geniş olan, kendini ifade edebilen ve bu anlamda da tabii, işte bunu da bu imkânları da büyütecek olan konulara da dikkat çekmemiz gerekir. Kamu kurumlarının işte bu konuya alan oluşturması, kütüphaneler gibi, kitap okuma alışkanlıklarıyla ilgili belki Millî Eğitim Bakanlığımızın farklı çalışmaları olabilir ve millî okuma seferberliği gibi çalışmalar düşünülebilir. İstanbul Valimiz söylemişti yani "Her çocuğun bir lisansı olsun diye bir çalışmamız var." demişti ancak sağlık raporuyla ilgili ücret konusuna dikkat çekmişti, çok küçük ücretler bazen bazı aileler için çok büyük ücretler olabiliyor, dolayısıyla bu tür mali engelleri de kaldırmak gerekir yani lisans konularının da kolaylaştırılması gerekir.

Son olarak her yapılan okulda bir spor salonu olmalı şeklinde buraya bir not almışım Başkanım, ayrıca yazılı olarak da diğer notları da bildireceğim.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyoruz Sayın Şahin.

Evet, şimdi, Latif Selvi Bey, söz sizde.

Yalnız bundan sonraki konuşmaları biraz daha... Nasıl olsa yazılı olarak vereceksiniz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, bir şey...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Oraya söyleyeceksiniz, ben onu aldım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bir soru soracağım, anlamadığım bir şeyi.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - On iki yıllıkla ilgili şeyi soracaksınız, onu saklı tutuyorum Beritan Hanım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ne dediğini tam anlamadım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yok, onu söyleteceğiz.

LATİF SELVİ (Konya) - Ya, sorsun bence, müzakere olur.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yo, yo, hayır, onu sorarsa o ayrı bir tartışma konusu.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sadece ne söylediğini anlamak istiyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Beritan Hanım'ın sonuna kadar takip etmesi için en son söz vereceğim Beritan Hanım'a.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Kampanya, promosyon!

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Latif Bey, buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - O zaman ben de özetleme yapayım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Lütfen. Ama yazılı olarak bu tür şeyleri de ayrıca istiyoruz.

LATİF SELVİ (Konya) - Evet, herkes yoruldu biraz.

Öncelikle ben de teşekkür ediyorum. Güzel bir çalışma oldu arkadaşlarımızla. Herkesin bugün de bundan önceki dönemde de katkılarını olabildiğince hep takip etmeye gayret ettim. Yine misafirlerimizi dinledik, onlardan istifade ettiğimiz hususlar oldu. Umarım, ben de araştırma yaptığımız alan başta olmak üzere, çocuklarımızın önümüzdeki süreçlerde yararına olacak sonuçları üreten bir rapor olur ümidini taşıyorum.

Başkanım, ben bazı şeylere şöyle kısa kısa değinerek devam etmiş olayım.

Bu eylemleri gerçekleştirenlerin, katliamları gerçekleştirenlerin, gerçekleştiren çocukların manifestolarına baktığımız zaman, siyasi veya bir başka mesaj vermiyor; hepsinin aşağı yukarı verdiği bir mesaj, dinlediğimiz öğrencilerin mesajıyla örtüşüyor: Kendini gösterme iradesi. Bunun birçok sebebi olabilir kendisini göstermesi gereken ama böyle bir yaklaşım içerisinde olduğunu görüyoruz. Bunun bağlantılarının da sosyal medyanın, oyunların tetikleyici, destekleyici ve yönlendirici etkiler oluşturduğunu görmüş olduk.

Yine, çocuklarla ilgili normalde disiplinlik bir durumlarının olmadığını, çocukların normal davranışlar sergilediğini söylediler ancak bu çocukların içine kapalılığı ve bazı endişeleri de içeren cümleler öğretmenlerimiz tarafından ortaya konuldu.

Ben burada öğretmenlere bir parantez açmak istiyorum. Şu ana kadar dinlediğimiz Komisyonumuzun dışındaki arkadaşlardan benim çıkardığım temel sonuç şu: Okulları tanımıyorlar -bendeki kanaat o- çünkü hadiseyle ilgili bize en doğru bilgiyi okullar verdi yine yani bunun dışındakilerden almadık, sınıf öğretmenleri, ders öğretmenleri vesaire. Peki, önlenen bir olay dinledik Çankaya'da; bunu kim fark ediyor? Yine okul ama bir farkı var; ilgili birimleri anında bilgilendiriyorlar. Maraş'taki, Urfa'daki, hatta İstanbul'daki olayların gerçekleşme serüvenine baktığımız zaman, ya kendi aralarında bir çözüm bulmaya çalışıyorlar veya kendileri için "Bu çözer." dedikleri kurumla bağlantı kuruyorlar. Burada özellikle bir noktanın altını çizmemiz gerekiyor: Millî Eğitimin dışındaki kurumların ya olay olduktan sonra etki yapacak bir pozisyonları var yahut da bu meselenin -bizim gözlemlediğimiz çerçeveden baktığımızda- yeterli bilincinde değiller. Adli yetkilileri de gördük, emniyet görevlilerini de gördük. Mesela, Urfa'daki olayın Çankaya'daki olay kadar kolayca çözülebileceğini fark ettiğimizde çok daha üzüldük; oradaki kopukluk ve meseleyi ciddiye almama bir faciayı getiriyor.

Yine, bu çocuklarda gözlemlediğimiz şöyle bir şey var: Ani bir patlamayla bunları yapmıyorlar; önceden hazırlığı var, güdülenmiş ve kişi hedefli değil, kurum hedefli, kurumdaki bir kitle hedefi üzerinden gidiyorlar ve saldırılarında da önüne çıkan kim varsa saldırabilecek bir tarzla yönelim gösteriyorlar. O zaman, bunları etkileyen mekanizmalarla ilgili ciddi önlemlerin alınması gerekiyor.

Yine bir başka husus; "Manifestoları ve iz bırakmaları var." demiştim. Bu da şunu gösteriyor: Eğer mesele ciddiye alınmış olsa kolayca bu iz takip edilerek yakalanması mümkün. Burada, yine bir konuşmacımız -sanıyorum Kişisel Verileri Koruma Kurumu temsilcisi arkadaşımız söylemişti herhâlde, onu hatırlıyorum- şiddetin öğrenilen bir şey olduğunu, doğuştan olmadığını söylemişti yani insanlarda şiddete eğilim olabilir ama bunlar öğrenilen bir şeyse -ki biz de o kanaatteyiz ve öğretenleri de var- bunlar için mutlaka önlem alınması gerekiyor.

Yine, bir başka konu; Sosyal Hizmetler ve Sağlığın kısmen olaylara katkı verici olduğunu başlangıçta ama esas katkılarını olay olduktan sonra gösterdiklerini görüyoruz. Bu da kıymetli tabii, bu önemli bir şey ama olay anında bu arkadaşlarla herhangi bir temas sağlanmıyor önleyici tedbirleri açısından. Bu konunun dikkate alınması gerekiyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok doğru bir tespit.

LATİF SELVİ (Konya) - Bir diğer konu: Önleyici tedbirlerle ilgili olarak mutlaka illerde bir vali yardımcısının başkanlığında ilgili kurumların sürekli, en az belli zaman dilimlerinde bir araya gelerek müzakere edip bu konuları masaya yatırmaları gerekiyor ve bu raporlar çerçevesinde de inisiyatifler alınmalı, gerekirse de merkezî yönetimlerden destek almalılar çünkü ben Engelli Bireylerin Sorunlarını Araştırma Komisyonunda şunu görmüştüm: Böyle bir mekanizma kurulmuş, birçok meselenin burada çözüldüğünü gördüm yani burada da bu gerçekleştirilebilir.

Yine, bir başka önemli konu: Ankara'daki okulu ifade etmiştim. İletişim kopukluğuyla ilgili hususa bütün arkadaşlar vurgu yaptılar. Mutlaka kurumlarımız böyle bir koordinasyonla beraber çalışırlarsa bir plan dâhilinde, bu iletişim eksikliği de minimize edilir diye değerlendiriyorum.

Yine, veliyle ilgili bütün arkadaşlarımız vurgu yaptı ancak veliler bizim öğrencilerimiz değil, istediğimiz zaman programa almamız zor. Onun için bence bir eğitim yerine bir bilgilendirme toplantısı şeklinde bunlar organize edilebilir ve her sınıf öğretmeni okulda tespit ettiği hususlarla ilgili kendi sınıflarına dönük mesajları da içerecek şekilde bu toplantıları yapabilirler.

Sınıf rehberliği çalışmaları çok önemli; bazı arkadaşlarımız da vurguladı. Ev ziyaretleriyle ilgili sanıyorum Suat Bey vurguladılar. Şimdi, ev ziyaretleri çok önemli. Sınıf rehber öğretmenleri bütün öğrencilerini tanır ve velileriyle mutlaka temas kurarlar, buradaki tespitlerini de raporlarlar. Sınıf rehberlik çalışmaları aynı zamanda müfettişler tarafından her yıl bir denetimde, bir de rehberlik amaçlı olarak değerlendirmeleri çerçevesinde izlenir ancak bu konularda dosyalar tanzim edilir de pratikte sonuç üretme güçlüğü oluşursa bu uygulama kusurlarına dair de vurgulamalar yapmamız lazım yani sistem var, bakıyoruz, yapılması gerekenler belli ama bu yapılmadığı zaman biz yine aynı öneriyi götürdüğümüzde anlamı yok. Mesela, İsa Bey ifade etmişti, değerler eğitimi ve müfredat ilişkisi. Çerçeve mevzuatta ve müfredat düzenlemesinde değerler eğitimi var ve bütün derslerde de değerler eğitimiyle ilgili mutlaka düzenleme var yani bu müfredata konur ve öğrencilere bunlar aktarılır yani normal dersin haricinde, bütün dersler için bu geçerli. Okullarda ders müfredatları aynı değil, her okulun müfredatı ayrı hatta ders programları da ayrı. Yalnız, burada şunu söylememiz gerekiyor: Mesela, bir yerde tarih dersi veriyorsak diğer okulda da tarih dersi verdiğimiz zaman bunun dozajı farklı olabilir ama bir sosyal bilimler lisesinde, bir genel lisede farklı olur ancak "denklik" diye bir konu var. Yani eğer siz yeterli o dersi veremezseniz çocuğun denkliği gerçekleşmiş olmaz ve bu transkriptleri incelendiği zaman görülür, ne kadar ders aldığı. Bunun için de bu konuda uzman arkadaşlar o konularla ilgili yoğun bir şekilde hep çalışırlar ve ona göre hazırlanır.

Yine, Siber Güvenliği ziyaretimizde ifade etmişlerdi. Sosyal medya mecralarındaki şiddetle ilgili engellemeler için -ve aynı zamanda Bilgi Teknolojileri Kurumunda da benzer bir şey gördük- engellenmesi için daha güçlü bir hukuki desteğe ve personel desteğine ihtiyacı olduğunu orada görmüştük.

Şimdi, bizim okullarımızda, Kıymetli Başkanım, eskiden davranışçı yöntem uygulanırdı yani öğretmen merkezdeydi ve her şeyi öğretmenden alırdı öğrenci. Bu 2000'li yıllardan sonra davranışçı yöntem yapılandırmacı yönteme geçti yani öğrenciyi merkeze aldık ve yeterliliklerini geliştiriyoruz. Şimdi, bu, öğrencilerin başarısını artırdı. PISA'daki, TIMSS'teki başarımızda da bunlar net bir şekilde görüldü ancak buradaki sorun şu: Şimdi, tabii, bu öğrencide müthiş bir öz güven de oluşturdu. Dolayısıyla şimdi, öğretmen-öğrenci dengesini, öğretmeni yine işin içerisinde rehber olarak tutarak ama öğrenciyi biraz daha güçlendirerek eğitim verildiği için bu öğrencide bazen maksadını aşan öz güvene dönüşüyor ve bir öğretmen yıpranmasına sebep olacak davranışlar da söz konusu olabiliyor. Bunun illa bir şiddet olması gerekmez. Burada şunu unutmamak gerekiyor: Öğretmenin öncülüğü, liderliği onlar için son derece önemli, öğrenci bunu fark etmeli.

Şimdi, bu arada bir de CİMER'le ilgili bir şey söylemem lazım çok konuşulduğu için. Şimdi, CİMER'e şikâyet yapılıyor. Şikâyet mekanizması önemli Başkanım. Şikâyet olmadığında, o zaman her türlü olumsuzluk hasır altı edilmiş olur. İnsanlar yaşadığı

mağduriyetleri şikâyet edebilmeli ancak burada iftira ve haksızlıklar yapılıyorsa bunun geriye dönüşü olmalı. Yani adli ve idari soruşturma yapılabilmeli bunlarla ilgili çünkü CİMER'e yazıldığında doğrudan valiliğe geliyor, valilik ilgili müdüre gönderiyor, ilgili müdür de valilikten gelen çerçevede işlem yapmak durumunda kalıyor. Çok mağdur arkadaşın hakkını aramak için uğraşlarımız oldu zamanında, yargı süreçleri oldu yani itibarsızlaştı bulunduğu yerde ki bu konuda her türlü olumsuzluğu yapabilecek bir adamın davranışı sebebiyle.

Bir diğer konu, dijitalleşmeyle ilgili çok ciddi bir inisiyatif alınmalı. Kanaatim, bu hususta bir strateji belgesi yayınlanmalı ve ilgili kurumlar da buna göre sorumluluk almalı ülke olarak çünkü bütün ülkeler uğraşıyor hatta uluslararası bir dayanışmaya ihtiyaç duyuyoruz. Şimdi, baktığımız zaman, oyunlarla ilgili bilgi veren arkadaşımızdan ben makul, doğru yaklaşımlar dinledim. O da istiyordu bazı düzenleyici hususları, öğrencileri eğitecek, geliştirecek eğitimlere yönlendireceği, bunun bir ticari bir iş olduğunu, bu ticari işin çocuğun yararına sonuç üretmesi gerektiğini ifade ettiler ama ben şunu da gördüm: Sosyal medya platformlarının küçük yaş gruplarıyla ilgili bazı düzenlemelerin haricinde -ki o düzenlemelerin de çok kolay delindiğini fark ettik- bir düzenlemesi yok. Şimdi, böyle baktığımız zaman, erişim için eğer yetişkin şartı aranıyorsa o çocuklar bu yetişkin koşulunu kendi içlerinde bile oluşturabilirler, içlerinde ekibe dâhil ettikleri erişkin birisinin hesapları üzerinde birçok filtrelenmesi gereken hususlar filtrelenmeyebilir.

Silah kullanmayla ilgili kesinlikle raporumuzda bir madde olmasını ben de değerlendiriyorum. Benim mesela, Ağrı'da çalıştığım zamanda da Emniyetten bana dediler ki: "Size isterseniz bir silah verebiliriz." diye. Ben dedim ki: Benim kimseyle bir meselem yok. Eğer bir derdi olan varsa gelir konuşuruz biz. Onun için bunlara ihtiyaç yok. Benim kanaatim, eğer bu çok gerekliyse çok gerekli kişilere 1 tane silah verilebilir ve bu da sınırlı olmalı, öyle çok yaygın bir şekilde de olmamalı çünkü Başkanım, birçok olaya bir zamanlar biraz bu konuların üzerinde Konya sivil toplum kuruluşları çalışması yaparken bakmıştık, orada şöyle bir şey gördük biz: Çok basit bir müdahaleyle çözülebilecek şey, bir ağız dalaşı bir cinayetle neticeleniyor, silah olduğu için. Çekiyor, vuruyor adam. Sonrası iki taraf da mahvoluyor.

Yine, bir başka önemli gördüğüm konu, şûra kararlarında zaman zaman politik olarak da ifade ediliyor, son şûra toplantısında her okulda öğle yemeği verilmesiyle ilgili karar alınmıştı. Şu anda 1 milyon 500 bin civarında öğrenciye veriliyor. Bunların önemli bir kısmı bu imkânlara sahip olan yerler. Yalnız okullarda hijyen açısından ve yemeğin verilmesi ortamı açısından problemler olabiliyor. Bunun yaygınlaştırılması doğru bir şey.

Özellikle hemşire konusu geçmişte, esasında mevzuatımızda var ama çok nadir görevlendirilmiş, yatılı okullarda filan var, bunun yaygınlaştırılması gerekiyor çünkü bununla ben de karşılaştım, aniden çocuğun birisi bir krize girdi, ne yapacağımızı bilmiyoruz. El yordamıyla bir şey yapmaya gayret ediyoruz. O civardaki sağlık ocağından gelen arkadaşın müdahalesi ile bizim yaptığımızın arasında dağlar kadar fark vardı.

Yine, Başkanım, burada medyayla ilgili elbette düzenleyici konular yapılmalı ancak yalnız başına medyaya getireceğimiz sınırlandırmalarla mesele çözülmüyor. Mesela, baktığımız zaman, bu eleştirdiğimiz hem diziler, filmler hem de programlar izleyici rekorları da kırıyor. Burada başka bir konuyu da toplumsal olarak değerlendirmemiz gerekiyor. Bu kadar ilgiyi oluşturması enteresan bir durum.

Bir de bir konuyu bilgi için söyleyeyim Başkanım, gerisini yazılı olarak vereyim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yazılı olarak verirsiniz.

LATİF SELVİ (Konya) - O konu da şu: Şimdi, Beritan Hanım ifade etmişti esnek çalışmayla ilgili yani çocuklarına zaman ayırmasıyla ilgili. Bunun gündem olduğu süreçlerde ben de o tartışmalarda bulunmuştum. Orada bazı eleştirilerimiz vardı, temeli şuydu: Bu, işsizleştirmeye veya düşük ücretli adam çalıştırmaya aracılık etmemeli. Bunun için de düzenleme doğru çıktı bence. Bazı işlerimiz var, mutlaka iş yerinde yapmalıyız, onu iş yerinde yapacak, geriye kalanını eğer evinde veya çocuklarıyla ilgilenebileceği bir ortamda bu hizmeti verebilmeli. Şu anda bu imkân var ama işletmeler maalesef sıkıntı oluşturuyor, sorun çıkarıyorlar.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ama yöneticilerin takdirine kalmış, öyle olmamalı yani.

LATİF SELVİ (Konya) - İşte bunu onların takdirine bırakmamalıyız ve aynı zamanda denetim de olmalı bu konuda.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Desteği de olmalı.

LATİF SELVİ (Konya) - Tabii, desteği de olabilir.

Bunu da bu çerçevede ifade etmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Yıldız Konal Süslü Hanımefendi, size Sayın Vekilim, söz veriyorum.

Buyurun.

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Saygıdeğer Başkanım, çok Değerli Komisyon üyesi vekillerim; Şanlıurfa ve Kahramanmaraş Okul Olayları ve Dijital Riskleri Araştırma Komisyonuyla ilgili ben de birkaç önerimi iletmek istiyorum. Ancak öncelikle okullarda yaşanan olaylar sonucu vefat eden çocuklarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine sabır, yaralılara da şifalar diliyorum.

Ali Bey burada yok ama bir teşekkürde bulunmak istiyorum ben kendisine. Bugün biraz üzüldü, kırıldı ama ben de gerçekten bütün kalbiyle o ailelere ve yaşanan olaylara, saldırıya ne kadar üzüldüğünü ve gayret ettiğini, bu Komisyonda da bu konuda ne kadar emek ettiğine şahitlik ettim; hassaten teşekkür ediyorum.

Hepimizin umudu odur ki acı ortaktır aslında; siyasi görüşlerimiz, değerlerimiz, hassasiyetlerimiz farklı olsa da bu Komisyon bence ülkemiz adına ve Genel Kurul veya milletimiz adına çok ortak ve örnek bir çalışma gösterdi, acının yanında hakkaniyetli ortak bir değerle durabilmek; onun için herkese çok teşekkür ediyorum. Tabii ki bunun için de size minnettarız, bu adaleti, bu dengeyi, bu imkânı sağladığınız için.

Tespitlerimi de şöyle anlatmak istiyorum: Dijital platform yetersizlikleri ve algoritmayla ilgili maruziyetler, herkes bunu paylaştı. Medya ve denetim eksikliği ve yasal caydırıcılığın yetersizlikleri, bireysel silahlanma ve fiziksel güvenlikle ilgili sorunlar, kurumsal koordinasyon ve veri paylaşım kopuklukları, küresel platformların yerel sorumluluk yetersizlikleri, psikososyal destek ve

rehberlik kapasitelerimizdeki eksiklikler, akademik baskı ve bütüncül çocuk gelişimiyle ilgili eksiklikler, erişilebilir destek hatlarının eksiklikleri, daimî yapısal mekanizmalardaki eksiklikler olarak.

Öneri olarak da Türkiye Büyük Millet Meclisinde kesinlikle ve kesinlikle -bu konuda Beritan Hanım'a ve Suat Bey'e katılıyorum- çocuk ihmal, istismarda da akran zorbalığında da biz bunun altını çizdik. Hassaten bu Komisyonda da bunun bir madde olarak, öneri olarak yer almasından büyük bir memnuniyet duyacağım. Mutlaka daimî bir çocuk komisyonu kurulmasının ne kadar önemli olduğunu hepimiz ortak bir fikir olarak beyan ediyoruz.

Yasal düzenlemelerde RTÜK'e mutlaka bir yetki verilmeli. Eğer çocuklar bir şeye maruz kalacaksa çocukların kendi benliklerine zarar veren değil, yapıcı, onarıcı ve onlara rehberlik edebilecek yayınların güçlü bir şekilde desteğini sağlayabilmeli ve platformlara mutlaka yükümlülükler getirilmelidir. Bireysel silahlanmanın sınırlandırılması artık olmazsa olmazdır. Bu şart ve hepimizin ortak noktası. Bu konunun da mutlaka gündemde tutulması gerektiğini düşünüyorum.

Hızlandırılmış adli süreçler ve destek hatlarının olması da önemli. Süreç içerisinde insanlar ruhsal ve fiziksel olarak yıpranırken zamanın ruhu da onları ayrıca yormamalı.

Tek pencere vaka yönetimi ve kurumlar arası veri çok önemli. Bir olay olduğunda bütün kurumlar eş zamanlı olarak o ekran üzerinden bilgi edinebilmeli ve ortak hareket edebilerek bu süreç ivedilikle sonuca bağlanabilmelidir.

Rehberlik hizmet içi eğitim ve afet destek programları mutlaka tekrar gözden geçirilmeli. Bu Komisyondaki kıymetli akademisyenler, katılımcılar ve özellikle birbirinden kıymetli vekillerimizin önerileriyle farklı bir çerçeveye bürünmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bireysel potansiyele ve insan odaklı dönüşüm müfredatlarının güçlendirilmesi gerekiyor. Çocuklar test ve tost arasında sıkışıp gelecek kaygısı yaşamamalılar. Onların hedefi başarı değil, uyumlu, mutlu ve kendi yeteneklerine uygun, kendilerini topluma ve insanlığa değer katan bireyler olarak yetiştirebilecekleri bir alan açmak zorundayız. Bunun için de bütüncül modellerle bizim mutlaka entegre olmamız lazım. Basit birkaç örnek vermek istiyorum. Mutlaka çocuklarımız dört "öz"ü öğrenmeli; her çocuğumuz "öz güven" "öz saygı" "öz şefkat" "öz denetim" kavramları nelerdir ve onlar bunları ne kadar yönetebiliyorlar? Bir dört "d"leri olabilmeli "Doğru zamanda, doğru yerde, doğru miktarda, doğru kişiyle mi iletişim kuruyor veya davranabiliyorum?" diye kazanımları olmalı.

İşte, biraz önce söyledik, Beritan Hanım da bu uzmanlardan biri, hassaten memnun oldum, benim de takip ettiğim, sonuçlarını, gerçekten başarılarını takip ettiğim bir program olan P4C programıyla çocuklarımızda mutlaka ve mutlaka empati, kompati, paylaşım, kendini gerçekleştirmeyle ilgili tüm sınırlarını arka arkaya geliştirdiği atölyeler kurulabilmeli. Atölyeler kurabilmeliyiz, bir kere duygu atölyelerimiz olmalı, çocuklar kendilerini tanımalı. "Evet, benim bir öfkem var ve ben bunu yönetebilmeliyim şu tarzda." ya da "Ben aslında biraz kıskancım, bunu şu şekilde törpülemeliyim." "Yardımseverim ama sınırlarım yok." gibi anlamında bunu geliştirebilmeli. Benim bir gönül yaram var; bu da dünya ortalamasında "RQ" dediğimiz okuma zekâsında gerilerdeyiz. Mutlaka okuma atölyeleri oluşturmalıyız. Çocuklar "okuma" dediğimiz temel kavramın ne olduğunu bilmeli ve diliyorum bunları geliştirebilmelidirler.

Tüm gayret veren arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Hassaten de bu kadar güzel bir Komisyonda göstermiş olduğunuz performans için de tebrik ediyor, saygılarımı iletiyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Estağfurullah. Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Cevheri Bey, siz de çok kısa lütfen... Yazılı olarak alacağım.

Buyurun.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Muhalefete böyle pozitif yönlü bir ayrımcılık yaptığınız için ayrıca da çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, ayrıca bunu samimi bir duyguyla söylüyorum, sizin Başkanlığınızda, Riyasetinizde böyle bir Komisyonda olmaktan da gerçekten mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum. Bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum, bütün çalışanlara teşekkür ediyorum.

Şimdi, Değerli Başkanım, ben 2 tane yüksekokulun, böyle stratejik biri Hilvan, biri Kâhta Yüksekokulu kurucu ve müdürlüğünü yaptım. Oradan başlayacağım. Yönetim anlayışım öğrenci merkezli, öğrenciyi merkeze koyan, istişareye dayalı, hafif disiplini olan ama bütün sorunları da aynı zamanda öğrenciyle beraber çözen bir yönetim anlayışı. Dolayısıyla Kâhta'da on yıl yüksekokul müdürlüğü yaptım. Benim okulumda iki küçük hadise -hiçbir siyasi hadise olmadı- dolayısıyla basit böyle, biraz bayanlara yönelik iki münakaşa oldu; onu da disiplinimizle çözdük. Dolayısıyla öğrenci bize güveniyordu "Müdürümüz adildir, bize eşitsizlik yapmaz." diyordu. Disiplin olacak ama bunu yaparken öğrenciyi de merkeze alacağız, öğrenciyi kollayacağız, gözetleyeceğiz çünkü biz anneyiz, babayız, oradaki, okuldaki öğrencinin annesi, babası da biziz. Öğretmen hem anne olmalı hem baba olmalı hem yol göstermeli hem rehber olmalı.

Şimdi, tabii, eğitim ailede başlıyor Değerli Başkanım. İlk okul ailedir, ilk öğretmen annedir. Şimdi, tabii, çocuğun manevi gıdası da sevgidir. Eğer sevgisiz bir ortamda yetişirse bu çocuk agresif olacaktır, saldırgan olacaktır, dolayısıyla akranlarına karşı da bir zorbalık uygulayacaktır. İkinci husus, çocuk değer görmelidir. Eğer değer görmezse, onore edilmezse, takdir edilmezse, yine sevgiyi bir başkasında, kendisine değer veren, kendisini takdir eden yanlış mihraklarda bunu arar ve çocuk kendini yalnız hissetmemeli, arkasında ebeveynlerinin, annesinin, babasının, idarecinin olduğunu bilmeli. Bunlar çok önemli.

Şimdi, biz ne yaptık? Büyük aileden küçük aileye geçtik, mikro aile yuvasına döndük, 1+1'lerde yaşamaya başladık. Çocuk dedeyi, neneyi, halayı, dayıyı, teyzeyi görmeden büyüyor. Geçmişte nasıldı? Urfa'da bizim evlerimize "hayat" denir. O hayatın içerisinde dede vardı, nene vardı, anne vardı, baba vardı, yeri geldiğinde amca vardı, hala vardı. Eğer anne-baba çalışıyorsa o çocuğun eğitimini kim veriyordu? Dede veriyordu, nene veriyordu ve o evlerde hiçbir zaman boşanmalar da olmuyordu, bir münakaşa olduğunda dolayısıyla büyükler devreye giriyordu.

Şimdi, aslında biz birçok şeyi konuştuk ama bu boşanmaların ne kadar arttığını hiçbir zaman hiçbir arkadaşımız dile getirmedi. Dolayısıyla, anne-babası olmayan ve... İşte görüyor çocuk, gözünün önünde anne-baba kavgayla ayrılıyorlar, ya annenin yanında kalıyor ya babanın yanında kalıyor ya da yetiştirme yurtlarında kalıyor. Bu çocuğun psikolojisi nasıl olacak? Bir çocuk için

babanın sevgisi, babanın var olması çok önemlidir. Evet, anne büyütür ama baba çok farklı bir kavram, hepimiz için çok farklı bir kavram. Anne... Babamız vefat ettiğinde hâlâ babamızı nasıl yâd ediyoruz bu yaşta, geldiğimiz yaşta. Dolayısıyla annenin ve babanın varlığı çok önemli. Biz çocuklarımızı yetiştirme yurtlarına terk etmemeliyiz ve anne-babalar, yuvalar bir arada olmalı. Benim asıl üzerinde durmak istediğim önemli hususlardan biri de bu.

Şimdi, tabii, yeni Maarif Modeli... Zaman zaman Millî Eğitim Bakanımızla yapmış olduğum istişarelerde... Eğitimciyiz. Özellikle ben mesleki eğitimi çok önemsiyorum Değerli Başkanım, kıymetli arkadaşlar. Bir çocuk ilkokul 2'nci sınıftan itibaren... 1'inci sınıfta okuma yazmayı öğrendi, ondan sonra ne yapılmalı? Bu çocuk üzerinde; bir, yabancı dil eğitimi; iki, efendim, diyelim ki yapay zekâ, yazılım; üç, değerler eğitimi muhakkak verilmelidir. Yani bir çocuğun kalbinde bir Allah korkusu olabilmelidir, bir Allah'ın varlığı olabilmelidir, çekineceği bir kurum, bir kavram olabilmelidir. Eğer biz bunu ortadan kaldırırsak, dolayısıyla ortaya bir anarşist, bir canavar salabiliriz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - "Çekineceği" demeyelim de "seveceği" diyelim.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Pardon, düzelteyim, seveceği, bunu düzeltelim. Seveceği bir kavram olabilmeli, evet. Şimdi, bu çok önemli.

Peki, yani şu anda biz... Ki ben 1987 yılında Şanlıurfa'da ilk bilgisayar kursunu kuran bir kişiyim. Bu kavram o zaman... Biz işte Commodore'lardan bugünkü seviyeye geldik. İlk başladığında Amerika'da bir bilgisayar şu oda kadarmış, küçüldü küçüldü, geldi cep telefonunuza sıkıştı. Artık bu teknolojiden vazgeçmem mümkün değil. O hâlde ne yapmalıyım? Bu çocukları müspet yönde eğitmeliyiz, bunun eğitimini verebilmeliyiz. Bu çocuklar sanal oyunlarla uğraşmak yerine, dolayısıyla, yapay zekâyla, programlarla kendisi program yapabilmelidir, aynı zamanda da bir mesleki uğraş içerisinde olabilmeli.

Tabii, silahlanma üzerinde durduk. Ben kendi coğrafyamdan söyleyeyim. Bizde en çok toplumun istediği silah ve ruhsat. Şahsen kendim çok karşıyım, onu da söyleyeyim. Çok karşıyım, aşırı da karşıyım. Peki, sen taşıdın mı? Evet, 1993 yılında bir yıl taşıdım, üniversitede hoca olduktan sonra eve hapsettim, o günden bugüne de hiç taşımadım. Bende var mı? Var ama karşıyım. Her gelen valiye özellikle karşı olmalarını da söylüyorum ama toplumun bizden en çok istediği husus bu. Yani bunu sağlayabilir miyiz? Çok zor ama bununla ilgili, muhakkak, özellikle bir yaptırım olabilmeli diye düşünüyorum.

Okul güvenlikleri, tabii, çok önemli. Ben mesela şunu bir çözüm olarak sunabilirim: Artık, terörsüz Türkiye'de bu koruculara iş düşmüyor, işsiz kaldılar. Hadi bunlara da bir okul güvenliği verelim gibi bir oluşum olabilir. Hiç olmazsa onlar işlerinden olmamış olabilirler, bir meslek de kazanmış olurlar.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çocukları koruculara mı teslim edeceğiz?

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Yani olabilir, niye olmasın? Yani bu benim düşüncem. Siz de kendi düşüncenizi söyleyebilirsiniz.

Şimdi, artan ve küreselleşen bir şiddetten bahsedildi ki katılıyoruz.

Şimdi, peki, ben şunu söyleyeyim: Yeni teknolojiyle beraber, medeniyetin gelişmesiyle beraber güya kendimizi medeni bir toplum zannediyoruz ama gerçekten de şu anda çözümü şiddette arayan bir toplum hâline geldik. Aslında bu toplumsal bir travmadır yani bu çocuklar bizim eserimiz yani bunu iyi görmek gerekiyor. Dolayısıyla, ciddi manada biz toplum olarak kendimizi irdeleyebilmeliyiz diye düşünüyorum.

Tabii, çok söylendi. Tekrar edilir mi bilmiyorum ama bugün dijital bağımlılık çok önemli bir husus, şiddet sıradanlaştı. Bunu sıradanlaştırmamak gerekiyor. Özellikle bu filmler, oyunlar, diziler çok ciddi manada bu şiddeti sıradanlaştırdı.

Şimdi, akran zorbalığı üzerine çok ciddi manada tedbir alınmalı ve bunu yapanlarla ilgili ciddi önlem alınmalı.

Şimdi, bu durumda, özellikle ben şunu görüyorum: Çocuklarımız yalnızlaşıyor, sahipsizleşiyor, yalnızlaşıyor. Bu duyguyu ortadan kaldırmamız çok önemli.

Değerli Başkanım, hızlı hızlı gidiyorum.

Evet, güvenlik tedbirleri ciddi manada artırılmalı. Okullarda yeterli PDR sayısı artırılmalı ama -daha önceden de konuşmuştuk; ben, tabii, biraz geç geldim, özür dilerim, bazı toplantılarımız vardı- yani okul PDR sistemi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sistemi ve güvenlik sistemi birbirine entegre olmalı. Yani orada, Maraş'taki hadisede 32 defa görüşme olmuş ama Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının veya müdürlüğün bundan haberi yok, Emniyetin -zaten baba Emniyetçi- bundan haberi yok.

Evet, 4+4 zorunlu eğitim sistemi... Muhakkak lise zorunlu eğitim olmaktan çıkarılmalı, mesleki eğitime geçilmeli -bunu da söyleyeyim- ve mesleki ortaokullar kurulmalı. Benim Bakanlığa sunduğum önerilerden biri de bu. Yani çocuk muhakkak üniversite okumak zorunda değil ama bir meslek sahibi olunmalıdır.

Şu söylendi mi bilmiyorum ama öğretmenler eğitilmeli. Gerçi Öğretmen Akademisi kuruldu. Bana göre en çok öğretmenler eğitilmeli, bir eğitimden geçmeli. Ben şu andaki öğretmenlerin genel durumuna baktığımda hiç tasvip etmiyorum. Yani öğretmen midir, efendim yani nasıl anlatayım, başka bir şey midir? Ben resmî tören geçitlerinde bile öğretmenlerin durumlarına, kılık kıyafetine baktığımda öğretmen mi geçiyor, bir başkası mı geçiyor... Bu öğretmen nasıl örnek olacak?

Sayın Başkanım, hız veriyorum ve bitireceğim.

Evet, sosyal ve sportif faaliyetler artırılmalı. Ben değerli vekilime de katılıyorum. Yani yerel yönetimler işin içine konulmalı, okuma salonları, hatta dershaneler de kurulmalı, kütüphaneler kurulmalı.

Ve yerel yönetim... Okullar öğrencileri zaman zaman gezilere götürmeli, millî ve manevi değerler bu gezilerde verilmeli.

Sayın Başkan, diğer hususları ben ileteceğim.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben çok teşekkür ediyorum Sayın Cevheri.

Tabii, toplantıya zamanında gelmiş olsaydınız muhalefet kadar size de söz verirdim.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, biz sizin bu muhalefet sevmenizden şikâyetçi değiliz. Muhalefet bunun farkında mı bilmiyorum ama bir hatırlatmak istedim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Muhalefet sevmek" nedir? Bir çeşit kedi türü mü?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Efendim, gerçekten çok yorulduk arkadaşlar yani gerçekten şey yaptık, hakkınızı helal edin.

İrfan Bey, buyurun efendim. En son sözü size vereceğim ama sonrasında pozitif bir ayrımcılık yapacağım, hanımefendi olduğu için Beritan Hanım'a son bir söz hakkı vereceğim.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Kıymetli Başkanım, ünlü bir Kürt din âlimi der ki: "Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen de hayattan lezzet alır."

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - İsmini söyleyebilirsiniz Hocam, Bediüzzaman Said Nursi.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Yok, "ünlü bir Kürt âlimi" diyerek atıfta bulunuyorum.

Dolayısıyla, şimdi, tabii ki güzel bir komisyon.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Pardon, ben bir şey söyleyeyim mi?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hayır, söz kesmeyelim ama.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Özür diliyorum, bir şey söyleyeceğim.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Buyurun.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Bediüzzaman ne yaparmış biliyor musunuz? Öğrencilerine yumurtayı birbirine çarptırarak kırdırmazmış, yumurtayı iğneyle delerek... Niye? Onlarda şiddet eğilimi gelişmesin diye.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Niye o kadar o bölgede şiddet gelişti ya? Daha beni konuşturmayın arkadaşlar yani...

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii ki güzel bir komisyon. Yenidoğan Komisyonunda da bulundum. Böyle bir komisyonda gerek Başkanımızın gerek Komisyon üyelerinin, bütün herkesin gerçekten katkıları büyüktü. Ben de bundan çok memnuniyet duydum.

Sözlerime başlamadan önce... Sayın Cumhurbaşkanımız iki gün önce, özellikle, şehit olan Ayla Öğretmenimiz ve 9 öğrencinin anne ve babalarını kabul ettiler. Görüşme yaklaşık olarak iki saat on beş dakika sürdü, oldukça uzun bir görüşmeydi, 4 bakanımız da katıldı; Adalet Bakanı, İçişleri Bakanı, Millî Eğitim Bakanı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız. Bizim Maraş'ın, doğrudur, Ali Bey itiraz etti, 7 vekili katıldı. Valisi, Belediye Başkanı da oradaydı. Cumhurbaşkanımız tek tek anne ve babaların hatta ikinci kez söz almalarını büyük bir metanetle dinledi, notlarını aldı. Duygusal ortamların olduğu bir ortamdı ve nihayetinde de dört talep oldu; şehitlik talebi, çocukların isimlerinin okullara verilmesi talebi, üçüncüsü, anne ve babanın cezalandırılması talebi ve nihayetinde anne ve babayla ilgili de okulda veya devlet memurlarında eğer bir ihmal varsa bunun araştırılması talebi, en nihayetinde de 15 Nisanda Eğitim Şehitleri Günü gibi bir anma gününün oluşturulması talebi. Sayın Cumhurbaşkanı bunların hepsiyle de ilgili Millî Eğitim Bakanına, Adalet Bakanına ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımıza gerekli talimatları verdi ve bunların hepsine olumlu yaklaştı. Bütün aileler büyük memnuniyetlerini ifade ettiler ve sonuçta bizim de beklentilerimizin çok daha üzerinde, Cumhurbaşkanımızla olan bir toplantı oldu. Bugün ailelerin beyanatlarına bakıyorum, bir kısmı basınla paylaşmışlar, görüşmenin sonuçlarının oldukça iyi olduğu noktasında. Ki biliyorsunuz, biz Kahramanmaraş'a gittiğimizde çok endişelilerdi, çok gerginlerdi ama bunun dün itibarıyla bittiğini söyleyebiliriz. Yine de tabii ki sonuçlarımızı takip edeceğiz.

Her şey konuşuldu; Lütfiye Vekilimiz yalnızlaşmadan bahsetti, Beritan Vekilimiz bahsetti; genel anlamda 60-70 tane öneri oldu. Niye böyle oldu? Bana göre şiddet bir bulgu. Nedeni yüzyıllardır yaşadığımız, Sanayi Devrimi'yle başlayan yalnızlaşma ve yabancılaşma; artık bu, çocuklarımıza sirayet etti. Niye öne çıktı? Tıpta şöyle bir şey vardır: Mortalitesi yüksek bir vaka her zaman dikkat çeker. Eğer ki Siverek olayı tek başına olsaydı yine dikkat çekmeyecekti, bunun üzerine böyle ölümlü bir vaka olduğu için dikkat çekti. Yalnızlaşan ve yabancılaşan insanlarımızın kendini göstermedeki en önemli etkisi, şiddetle bunu, kendilerinin var olduğunu belirtmeye çalışmaları oldu.

Herkes konuştu; hızlı şehirleşme ve komşuluk ilişkilerinin azalması, ilişkilerin bitmesi; teknolojiyle, sanal medyayla birlikte iletişimlerin artık yüz yüze olmaktan çıkması.

Yine, vekilimiz söyledi, sürekli çalışma ortamı ve yine başka vekilimiz dedi, başarı endeksli bir yaklaşım insanları rekabet eder hâle getirdi ve en önemlisi, ruh sağlığı bozuk bir insan ortaya çıktı; endişe, kaygı, depresyon, hepsi var bunlarda.

Aile, çevre ve toplum ilişkileri zayıfladı. Yine vekilim söyledi, aidiyet duygumuzu kaybettik topluma karşı. Ve en sonunda da son noktada, bu çocukta olduğu gibi, yaşama sevinci yok çocukta yani yaşama sevinci yok ve bunlarla ilgili de kendini gösterme ihtiyacını hissettiğini hepimiz gördük.

Yine konuştuk yani ben o, okulla ilgili şeyleri hiç söylemeyeceğim. Bireysel farkındalık ve üretkenliği olmazsa bir insan kendini patlatır. Sosyal bağları güçlü olmayan... Buraya gelen bir arkadaşımız "Bir arkadaşı olsaydı bu çocuk yapmazdı bunu." demişti. Dolayısıyla arkadaşlık, akraba ilişkilerimizin azaldığı...

Ve yine, Mehmet Emin Vekilimiz söyledi, felsefeyle ilgili... Felsefe sadece bilgi veya epistemoloji değil, estetiği de var felsefenin, felsefenin ahlakı da var. Yani gerçekten çocuklarımıza bence öğretilmesi gerekir yani bunu ahlakın dinî kapsamına da sokabiliriz ama ahlak ondan da geniş bir şey. Dolayısıyla bizim bu çocuklarımıza vermemiz lazım.

Yine söylendi, yapılan araştırmalarda hobilerinin artırılması, çocuğun sporla ve sanatla uğraşması bu işin, yalnızlaşma ve yabancılaşmanın en önemli tedavilerinden biri. Sonuçta, varacağımız nokta bu.

Onun dışında, okulla ilgili tedbirleri alırsınız, tedbir istediğiniz kadar alın, yarın bir gün bu camide de olacaktır, yarın bir gün bir başka kurumda olacaktır. Bugün okulda gördük bunu. Hani siz "Okullarla ilgili tedbir alalım." diyorsunuz; alın, öbür taraf da öbür tarafta yapacaktır bunu. Semptomdur şiddet, hastalık; yalnızlaşma ve yabancılaşma. Biz buna karşı genel anlamda bir politik yaklaşıma girmediğimiz sürece semptomlarla uğraşır ve semptomlar için sivrisinekte olduğu gibi "Oraya sıkalım, buraya sıkalım." deriz. Aslında kaynağı yok etmek gerekir.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum.

Hasan Bey, size bir dakika söz veriyorum.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu İstanbul'daki Valilik ziyaretimizde İl Sağlık Müdürlüğünden başkan arkadaşımız iletmişti, "Psikiyatrik sıkıntısı olan çocuk hastaların yatırılmasında zorlukla karşılaşıyoruz." demişti, bunun çözülmesi gerektiğinden bahsetmişti. Başkanım, Suça Sürüklenen Çocuk Komisyonunda görüşülen maddelerden bir tanesi de buymuş, bunu aldım ve -11'inci madde- ilgili Halk Sağlığı Başkanımıza gönderdim, o da çocuk psikiyatristleriyle görüştü. "Bu 11'inci maddede gelecek olan, kanunlaşacak olan -kanunlaşırsa- madde sorunu çözüyor." dediler; bilginiz olsun.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Suça sürüklenen çocuklarla ilgili kanun ile bu Komisyonun da irtibatı böylece sağlanmış oldu. O noktada bilginiz olsun.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sağ olasınız.

Beritan Hanım, siz İsa Bey'e sorunuzu sorun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben zorunlu eğitimle ilgili önerisini anlamadım.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - On iki yıllık zorunlu eğitim yeniden gözden geçirilmeli dedim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Artırılmalı değil mi?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Zorunlu eğitim olsun ama mesleki...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yani gözden geçirilip artırılmalı mı yoksa gözden geçirilip azaltılmalı mı? Yani ne anlamda gözden geçirilmeli?

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Bununla ilgili farklı görüşler sunuldu Komisyona. Raporda bu değerlendirilmeli yani kaldırılması gerektiği yönünde de görüşler sunuldu. Az önce...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - 1 kişi söyledi.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Yok, sendikalar da söyledi, farklı hocalarımız da söyledi. Ya, bu bir görüş tabii ki yani tartışılabilir.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Raporda ne olarak yer almalı yani sizin öneriniz ne? Hani öneri sundunuz ya "Raporda yer alması gerekir." dediniz.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Ben de on iki yıllık zorunlu eğitimin bölünmesi gerektiğini düşünüyorum yani farklı şekilde olması gerektiğini düşünüyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Düşürülmesi gerektiğini düşünüyorsunuz yani.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli arkadaşlar...

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Burada "bir mesleki ortaokul..." denildi.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Bu tartışmalar açılırsa sonu gelmez.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Mesleki ortaokul...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli arkadaşlar...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - 10 yaşındaki çocuk mesleği nasıl seçecekmiş?

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Onun için tartışılmalı dedim ben.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli arkadaşlar, kifayetimüzakere.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yok Başkanım, bu konular çok tehlikeli konular.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yok, hayır. O konuyla ilgili şu anda bir şey değil. Tabii, bütün milletvekili arkadaşlarımız kendi görüşlerini de değerlendireceklerdir, söyleyeceklerdir yani herkesin kendi görüşünü söyleme noktasında değerlendirme ayrı mesele, rapor ayrı meseledir.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Görüşten öte...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Siz onu demeye çalışıyorsunuz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam ama ben şerhimizi de söyleyeyim.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Ben söyledim diye rapora girecek diye bir şey yok ki.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Zaten düğmeye basmadan önce de ben tahmin etmiştim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Korucuların güvenlik personeli olarak işsizliklerinin bu şekilde tolere edilmesini asla kabul edemeyiz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yok, yok yani bunlarla ilgili...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Zorunlu eğitime dair olası bir müdahaleyi de...

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Beritan Hanım, biz dağdaki teröristleri bile Türk toplumuna kazandırmaya çalışıyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Vallahi, ben sizinle tartışmayacağım ya; üslubunuz, tarzınız hiç zamanın ruhuna uygun değil; değişimi, dönüşümü öneriyorum size.

Korucu meselesinin çocuklarla ilintisinin kurulması asla kabul edilemez. Zorunlu eğitime yapılacak herhangi bir müdahale bu Komisyonun genel ruhuna çok aykırı olur. Aynı zamanda "mesleki ortaöğretim" demek çocukları ortaöğretimde işçileştirmenin önünü açmanın kurumsal yolu demek. Dolayısıyla bu kısımlar buranın ruhuna da uygun değil, buranın konusu ve gündemi de değil, burası için bir çözüm haritası da değil. Bu tamamen ideolojik, dolayısıyla karşısında duruyoruz. Yeni dönemde de ideolojiyi değil, gerçeği, esası, bilimsel olanı merkeze almamız gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Başkanım, bu son cümleden dolayı bir toplantı daha yapmanızı istiyoruz.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Hayır, az önce yerli ve millî SİHA'lara karşı çıktınız. Ben de kendimi zor tuttum "Keleş mi olması lazım karşı çıkılmaması için?" dememek için.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Keleş de olmasın, niye Keleş olsun?

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Yani niye yani...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - İrfan Bey...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Silah olmasın. Barış kültürü, barış kültürü.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli arkadaşlar..

Siz de takdir edersiniz ki...

(Gürültüler)

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Cevheri, müsaade eder misiniz lütfen.

Değerli arkadaşlar, öncelikle, vermiş olduğunuz bütün katkılardan dolayı teşekkür ediyorum. Tabii, biz daha bir araya geleceğiz ama istedim ki ben uzmanlarla, raportörlerle çalışmaya başlamadan önce milletvekillerimizi ve siz değerli Komisyon üyelerimizi de dinleyelim. Onların da değerlendirmesine, toparlamalarına özellikle bir kez daha bir bakalım diye düşündük. İsa Bey -özellikle ona da teşekkür ediyorum- bu konuda Selva Hanım'la beraber bir istişare sonucunda değerlendirdik. Çok büyük katkılar verdi bütün arkadaşlarımız, herkesin fikri kendisi açısından değerlidir.

Yani koruyucularla ilgili konuda ben de yani Yusuf Beyazıt olarak sizden çok farklı düşünmeyebilirim. Onun için ille de bir arkadaşımızın değerlendirmesini genel bir değerlendirme olarak algılamak da doğru değildir.

Ha, gerçekten öğrencilerin bu sınav sistemi içerisinde, 10 kişinin sınava girdiği, 1 kişinin kazandığı, 9 kişinin ise kendisini memnun edemediği, haz alamadığı ve başarısız olarak algılamasının dışında yine mecburi eğitimler olabilir ama bunlar daha değişik vasıflandırmalarla, daha değişik niteliklerle olabilir. Bunlara da açık olmamızda -en azından milletvekili olarak açık olmamızda- fayda vardır diye düşünüyorum.

Özellikle Başkanlık Divanımıza, şahsımıza ve özellikle de benim şahsıma göstermiş olduğunuz bu olgun ve güzel tavırlarınız için de hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Çok büyük destekler oldu, raporu da zaten birlikte yazacağız, onu da yine o safhada yine hep beraber göreceğiz, değerlendireceğiz.

Silahsızlanma konusunda siz bunu ilk söylediğiniz zaman ne kadar tepkilerin olduğunu ama şu anda geldiğimiz noktada da dikkat ederseniz, sizin en çok karşı çıktığınız değerlendirmeler içerisinde bile sizi destekleyen değerlendirmeler olduğunu gördünüz. Ben de 3 dönem milletvekili olarak bir tane silah almadım, bunu da buradan kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum, değerli buluyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum; hayırlı akşamlar.

Kapanma Saati: 18.52